
6
2 E
14

Errata ſic caſtigato.

In fine paginæ .19. à dextera lege Poſt ∙∙.

Pagina.20. linea.20. lege שֵׁם *in multis exemplaribus.*

25. lin. 2. in multis exemplaribus leg. proprium pro pronomine.

27. lin. 7. leg. Primigenia.

33. in .2. annot. marginis leg. per –.

37. lin. 26. leg. Neutrorum.

40. lin. 1. leg. נִפְקֶדֶת *cum accent. in penult.*

40. in annotatiuncula quæ eſt circa finem leg. in multis exemplaribus : factum eſt ∵ .

41. lin. 24. leg. פֹּעַל *vel* פֹּעַל *appellatur.*

46. lin. 15. leg. ◌ּ in authoritate lib. Iud.

84. lin. 8. in quibuſdam exemplaribus legendum eſt: pro daghes indice.

88. lin. 7. leg. תָּלִין.

109. lin. 23. leg. וְנִבְקְעָה.

139. lin. 18. leg. חֵן *in nonnullis exemplaribus.*

173. lin. 6. leg. בְּנוֹ.

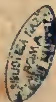
De daghes regula.

Vſu venit aliquando (rarò tamen,) vt in fine ſententiæ ſiue clauſulæ, in tertia thematis litera, ad euphoniam, ſiue decorem pronũciationis ponatur daghes: quam literam etiam propter accentum diſtinguentẽ, præcedit motio magna in ſecũda radicali. vt, בְּיִשְׂרָאֵל חָדְלוּ in Iſraël defecerant, Iudic. 5. & מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלּוּ à facie tua montes defluerent (ſi deſcenderes) Eſa. 64. Vbi נָזֹלּוּ cum holem motione lõga (pro נָזְלוּ per ſeua) quia eſt in ſoph paſſuc, id eſt, in finis verſus accentu: alia porrò id genus exempla protulit in medium D. Kimhius in principio ſui Miclol.

יתן לנו י״י לעשות הישר בעיניו כל ימי
חיינו אמן :

תִּקְוָה וְעָמָל :

Spes & Labor.

ſequentis (quam oportet accentum habere in prima ſyllaba,) ſi incipiat dictio ſequẽs à litera aliqua ex בגר כפת, habebit daghes litera illa, quanuis præcedens dictio in ה terminetur, vt אַרְצָה כְּנַעַן in terrã Canaan (venerunt,) Gen. 42. Vbi dictio כְּנַעַן accentũ habet in prima ſyllaba, quia ſeua legitimam ſyllabam non facit.

Eadem etiam erit ratio, ſi lateat ה in ָ, vt. מַה־פָּרַצְתָּ עָלֶיךָ פָּרֶץ, cur rupiſti ſuper te rupturam? id eſt, membranam qua operiebaris, vt anteuerteris fratri tuo: vel, cur diuiſiſti diuiſionem (quam feceram,) Geneſ. 38.

Quòd ſi ſequẽs dictio non habuerit in prima accentum, litera ex בגר כפת habebit raphe. vt, וְעָשִׂיתָ בְרִיחִים & facies vectes, Exod. 26. Hoc etiam in aliis literis quàm בגר כפת obſeruatur. vt, הָיְתָה לוֹ fuit illi, Ioelis. 2. & ſæpenumerò aliàs.

Quarta eſt רָחִיק (à Caldaïco verbo רְחַק arctauit ſiue vrſit,) id eſt, arctor, quod alio nomine מַקַּף dici poteſt, hoc eſt, quando per maccaph dictio monoſyllaba deſinens in ה iungitur, ſeu vrgetur ad accẽtum dictionis ſequentis, quia vna videtur ex duabus facta dictio, ſi ſequens dictio inceperit à litera בגר כפת, habebit illa daghes. vt, מַה־בֶּצַע בְּדָמִי, quæ vtilitas in ſanguine meo. Pſal. 30. & id genus alia. Quę daghes impreſſio etiam obſeruatur in aliis literis quàm בגר כפת, nimirùm quando per maccaph quæuis dictio terminata in ה iũgitur dictioni monoſyllabę. vt, וְאֶעֱשֶׂה־לּוֹ עֵזֶר & faciã ei adiutorium, Gen. 2. & quamplurima alia.

Cæterùm ſi quando ſuperiores illas quatuor regulas fallere videas, quod tamẽ rariſsimè contingit, hoc tribuendum eſt vſui.

do ex tribus his literis הוי aliqua vel est in fine consonans, vel coalescit, dicitur illa Mappic, id est, prolata & non ociosa, literæque בגד כפת sequentes habent daghes, vt שְׂפָתַי תִּפְתָּח, id est, labia mea aperies, Psal.51. & אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי ad ipsum ore meo clamaui, Psal.66. Vbi in primo exemplo post י coalescens ת habet daghes. Estque quoque eadem ratio siue post ־, vel holem, vel ו, coalescat iod, imprimendi daghes literis בגד כפת dictionis sequentis incipientis ab aliqua illarū. In secūdo exemplo post ו consonans פ habet daghes: sic in similibus. Simile quoque fit quādo ה litera in fine dictionis est consonans nulla affectum motione, & debet audiri vt H nostrum, cuius tunc consonantiæ vt admoneamur, punctū habet in gremio, & ה mappic dicitur, id est, ה prolatum, siue consonū, & non ociosum. vt, צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ, germini eius benedices, id est, benedicere soles, Psal.65. Vbi sonus ה, vt H audiri debet, & propterea daghes in ת sequentis dictionis.

Secunda est פְּסִיק (à פְּסַק Caldaïcè distinxit,) id est, omnis accentus distinguens positus in dictione terminata in aliquā literarum אהוי, efficit, vt daghes imprimatur complexui literarū בגד כפת, si ab aliqua illarum inceperit dictio sequens. vt, חַבּוּרָה תַּחַת חַבּוּרָה liuorem pro liuore (dabis,) Exod. 21. & quamplurima id genus alia.

Tertia est אָתֵי מֵרָחִיק (ex אָתָא Caldaïcè venit, מִן præpositione Hebraïca, & רָחִיק nominè à verbo Hebraïco רָחַק, elongauit,) id est, veniens à longè, quando videlicet accentus dictionis terminatæ in ה expresso, vel subintellecto præcedente ־, distat ab accētu dictionis sequentis

Ecclesiast. 1. יֶחְסַר deficiet, Esa.51.pro יֶחְסַר. Non enim tales mutationes ‑:,vel ‑: in seua,impediunt,quominꝰ litera præcedens gutturalem habeat ‑, vel ‑, atque si gutturalis haberet ‑:,vel ‑:.

De literis אֶהֱוִי.

In hiric quandoque quiescit י,quando substitutum est pro ה, vt, נָלִיתִי migraui, pro נָלַהְתִי, vel est pars thematis quandoque:exempla vidisti in annotationibus in futurum primæ coniugationis verborum habentium primam literam iod.

Regula.

Si præcedat continuata dictio, id est, dictio eiusdē clausulæ,siue sententiæ,cuius vltima sit vna literarum אֶהֱוִי,literæ בְּגַד כְּפַת,quæ in principio dictionis propriè volunt daghes,quod lene dicitur,in principio dictionis non habent illud,sed raphe:quod lenitatem à puncto daghes immunem Hebræi vocāt.vt, יוֹנָה בֶן־אֲמִתַּי, Ionas filius Amittai, Ionæ.1. vbi יוֹנָה, & בֶן sunt continuatæ dictiones, siue clausulæ eiusdem, vnde ב non habet daghes. Et infinita propemodùm alia. Sūt tamē quatuor causæ quæ omnino derogāt literis istis אֶהֱוִי, ita vt quanuis præcedat vna harum,literæ בְּגַד כְּפַת habeant daghes in principio dictionis. Illas hîc subscriptas habes.

De quatuor causis literis אֶהֱוִי *derogantibus.*

Quatuor causarū quæ derogant literis אֶהֱוִי, id est, quæ efficiunt vt literæ בגד כפת,quāuis illas præcedant literæ אהוי, in principio dictionis habeāt daghes. Prima dicitur מַפִּיק(à Caldæo verbo נְפַק protulit siue produxit,)id est,productum siue prolatum, nimirū quā-

mus regulas.

Metheg, qui gaia & accentus rhetoricus dicitur, accentus eſt aduētitius, ad venuſtatem pronuntiationis vtcunque retinens & producens ſyllabam motionis magnæ, quoties inter motionem magnam & accentum grammaticum interponūtur ſyllaba, vel ſyllabæ, vel ſeua, ne nimis celeriter & abruptè pronuntietur, vt ſuprà in verbo in dictione פָּקְדָה, & pagina 12.82. & aliàs in hoc opere vidiſti.

De ſeua regulæ tres.

Quando & quomodo habere poſsint literę gutturales ſeua purum ſiue ſimplex, tres ſequentes regulæ docent.

Prima, ſi literam gutturalem præcedat grammaticus accentus, habebit illa purum ſeua. vt, לֹא יָדַעְנוּ זֶה non nouimus hoc, Prouerb. 24.

Secunda, ſi hiric ponatur ſub litera ſeruili. vt, יִהְיֶה erit, Gen. 18. לִהְיוֹת ad eſſe (vt eſſet,) Heſter 1. nam ſi hiric fuerit ſcriptum ſub litera thematis, tūc litera gutturalis ſequens habebit punctū raptum. vt, כִּחֲשׁוּ mentiti ſunt, Ioſuæ 7. וְנִאֲצוּנִי & contemnent me, Deut. 31.

Tertia, aliquando etiam ſeua ſimplex tantùm ſub litera gutturali relinquitur poſito ſæpe daghes in aliqua ex literis בגד כפת, ſi veniat illa poſt gutturalem ipſam literā, vt fiat contractio duarum ſyllabarum in vnam ad pronunciationis decorem. vt, מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ quis ſicut tu magnificus in ſanctitate? Exod. 15. vbi נֶאְדָּר pro נֶאֱדָר ſic, עַד שֶׁתֶּחְפָּץ quouſque voluerit, pro שֶׁתֶּחְפָּץ, Cantic. 2. יַחְבּוֹט יְהוָה excutiet Dominus, pro יַחְבּוֹט, Eſa. 27. ſic, רַעְיוֹן רוּחַ fractio animi, pro רַעְיוֹן

Eccle-

Præter regulas in hoc opere ſparſas ſitus accẽtuum archetypi, ad quos reducenda cætera nomina ſunt.

Monoſyllaba ſemper habent accentum, niſi ſic iũgãtur per maccaph dictioni ſequẽti, בֶּן־אָדָם filius hominis. &c.

Habent enim lineam tranſuerſam, quam maccaph vocãt, quã præſertim dictiones monoſyllabas, (vt hîc modò vidiſti) cum aliis vnico grammatico accentu iungũt. Hac ſimiliter mutatur motio magna dictionis primę in paruã, vt hîc vides, in בֶּן propter maccaph ∵ pro ·· ſubſtituitur: ſic etiam de ſimilibus.

Nunquam ſeua vel ſimplex, vel compoſitum, accẽtum grãmaticum ſecum habere poteſt. vt, פְּרִי fructus, אֱמֶת veritas. &c. Nam gaia ſiue metheg, quando poſt literam affectam ſeua ſequitur gutturalis, vel ׳ quod non notatum ſit per hiric, in dextero vel ſiniſtro latere ipſius ſeua exprimi poteſt, cùm accentus non ſit grammaticus, ſiue naturalis gaia, ſed aduentitius.

Nomina formæ, ſiue proportionis בֶּגֶר, שֵׁבֶט, פֶּסַח, נַעַר, תִּפְאֶרֶת, דֶּבֶלֶת, עֲטֶרֶת, שְׁחֵלֶת, פָּרֹכֶת, שִׁבֹּלֶת, חֹרֶשׁ, חֳלִי, נֹגַהּ, בֹּחַן, תֹּהוּ, מָוֶת, בַּיִת, צַלְמָוֶת, habent per grammaticam, accentum in penultima. Cætera verò omnia quorum hîc non eſt ſuum exemplar, ad quod reducantur, accentum in vltima habebunt: niſi fortaſsis nonnulla reperiantur, quæ per humanam imbecillitatem non ſatis animaduerterim.

Quia affixa cum nominibus & verbis iuncta vidiſti, item verborũ claſſes ſingulas in ſingulis coniugationibus & vocibus ſignatas eſſe in debita ſyllaba accentu, ne moleſti videamur, nullas illorum adduce-

Eſtque etiã vtriuſque ordinis accẽtuũ, qua grãmatici ſunt accẽtus, ſemper attollere ſyllabã in qua ponũtur.

Notandũ etiam obiter propter accentus diſtinguẽtes (ſeptem primos præſertim) motionum paruarum in magnas plurimũ fieri mutationes: videlicet ַ in ָ, ֵ in ‥ & ָ, ∴ in ו, ֳ in וֹ, & ſeua genuini dictionis in ∴. Nam ſeua per accidens poſitum, quod variãdi dictiones gratia aliquãdo pro nota aliqua vocalis poſitum eſt, in accentu diſtinguente reuertitur in motionẽ cuius vicem gerebat, quæ ſi fuerit breuis, conuertetur in longam: quæ omnia facilè eſt obſeruare.

Nomina & figuræ omnium regum.

א֞	גרשים	א֒	סגולה	אֽ	סוף פסוק
	vel	א֙	פשטא		vel
	מרשים		vel		סילוק
א֚	יתיב		פשט	א֑	אתנח
א֮	זרקא	א׀	פסיק	א֕	זקף גדול
א֡	פזר גדול	א׀	לגרמיה	א֔	זקף קטון
א֡	פזר קטון	א֜	גרש	א֗	רביע
א֟	קרני פארה		vel	א֛	תביר
א֓	שלשלת		אזלא	א֖	תפחה
א֠	תלישה גדולה		vel		vel
			טרס		טרחא

Nomina & figuræ omnium miniſtrorum.

	תרין חוטרים	א֤	מהפך	א֣	מונח
א֨	קדמא		vel		vel
א֩	תרסא		שופר מהפך		שופר ישר
	vel	א֥	מאיילא		vel
	תלשא קטנה	א֥	מירכא פשוטה		שופר הולך
א֪	דרגא	א֦	מירכא כפולה	א֣	עלוי
א֚	ירח בן יומו	vel		א֣	מכרבל

Præter

Finales literæ etiam interdū ab Hebræorum nonnullis pro numeris vſurpantur, ſic

900 800 700 600 500
ך ם ן ף ץ

Poſtremò ſolent literas pro numeris captas duobus apicibus acutis ſuperſignare, ſic אתקמו 1546.

De accentibus.

Accentus טַעַם ab Hebræis, id eſt, guſtus, metaphoricōs appellatus eſt.

Accentus in duos diuiduntur ordines. Alij enim מְלָכִים reges (quos Latini diſtinguentes appellant) vocātur. Quorum officium eſt, vt præter muſices & eleuationis vocis cognitionem, tanquam cola, cōmata & virgulæ, perfecti & imperfecti ſenſus orationis etiā notitiam adferant. Non tamen eos omnes æquam in diſtinguendo poteſtatem habere dicimus, quandoquidem ſeptem primis ſequentis figuræ exceptis, reliqui grauitatem adferre contextui orationis magis videntur, (vt apud Latinos facit virgula) quàm diſtinguere: vnde contextum accentibus diſtinguentibus abundantem cum grauitate, conſideratione & iudicio legas, oportet. Siquidem non tam parui momenti eſt accentus cognitio, vt quæ conferri etiam non poſſit cum optimis commentariis.

Alij מְשָׁרְתִים, id eſt, miniſtri qui (quòd præcedāt tāquā miniſtri reges, ſeu diſtinguētes accentus, nomen famuli ſortiti ſunt) cōtinuātes orationē, ſyllabam quā occupāt, celeritate quadā proferēdam indicant, donec ad accentū regē, qui diſtinguēdi vim habet, ventū fuerit. Ad muſicā etiam faciunt iſti, vt diſtinguentes.

Eſtque

A denario numero ordinales numeri non ſunt, ſed pro illis vtuntur numeris cardinalibus, ſic אַחַד עָשָׂר vndecim, vel vndecimus, עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה vel, עֶשְׂרֵה אַחַת vndecim, vel vndecima, &c. Quandoquidē cardinalia nomina à decē, ordinalia indifferēter eſſe poſſunt. Quare in huiuſmodi incidens, iudica quid optimè ſenſui conueniet.

Fœminin.	Maſculin.
Prima רִאשׁוֹנָה	*Primus* רִאשׁוֹן
Secunda שְׁנִיָּה & שֵׁנִית	*Secundus* שֵׁנִי
Tertia שְׁלִישִׁית	*Tertius* שְׁלִישִׁי
Quarta רְבִיעִית	*Quartus* רְבִיעִי
Quinta חֲמִישִׁית	*Quintus* חֲמִישִׁי
Sexta שִׁשִּׁית	*Sextus* שִׁשִּׁי
Septima שְׁבִיעִית	*Septimus* שְׁבִיעִי
Octaua שְׁמִינִית	*Octauus* שְׁמִינִי
Nona תְּשִׁיעִית	*Nonus* תְּשִׁיעִי
Decima עֲשִׂירִית	*Decimus* עֲשִׂירִי

A denario numero repete pro ordinalibus, cardinales numeros.

De numero qui fit per literas.

17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
יז	יו	טו*	יד	יג	יב	יא	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
34	33	32	31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18
לד	לג	לב	לא	ל	כט	כח	כז	כו	כה	כד	כג	כב	כא	כ	יט	יח
50	49	48	47	46	45	44	43	42	41	40	39	38	37	36	35	
נ	מט	מח	מז	מו	מה	מד	מג	מב	מא	מ	לט	לח	לז	לו	לה	
500	800	700	600	500	400	300	200	100	90	80	70	60				
תתק	תת	תש	תר	תק	ת	ש	ר	ק	צ	פ	ע	ס				
10000	9000	8000	7000	6000	5000	4000	3000	2000	1000							
יׄאׄ	טׄאׄ	חׄאׄ	זׄאׄ	וׄאׄ	הׄאׄ	דׄאׄ	גׄאׄ	בׄאׄ	אׄ							

*Ex ſuperſtione quadā inani. 15. exprimere ſolent Heb. טו, pro יה, timentes ne ſic יה vnum ex diuinis nominibus profanaretur.

Et ſic cum alıs literis.

Finales

ſpicuum eſt. Hîc vocalitatis & breuitatis gratia pro שְׁנַיִם & שְׁתַּיִם, legitur שְׁנֵים & שְׁתֵּים.

Quatuordecim	*Quatuordecim*
אַרְבַּע עֶשְׂרֵה	אַרְבָּעָה עָשָׂר
Quindecim	*Quindecim*
חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה	חֲמִשָּׁה עָשָׂר
Sexdecim	*Sexdecim*
שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה	שִׁשָּׁה עָשָׂר
Septemdecim	*Septemdecim*
שְׁבַע עֶשְׂרֵה	שִׁבְעָה עָשָׂר
Octodecim	*Octodecim*
שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה	שְׁמוֹנָה עָשָׂר
Nouemdecim	*Nouemdecim*
תְּשַׁע עֶשְׂרֵה	תִּשְׁעָה עָשָׂר

Communis generis.

Viginti	עֶשְׂרִים
Triginta	שְׁלֹשִׁים
Quadraginta	אַרְבָּעִים
Quinquaginta	חֲמִשִּׁים
Sexaginta	שִׁשִּׁים
Septuaginta	שִׁבְעִים
Octoginta	שְׁמוֹנִים
Nonaginta	תִּשְׁעִים
Centum	מֵאָה
Ducenta	מָאתַיִם
Pluries centum	מֵאוֹת
Mille	אֶלֶף
Duo milia	אַלְפַּיִם
Plura milia	אֲלָפִים
Myrias.	רְבָבָה vel רִבּוֹא vel רִבּוֹ,

Hæc nomina quæ pluralis numeri ſunt, toties decẽ ſignificant, quoties vnũ in numero ſingulari. Excipitur עֶשְׂרִים quod non centũ, ſed ſolùm bis decẽ, id eſt, viginti, ſignificat.

His à viginti cùm ſint cõmunis generis, digitos numeros vtriuſque generis iũges. Deinde ſeruato ordine numerorum articulorum, vel compoſitorum, multiplicabis in infinitum, præcedente tamen ſæpius minori numero maiorem. vt, אֶחָד vel אַחַת וְעֶשְׂרִים vnus vel, vna & viginti, &c.

Numeri ordinales.

 A denario

Obiter etiã annotato literas omnes iſtas משה וכלב ſæpe in contextu deſiderari, ſicut & dictiones aliæ, quæ facilè, ab eo qui in Hebraïſmo verſatus eſt, ſupplentur. Vide Miclol in fine functionis harum literarũ, vbi hoc doctiſsimè probatur variis ſcripturæ locis.

DE NVMERIS.

Cardinales numeri.

Contra communem regulam nomina numeralia cardinalia maſculina, à tribus ad decem terminationem fœmininam in ה præcedente ָ & accentu habent. Contrà verò fœminina maſculinam.

Itẽ numeralibus cardinalibus ſingularis numeri ferè iunguntur pluralia nomina. vt, מַהֲלַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים, iter trium dierum, Ionæ 3. Pluralis numeri verò ſingularia. vt, עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם, adhuc quadraginta dies, Ionæ cap. eodẽ, vbi יוֹם ſingularis numeri pro plurali יָמִים, & ſimilia crebrò.

* Ex עֲשָׂרָה decem maſculino cõiuncto cum alio numero, fit עָשָׂר. & ex עֶשֶׂר fœminino fit עֶשְׂרֵה, vt hîc cõſpicuum

Fœminin.	Maſculin.
Vna אַחַת	Vnus אֶחָד
Dua שְׁתַּיִם	Duo שְׁנַיִם
Tres שָׁלֹשׁ	Tres שְׁלֹשָׁה
Quatuor אַרְבַּע	Quatuor אַרְבָּעָה
Quinque חָמֵשׁ	Quinque חֲמִשָּׁה
Sex שֵׁשׁ	Sex שִׁשָּׁה
Septem שֶׁבַע	Septem שִׁבְעָה
Octo שְׁמֹנֶה	Octo שְׁמוֹנָה
Nouem תֵּשַׁע	Nouem תִּשְׁעָה
Decem עֶשֶׂר	Decem *עֲשָׂרָה
Vndecim אַחַת עֶשְׂרֵה vel עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה	Vndecim אַחַד עָשָׂר
Duodecim שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה	Duodecim שְׁנֵים עָשָׂר
Tredecim שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה	Tredecim שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

Secundò כ ex, כַּמָּה,עַל־הַשִּׁיעוּר, id est, vel numeri, vel mensuræ coniecturam significat. vt, כְּאַרְבָּעִים אֶלֶף circiter quadraginta milia (virorũ,) Iof.4. כְּאַמָּתַיִם עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ ferè duobus cubitis super faciē terræ, Num.11.

Tertiò ex כֵּן, quando affirmandi, vel temporis est aduerbium, significare potest verè, tũc, cùm, pro sensus commoditate. Quomodo ך interdum sit pronomen, satis suprà vidisti.

ל Satis perspicuum est omnibus prępositionem hãc ל, vel ab אֶל, vel ab עַל præpositionibus deriuari. Vnde quòd illarum significationem referat, non mirum est: quandoquidem significare aliquando potest à, ab, in, sine, ad, super, supra, iuxta, contra.

Porrò etiam pro אֲשֶׁר coniunctione sumitur, Ecclesiast. 3. vbi sic legitur לְבָרָם הָאֱלֹהִים quòd delegit eos Deus. Vbi ל præponitur verbo בָּרָה composito cum pronomine, & pro quòd, vel vt, accipitur.

ב Litera hæc à בַּיִת intus, intra, vel בֵּין in, inter, deducta: intra, intus, in, inter, per, propter: significare poterit. Significat etiam aliquando ad, de, cum. Porrò significat etiam vsque ad. vt, בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ vsque ad cœlos misericordia tua, Psal.36. sic Thren.4. vt in Miclol, & commentariis in psalmos dixit Kimhius.

Cæterùm quod prætermitti non debet, trium harum literarum כלב eadem omnino est punctorum ratio: fitque in his tribus præpositis ipsi הֵא הַיְּדִיעָה, syncope ipsius ה haiediah, sed reiecto suo peculiari seua, vendicatóque sibi puncto ה syncopati. vt, כַּכֹּהֵן sicut sacerdos; nō autem כְּהַכֹּהֵן. לָאָדָם non לְהָאָדָם. בַּבַּיִת, non autem בְּהַבַּיִת. sic de aliis.

 Obiter

Psal.119. & וְכֶסֶף, Hester. 1. Eodem modo fit in verbis. vt, וְעַתָּה הִנֵּה אִשְׁתְּךָ קַח וָלֵךְ nunc igitur ecce vxor tua, accipe(eam) & discede, Gen.12. & id genus alia. Habet etiam ־ cum particula לא iunctum, & potest tunc esse aduerbium interrogandi.

Præterea vt cacophonia vitetur, fit duarum syllabarum in vnam plurimùm contractio (si syllabā conficiat seua) quando ו præponitur י alioqui seuando. vt, וִירוּשָׁלַםִ pro וִירוּשָׁלַםִ . וִיהוּדָה pro וִיהוּדָה, nimirùm cùm duo seuaim minimè in principio dictionis cōcurrere posſint. Eadem ſit tibi ratio literarū כלבם. Fit etiā contractio in hac dictione אֱלֹהִים sic, וֵאלֹהִים, pro וֶאֱלֹהִים. Quod etiam literis כלב, in hac dictione & aliis nonnullis contingit. vt, בֵּאלֹהִים, לֵאלֹהִים, בֵּאלֹהִים, וַאדֹנָי, לַאדֹנָי, כַּאדֹנִי, בַּאדֹנִי. pro וַאֲדֹנָי, &c. Plurimū enim cū huiusmodi seruilibus literis ita effertur hæc dictio singularis אֲדֹנִי, vel pluralis אֲדֹנָי, vel אֲדֹנַי composita cum corrupto pronomine י, vt obseruarūt Masoritæ, Genes. 40. Quomodo porrò ו cōuertat futurum in præteritum, suprà vidisti in margine paginæ 37.

כ Huius particulæ potestas varia esse potest. Siquidem כ ex כְּמוֹ deductum aduerbium דִּמְיוֹן similitudinis erit. vt, וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן כַּעֶבֶד כַּאדֹנָיו & erit sicut populus, sic sacerdos, sicut seruus, sic Dominus eius, Esa.24. & semper per seua efferēdū est. Nam quòd hîc ־ habeat כ, fit propter ה haiediah syncopatum: quòd autem ־, fit, quòd præponatur dictioni monosyllabę, vel habenti accentum in penultima, vel in qua facta sit contractio. vt כַּאדֹנָיו & כָּעֶבֶד, כָּעָם, כַּכֹּהֵן. Quare ne conturberis.

Secundò

dùm clamorẽ illum, qui venit ad me, Gen. 18. & pauca alia: non ſequente etiam litera miniſteriali. vt, הַגְּמוֹל an retributio, Ioel. 3. ſic הַזְּבָחִים num ſacrificantes fuiſtis? Amos 5. Habet itidem ־ he interrogandi ante gutturales literas. vt, הַאִישׁ an vir? הַעֶבֶר an ſeruus? Reliqua ה officia, nimirum quomodo nominibus & verbis ſeruiat, modò à fronte, modò à tergo vidiſti in grammatica.

ו Litera hæc à figura ipſa nomen habet: ſignificat enim וו vncum, ſiue harpagonem. Vnde pro & cõiunctione copulatiua metaphoricῶs ab Hebræis vſurpatur. Aliquando etiam cauſalis, rationalis, diſiunctiua, & conditionalis coniunctio, præpoſitio cum, ſimilitudinis, ac temporis aduerbium inuenitur. Videtur etiam frequenter redundare in principio ſententiarum, in generationum enumeratione, & aliàs, vt teſtantur Abraham Iehudæus Aben Ezra, & Dauid Kimhius in Miclol. Propriè afficitur ſeua. Sed ante literas בומף, vel ante literas affectas ſeua, ad venuſtatem dicendi non per ſeua (quo peculiariter affici ſolet) effertur, ſed plerunque in ו tranſit. vt, וּבִנְיָמִן, וְוַשְׁתִּי, & Vaſti, וּפַרְעֹה, וּמֹשֶׁה, & Pharaoh *וּנְגַשְׁתֶּם, & acceſsiſtis, &c.

*Seuã poſt hoc ו, tametſi ſit motio magna, non debet legi, quia eſt nõ nuturale, ſed accidẽtariũ ſuffectũ pro ו cũ ſeua, ſeua autẽ nõ numeratur inter decẽ vocalium notas.

Quædam autem leguntur, in quibus ו notatur per ־, ante בומף, vt יוֹצֵא וָבָא egrediẽs & ingrediens (erat). 1. Samuel. 18. גָּפְרִית וָמֶלַח ſulphur & ſal, Deuter. 29. כַּפְתֹּר וָפֶרַח ſphærula & flos, Exod. 25. & alia nonnulla.

Habet etiam ו copula ־ frequenter, quando præfigitur dictioni monoſyllabæ. vt, וָעָם & populus: vel habenti accentum in penultima. vt, עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק feci iudicium & iuſtitiã (ſtudui æquiſsimis legibus,)

nonnunquam ad euphoniam, poſito tamen puncto ה ſublati ſub litera præcedente, ſequente daghes, ſi ſequens illius fuerit capax litera. vt, כַּכֹּהֵן ſicut ſacerdos, pro כְּהַכֹּהֵן, &c.

Porrò הֵא הַיְדִיעָה vel verbo, vel participio præpoſitum, æquiualet relatiuo אֲשֶׁר qui, quæ, quod. vt, הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים. Qui poſuit animas noſtras in vitam, (qui incolumes variis in periculis nos ſeruauit,) Pſal. *66.* הַפּוֹקֵד qui viſitat, non autem viſitans ille. Quod percrebrum eſt.

Eſt etiam hæc litera הֵא הַקְּרִיאָה הַתְּמִיהָה וְהַשְּׁאֵלָה, id eſt, ה vocandi, admirandi, atque interrogandi aduerbium. vt, הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה audite ô cæli, & loquar (attenti eſtote teſtes eorum quæ dicturus ſum,) Deuter. 32. הַקָּהָל חֻקָּה אַחַת. ô congregatio lex vna (erit,) Num. 15.

Cæterùm cùm admirationis vel interrogationis eſt particula, propriè afficitur ־ֲ, & componitur indifferenter cum nominibus, verbis & conſignificatiuis. vt, הֲבַת nunquid filia? הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ אִם־אַיִן an ſit in ea arbor, an non? Num. 13. הֲיִצְלָח num proſperè cedet? Ezechiel. 17. & alia eodem capite.

Quando autem præfigitur literæ affectæ ſeua, ne in dictionis principio duo ſeua im concurrant, ה hoc afficitur ־ַ tantùm. vt, הַבְרָכָה אַחַת הִוא לְךָ אָבִי an fauſta imprecatio vna (duntaxat) eſt tibi mi pater? Gen. 27. & alia breuitatis gratia omiſſa. Neque venit poſt hoc ה affectum ־ַ (ſicut poſt ה haiediah) daghes, niſi illud ſequatur litera miniſterialis, idque rarò. vt, הַבְּמַחֲנִים an in caſtris? Num. 13. הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי, an ſecundùm

propter ſoni gutturalis facilitatem aſſequēdam, mutatur in ָ. vt, שֶׁאַתָּה quòd tu, Iudic. 6. poſtremò, Eccleſiaſt. 3. reperitur cum ſeua cum dictione parua iunctum. vt, שֶׁהֵם quòd ipſi, ſic Eccleſiaſt. 2.

ה Litera hæc ab Hebræis הֵא הַיְדִיעָה, id eſt, ה connotatiuum vocatur. Sortitúmque eſt tale nomen, quòd ſæpenumerò emphaſi & epitaſi vim habeat rem notandi, id eſt, quod illius expreſsione crebrò in Hebraïſmo vel altior, vel vehementior deſideretur ſignificatio & intellectus, quàm verbis dixerit author aliquis. Poſt ſe literam ſeruilem non, niſi raró, admittit. Effertur autem per ַ, imprimítque daghes literæ ſequēti, ſi illius fuerit capax: quòd ſi à daghes adhorreat litera ſequens, per ָ venit hoc ה efferendum. Excipiuntur tamen ה & ח, ante quas indifferenter, vel ָ, vel ַ perdito omnino daghes, quod illud ſequi deberet, afficitur. vt הַהִיא illa, הַחֹדֶשׁ menſis ille. quod etiam ante ע fit aliquando. vt, הַעִוְרִים ô cæci, Eſa. 42. Sic bis Prouerb. 2. in correctioribus exemplaribus & in Miclol, ה etiam haiediah, non vocandi aduerbium habet ַ ante ע. Itidem ante literas affectas ſeua, indifferenter habere poteſt ַ ſequente vel non ſequente daghes. vt, הַיְּהוּדִים Iehudæi. הַצְפַרְדְּעִים, vel הַצְּפַרְדְּעִים ranæ.

Ad venuſtatē pronunciationis ה hoc (etiam quādo eſt interrogandi vel admirandi aduerbiū) ante dictiones diſſyllabas, vel polyſyllabas, in quibus prima litera eſt gutturalis habens ָ, non raró habet ֶ. vt, הֶחָכָם ſapiēs ille, הֶהָרִים mōtes illi, הֶחָרָבָה arida, Aggęi 2. &c. Si tamen dictio illa fuerit monoſyllaba, dices הָעָם. populus ille, הָהָר mōs ille. Tollitur per ſyncopē etiam ה nonnun-

ac literarum אֶתְמַנְתִּי, in pronomine affixorũ. Superest nunc breuiter dicere de harum septem מֹשֶׁה וְכָלֵב officio: cùm fortassis illarum naturã ex superioribus non satis exploratam & examinatam habeas.

מ Ex integra præpositione מִן à vel ab, ex vel de, in, præ, ob, per, propter, factũ est. vnde, quia nusquã seorsim reperitur, in supplementum נ adfert daghes complexui sequentis literæ, dicitúrque מִבַּזְּ à præda, מִפָּקוֹד à visitando. Quando autem sequens litera non est capax puncti daghes, sub מ ponendum est ·· sic, מֵעִיר ab vrbe. Aliquando solùm ponitur hiric, & nihil relinquitur pro defectu נ supplendo. vt, מִחוּט à filo, Genes. 14. & nonnulla similia. Hac porrò particula quomodo circunloquãtur comparatiuum gradum, suprà in annotatione in nomen dictum est. Reliquas itidem functiones illius ex grammatices progressu iam vidisti.

ש Huius literæ officij bonam partem suprà in fine pronominis, cùm de relatiuo meminimus, vidisti. Est enim relatiuum ęquiualens qui, quę, quod, generis & numeri omnis: effertúrque per ∵ sequente daghes, si sequens litera ab illo non abhorreat. vt, אִישׁ שֶׁיִּפְקוֹד vir qui visitabit, & frequenter alia. quòd si à daghes abhorreat sequens litera, habebit tantùm ∵. vt שֶׁאָמַרְתִּי qui dixi. Et quia (vt iam dictum est) ∵ & ‑ motiones sunt commutabiles, ita vt magistri frequenter in commentariis ‑ paruum vocent ∵, inuenitur interdum שׁ habere ‑. vt שַׁקַּמְתִּי quòd surrexi, Iudic. 5. שַׁלָּמָה אֶהְיֶה quæ cur ero, Cantic. 1. Quod tamẽ ‑ ante gutturales, vt producatur syllaba methegh, propter

Daghes ad ornatũ lectionis hîc vbique.

Prępositio אֵת tum ad euphoniam, tum vt differat ab articulo, cum affixis recipit propriè daghes in ת.

הִנֶּנִּי vel הִנְנִי vel הִנְּךָ, הִנּוֹ, הִנָּם, הִנְּכֶם vel הִנְּכֶן, הִנְנוּ vel הִנֶּנּוּ

Affixa cum præpositione.

In ב.

בּוֹ בָּהּ, בְּךָ, בָּךְ, בִּי, בָּם vel בָּהֶם, בָּהֶן vel בָּהֵן, בָּכֶם, בָּכֶן, בָּנוּ

אֵת cum, à vel ab, ex, vel de.

אִתּוֹ, אִתָּהּ, אִתְּךָ vel אִתָּךְ, אִתָּךְ, אִתִּי, אִתָּם, אִתְּכֶם, אִתְּכֶן, אִתָּנוּ.

Præpositiones quædam adhuc sunt, quæ tantùm more nominum mascul. pluralis numeri regentium genitiuum casum, sortiuntur affixa. vt, אַחַר vel אַחֲרֵי. i. Post, posteaquàm. אַחֲרָיו, אַחֲרֶיהָ, אַחֲרֶיךָ, אַחֲרַיִךְ, אַחֲרַי, אַחֲרֵיהֶם, אַחֲרֵיהֶן, אַחֲרֵיכֶם, אַחֲרֵיכֶן, אַחֲרֵינוּ.

עַל vel עֲלֵי supra, contrà.

עָלָיו, עָלֶיהָ, עָלֶיךָ, עָלַיִךְ, עָלַי, עֲלֵיהֶם, עֲלֵיהֶן, עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶן, עָלֵינוּ.

אֶל vel אֱלֵי Ad, in, apud, super.

אֵלָיו, אֵלֶיהָ, אֵלֶיךָ, אֵלַיִךְ, אֵלַי, אֲלֵיהֶם vel אֵלֵימוֹ, אֲלֵיהֶן, אֲלֵיכֶם, אֲלֵיכֶן, אֵלֵינוּ.

תַּחַת Infra, sub, subtus, pro.

תַּחְתָּיו, תַּחְתֶּיהָ vel תַּחְתֶּנָּה, תַּחְתֶּיךָ, תַּחְתַּי vel תַּחְתֵּנִי תַּחְתָּם vel תַּחְתֵּיהֶם, תַּחְתֵּיכֶם, תַּחְתֵּיכֶן, תַּחְתֵּינוּ.

Cætera ab vsu postulanda.

De septem seruilium literarum מֹשֶׁה וְכָלֵב *functione.*

Cùm videris suprà, cùm de themate loqueremur, diuisionem literarum in radicales vndecim, & ministeriales totidem: atque posteà in verbis functionem literarum illarum in syllabis formatiuis personarum præteriti, quæ sunt תָּ, תְּ, תִּי, ו, תֶּם, תֶּן, נוּ, in infinitiuo literarũ בכלם, in futuro איתן, & in nomine articulorum,

31. גִּדְּלַנִי pro גָּדַל עִמִּי adoleuit mecum (orphanus:) nō enim vt alij nonnulli volunt, est piel coniugationis, quoniam expressum esset daghes in secunda litera. Præterea propter affixum, ·· in seua commutatum fuisset, quod quidem pro ָ positum esse nemini dubium esse debet: cùm motio magna motioni magnæ semper æquiualeat. Postremò esset in prima syllaba non seua, sed hiric, more piel.

Superest adhuc, vt iam finem verborum faciam, in passiuis verbis quanuis ab affixis abhorreant, infinitiuum affixa interdum admittere: sed ita, vt (eò quòd מָקוֹר infinitiuus dicatur) per nomina commodè verti possit. vt, בְּיוֹם הִבָּרְאָם, in die (quo) creati sunt ipsi, siue, in die creationis illorum, Gen. 5. sic בְּיוֹם הִבָּרַאֲךָ, in die creari te (quo creatus fuisti tu) siue creationis tuæ, Ezechiel. 28. & alia.

Affixa cum partibus indeclinabilibus.

Cùm ex obseruatione præscriptarum regularum, facilimum sit inseparata pronomina cum partibus indeclinabilibus componere: ac cùm rara sit compositio affixorum cum particulis his, non in huiusmodi persequendis diu immorabitur.

Affixa cum aduerbio.

אֵין vel אַיִן Non

אֵינֶנִּי *vel אֵינִי, אֵינְךָ, אֵינוֹ vel אֵינֶנּוּ

vel אֵינֶנִּי, אֵינָם vel אֵינָמוֹ, אֵינְכֶם

אֵינְכֶן, אֵינֶנּוּ, אֵינָהּ vel אֵינֶנָּה

הֵן vel הִנֵּה Ecce.

הִנּוֹ vel הִנֵּהוּ, הִנָּהּ, הִנְּךָ, הִנָּךְ, הִנְנִי

* In pronomine primę personę נִי aliquādo in supplementum נ aduerbij ponitur daghes, aliquando verò ad euphoniam in accentu distinguente.

Daghes

In coniugatione פִּעֵל ·· secundę syllabæ propter affixum, in seua commutatur. vt, פִּקְּדָהוּ, vel in ·: eadem ratione qua in nomine כֶּרֶם, vt פִּקֶּדְךָ. Cætera vbique per te facilimè adiunges, si ר in פִּקֵּר obseruaueris.

In הִפְעִיל cùm nullæ sint motiones mutationi obnoxiæ, nulla fit mutatio præterquàm in quiescentibus עַיִן וָו, vbi ·· literę gutturalis ה in ·: conuertitur sic, הֲבִינַנִי, הֲבִינְךָ, הֲבִינֵךְ, הֲבִינָהּ, הֲבִינוֹ vel הֲבִינַהוּ, &c. dummodò prima radic. gutturalis non sit, nam tunc ·· literæ ה commutatur in –, vt הַעִירוֹתִיהוּ excitaui illum, Esa. 45. eadem etiam omnino ratio habenda est ipsius ה in duplicantibus ain.

In benoni ·· literę ם & futuro, etiam in coniugatione קַל & hiphil duplicantium ain, ָ literarum אֵיתָן in seua conuertitur, vt in benoni מֵבִין, מְבִינוֹ, &c. In futuro קַל יָבִין, cũ pronomine יְבוּנוֹ, &c. In futuro hiphil, יָבִין, cum pronomine יְבִינוֹ intelligere faciet illum. &c.

In quiescentibus לָמֶד הֵא, cùm sicut in nominibus, propter affixa euanescat ה radicis tertia, facta motionum retrogradatione, seua in quod mutandum esset ָ primæ syllabæ, si tres radicales exprimerentur literæ, perditur eadem seruata motione ante pronomen, quæ & in פָּקַר. vt נְלָהוּ pro נְלָהָהוּ, נְלוֹ pro נְלָהוֹ, נְלָהּ pro נְלָהָהּ, נְלָךְ pro נְלָהֲךָ, נְלֵךְ pro נְלָהֵךְ, נְלָנִי pro נְלָהָנִי, &c.

Verba neutra eò quòd illorum actus in alium non transeat, aliorum more inseparata non admittũt pronomina. Quin subaudienda est præpositio aliqua cõmoda. vt, יְגֻרְךָ pro יָגוּר עִמְּךָ, habitabit tecum. Siquidem à Dauide Kimhio in commentariis in quintum Psalmum ita hic locus explicatur: aducítque ex Iob. 31.

distinguentem. vt, וַיֵּבְךְּ & fleuit, Genes. 46.

נִפְקְדֵהוּ נִפְקְדָהָ
vel vel
נִפְקְדֶנּוּ נִפְקְדֶנָּה
נִפְקָדְךָ נִפְקְדֵךְ
נִפְקְדֵם נִפְקְדֵן
vel
נִפְקָדְכוֹ
נִפְקָדְכֶם נִפְקָדְכֶן
† * תִּפְקוֹדְנָה.

תִּפְקְדִי
תִּפְקְדוּהוּ תִּפְקְדוּהָ
vel vel
תִּפְקְדוּנוּ תִּפְקְדוּנָהָ
תִּפְקְדוּנִי
תִּפְקְדוּם תִּפְקְדוּן
תִּפְקְדוּנוּ
נִפְקוֹד
נִפְקְדוֹ נִפְקְדָהּ
vel vel

† Cum hac persona componũtur affixa, vt in imperatiuo cũ פְּקוֹדְנָה.

Annotatio.

* Huic personæ inseparata iunguntur pronomina, vt in פְּקוֹדְנָה, quando tãtùm est secundæ personæ. Nam quando est tertiæ personæ, adhuc admittit affixa secundæ personæ, ךָ, ךְ, כֶם, כֶן: quorum minimè capax est impetatiuus.

Annotatio.

Iam suprà dictum est in nomine, obseruandum diligenter quánam motione efferatur tertia thematis nominis מָשָׁל, quod idem adhuc hîc est animaduertẽdum in verbo פָּקַד. Nam eodem modo quo ר in hoc archetypo afficietur in omnibus modis & temporibus, afficietur itidem thematis tertia in omnibus aliis verbis, cuiuscunque fuerint ordinis, in coniugationibus videlicet קַל, פִּעֵל, & הִפְעִיל. Quandoquidẽ cum coniugationibus aliis, quæ passiuæ sunt significationis, non componuntur pronomina. Neque etiã cum vltima, quòd illius actio non extra agentem transeat, id est, quòd in ea idem sit agens & patiens.

In

* Quando hæc vox est tertiæ personæ fœminini generis, recipere adhuc potest inseparata pronomina secundę personę vtriusque generis & numeri, sic. תִּפְקְדֵךְ , תִּפְקְדֶךָ . תִּפְקְדֶכֶם ,תִּפְקְדֶכֶן. Quando autem secundæ est personæ, secundæ personæ pronomina minimè.

* תִּפְקוֹד	
תִּפְקְדוֹ	תִּפְקְדֵהוּ
vel	vel
תִּפְקְדֵהוּ	תִּפְקְדֶהָ
vel	vel
תִּפְקְדֶנּוּ	תִּפְקְדֶנָּה
תִּפְקְדֵנִי	
תִּפְקְדֵם	תִּפְקְדֵן
vel	
תִּפְקְדֵמוֹ	
תִּפְקְדֵנוּ	
† תִּפְקְדִי	

† Vox hæc fœminea eadem omnino recipit inseparata pronomina, quæ & imperatiuus פִּקְדִי.

* Huiusmodi affixi suprà satis in pronomine memini. Sed quia fortasis adhuc nouum hoc tibi videtur, quòd in eo כ habeat hiric, exemplũ tale habes, Psal. 137. versu 6.

† Reperitur daghes in ךָ, vt in Miclol Kimhius annotauit, Num. 6. Gen. 12. Esa. 43. & aliàs. Estque ∵ sub tertia radicis pro seua propter accẽtũ distinguentẽ sophpasuc, propter etiam alios accentus distinguẽtes, vt post athnah, Iob. 12. & post tarha, Zach. 1. & aliàs, etiam citra accẽtum distin-

אֶפְקוֹד	
אֶפְקְדֵהוּ	אֶפְקְדֶהָ
vel	vel
אֶפְקְדֶנּוּ	אֶפְקְדֶנָּה
אֶפְקָדְךָ	אֶפְקְדֵךְ
vel	vel
† אֶפְקְדֶךָּ	* אֶפְקְדֵכִי
אֶפְקְדֵם	אֶפְקְדֵן
אֶפְקָדְכֶם	אֶפְקָדְכֶן
יִפְקְדוּ	
יִפְקְדוּהוּ	יִפְקְדוּהָ
יִפְקְדוּךָ	יִפְקְדוּךְ
יִפְקְדוּנִי	
יִפְקְדוּם	יִפְקְדוּן
יִפְקְדוּכֶם	יִפְקְדוּכֶן
יִפְקְדוּנוּ	

פְּקָדוּהוּ פְּקָדוּהָ

פְּקָדוּנִי

פְּקָדוּם פְּקָדוּן

פְּקָדוּנוּ

Quando media vel tertia eſt gutturalis.

Firmate סַעֲדוּ

סַעֲדוּהוּ סַעֲדוּהָ

Cætera vt ſuprà.

Vngite מִשְׁחוּ

מְשָׁחוּהוּ מְשָׁחוּהָ

מְשָׁחוּנִי

Poteſt etiam notari per camets hatuph, vt per hiric, prima radicis cum affixis in vocibus פְּקָדוּ & פִּקְדִי, vt dicere poſsimus פָּקְדִיהָ, פָּקְדִיהוּ, & cætera. ſic פָּקְדוּהוּ, פָּקְדוּהָ, & cætera ſi velis affixa adiunges, vt ſuprà quãdo hiric expreſſum eſt, vt in Miclol annotat Dauid Kimhius. * פְּקוֹדְנָה

* Hæc perſona cùm ſuſcipit affixa, mutat ſyllabam נָה in ו, vnde vt פִּקְדוּ admittet affixa, quæ tamen affixio raro admodùm contingit.

Daghes ad ornatum aliquãdo in pronomine נִי.

Futurum עָתִיד

יִפְקֹד

יִפְקְדוֹ יִפְקְדָהּ

vel vel

יִפְקְדֵהוּ יִפְקְדֶהָ

vel vel

יִפְקְדֶנּוּ* יִפְקְדֶנָּה

יִפְקָדְךָ יִפְקְדֵךְ

יִפְקְדֵנִי

vel

יִפְקָדֵנִי

vel

* יִפְקְדֶנִּי

יִפְקְדֵם יִפְקְדֵן

vel

יִפְקְדֵמוֹ

יִפְקָדְכֶם יִפְקָדְכֶן

יִפְקְדֵנוּ

יִסְעַד

יִסְעָדֵהוּ * יִסְעָדֶהָ

יִמְשַׁח

יִמְשָׁחֵהוּ יִמְשָׁחֶהָ

* Et cætera cum ֶ vbique pro ֵ, etiam in aliis omnibus futuri perſonis in quibus ֵ in vltima.

Quando

hanc formam veniunt, seruare solent ־, cum pronominibus כֶם, כֶן: cum ךָ autē mutāt illud in ־ָ, & cum aliis omnibus, in seua.

פִּתְּחֵם פִּתְּחֵן
פִּתַּחֲכֶם פִּתַּחֲכֶן
פִּתְּחֵנוּ

פִּתְּחוֹ פִּתְּחָהּ
vel vel
פִּתְּחֵהוּ פִּתְּחֶהָ
vel vel
פִּתְּחֶנּוּ פִּתְּחֶנָּה
פִּתְּחֲךָ פִּתְּחֵךְ
פִּתְּחִי
vel
פִּתְּחֵנִי

Imperatiuus צִוּוּי
פְּקוֹד

Metathesin motionum, vt infinitiuo, hîc obserua.

פָּקְדֵם פָּקְדֵן
vel
פָּקְדֵמוֹ
פָּקְדֵנוּ

פָּקְדוֹ פָּקְדָהּ
vel vel
פָּקְדֵהוּ פָּקְדֶהָ
vel vel
פָּקְדֶנּוּ פָּקְדֶנָּה
פָּקְדֵנִי

Exemplum imperatiui cum ־ ob secundam vel tertiam gutturalem.

Quæ propter secundā aut tertiam gutturalem habēt in secunda imperatiui syllaba ־, aduenientibus affixis mutāt illud in ־ָ. Est etiam eadem futuri ratio, eò quòd ab imperatiuo præpositis אֵיתָן, formetur.

פִּקְדִים פִּקְדִין
פִּקְדִינוּ
פִּקְדִיו
פקדהו

Firma סְעַד
סְעָדֵהוּ סְעָדֶהָ
Adiunge si velis cætera, vt suprà.

Vnge מְשַׁח
מְשָׁחֵהוּ מְשָׁחֶהָ
Cætera itidem vt suprà adhibe affixa.

פִּקְדִי
פִּקְדִיהוּ פִּקְדִיהָ
פִּקְדִינִי

in regem, id est, vt vngerem te in regem. 1. Samuel. 15. Modò ad personam agentem. vt, כִּרְאוֹתוֹ אוֹתָם cùm vidisset ipse eos. 2. Samuelis. 6. & בְּבָרְחֲךָ מִפְּנֵי עֵשָׂו אָחִיךָ cùm fugeres tu à facie Esau fratris tui, Gen. 35. & alia multa: etiam cum paragoge ה, quod semper, vt in nomine ה fœm. cōuertitur in ת adueniēte quolibet ꝓnomine corrupto ipsi infinitiuo, vt בְּאַהֲבָתוֹ אוֹתָהּ eò quòd amaret ipse eam, Gen. 29. & alia.

פָּקְדְכֶם פָּקְדְכֶן
פָּקְדֵנוּ

Exemplum infinitiui cum affixis quādo secunda litera radicis est gutturalis.

Spernere מְאוֹס.

מָאֳסוֹ מָאֳסָהּ
vel vel
מָאֳסֵהוּ מָאֳסָהּ
vel vel
מָאֳסֵנוּ מָאֳסֵנָה

Et cætera omnia seruata tali forma, pro מָאֳסוֹ, מָאֳסָהּ.

Præterea notandum, in infinitiuo cum affixis fieri quandam metathesin, siue motionum transpositionem. Nimirùm quòd ו secundæ syllabæ in ־ֳ propter affixum mutatum, sub primam trāsponatur literam, & ־ָ primæ syllabæ in seua etiam mutatū sub secundam. Quod satis hic conspicuum est.

Exemplum formæ alterius infinitiui.

Hæc infinitiui forma cum his tribus duntaxat pronominib⁹, eo quo hîc vides modo, componitur: mutato videlicet ו in ־ֳ, & seua sub prima remanente.

פְּקוֹר
פְּקָדְךָ
פָּקְדְכֶם פָּקְדְכֶן

Exemplum formæ infinitiui cum ־ַ in vltima syllaba, quod admodùm rarum est.

Quæ in infinitiuo iuxta hanc

פְּתַח

liùs significet: sic פּוֹקְדוֹ visitator illius, פּוֹקְדֵהוּ visitans illũ. פּוֹקְדָהּ visitator illius fœminę. פּוֹקַדְתָּהּ, visitans illam, &c.

פּוֹקְרוֹתֵיהֶם	פּוֹקְרוֹתֵיהֶן
vel	vel
פּוֹקְרוֹתָם	פּוֹקְרוֹתָן
פּוֹקְרוֹתֵיכֶם	פּוֹקְרוֹתֵיכֶן
פּוֹקְרוֹתֵינוּ	

פּוֹקַדְתּוֹ פּוֹקַדְתָּהּ

Reliqua adde affixa vt suprà in אִוֶּלֶת.

פּוֹקְדוֹת

פּוֹקְדוֹת	Regimen
פּוֹקְדוֹתָיו	פּוֹקְרוֹתֶיהָ
פּוֹקְרוֹתֶיךָ	פּוֹקְרוֹתַיִךְ
פּוֹקְרוֹתַי	

פָּעוּל Particip. præterit.

פָּקוּד

פְּקוּד יְהוָה Regimen

פְּקוּדוֹ פְּקוּדָהּ

Reliqua facillimè affiges, nimirum semper mutãdo ָ literæ פ in seua, & afficiendo ד eadem motione qua ל in מָשָׁל. In fœminino פְּקוּדָה, & in plurali פְּקוּדוֹת ה fœm. conuertitur in ת, vt in צְדָקָה & צְדָקוֹת. ָ quę vt illic sub ד in seua, itidem hîc cõmutatur vbique sub פ.

Suprà initio verborũ cum affixis, inseparata hæc pronomina indicare actionem, quę veluti in patiẽtem transit, diximus. Exceptis tamẽ infinitiuis, quibuscum affixa composita modò ad personã pàtientem referuntur. vt, לְהָרְגֵנִי, ad occidendum me, id est, vt me occidas. Sic enim ex contextu Exodi. 2. elicitur: & לְמָשְׁחֲךָ לְמֶלֶךְ, ad vngẽdum te in

פְּקוֹד Infinitiuus

פְּקוֹד

פָּקְדוֹ	פָּקְדָהּ
vel	vel
פָּקְדֵהוּ	פָּקְדָהּ
vel	vel
פָּקְדֵנִי	פָּקְדֵנָה
פָּקְדָךָ	פָּקְדֵךְ
פָּקְדִי	

vel

פָּקְדֵנִי

פָּקְדָם פָּקְדָן

viri, vel mulieris ſit actio verbi.

Prima pſona plural.

פְּקַדְנוּ

פְּקַדְנוּהוּ	פְּקַדְנוּהָ
פְּקַדְנוּךָ	פְּקַדְנוּךְ
פְּקַדְנוּם	פְּקַדְנוּן
פְּקַדְנוּכֶם	פְּקַדְנוּכֶן

Hîc vbique, & in aliis nonnullis perſonis, ſecunda radicis habet ־, vt ſeua ſequens quieſcat.

Præſens particip. בֵּינוֹנִי

Numerus ſingularis.

פּוֹקֵד

Regimen *פּוֹקֵד עֲנִיִּים

פּוֹקְדוֹ	פּוֹקְדָהּ
vel	vel
פּוֹקְדֵהוּ	פּוֹקְדֶתָּ
פּוֹקֶדְךָ	פּוֹקְדֵךְ
פּוֹקְדִי	

vel

פּוֹקְדֵנִי

*Viſitator pauperũ.

פּוֹקְדָם	פּוֹקְדָן
פּוֹקֶדְכֶם	פּוֹקֶדְכֶן
vel	vel
פּוֹקַדְכֶם	פּוֹקַדְכֶן
פּוֹקְדֵנוּ	

Numerus pluralis.

פּוֹקְדִים

Regimen פּוֹקְדֵי

Affixa omnia recipit omnino. vt כְּרָם, de quo ſuprà in ·· ſecundæ ſyllabæ.

פּוֹקְדָה

Cum hac voce non componũtur inſeparata pronomina.

פּוֹקֶדֶת

Quia ſuperuacaneum eſſet, in iſtis affixa ſingula perſequi, ad ſuos remittimus te archetypos, vt etiam ingenij tui periculum per te facias. Hoc vnum tamẽ monemus, cùm inſeparata pronomina verbis magis peculiaria componũtur cum benoni, tunc illud participij ſignificationẽ referre. Ita vt פּוֹקְדִי viſitator mei (meus) פּוֹקְדֵנִי viſitãs me, meliùs

hîc expreſsimus non ratione ſecundæ perſonæ פָּקַדְתָּ (quæ ſecundę perſonę pronomina non admittit) pronomina ſecundę perſonę ךָ, ךְ, כֶם, כֶן, ſed ratione primę perſonę פָּקַדְתִּי, quæ illa ſuſcipit.

	פְּקָדוּנִי
פְּקָדוּן	פְּקָדוּם
פְּקָדוּכֶן	פְּקָדוּכֶם
	פְּקָדוּנוּ
פְּקַדְתֶּם & פְּקַדְתֶּן	
פְּקַדְתּוּהָ	פְּקַדְתּוּהוּ
	פְּקַדְתּוּנִי
פְּקַדְתּוּן	פְּקַדְתּוּם
	פְּקַדְתּוּנוּ

Sic quoque propter ſecundam perſonam פָּקַדְתָּ expreſſimus pronomina primæ perſonæ נִי & נו quorũ prima perſona פָּקַדְתִּי incapax eſt, præterquã paucißimis in locis, vt apud Ezechiel. 29. vbi eſt עֲשִׂיתִנִי feci mihi, aut feci me: quaſi diceret, mea ſapientia, prudentia, ac viribus propriis, ſiue à meipſo, ſine Dei auxilio clarus, & magnificus euaſi rex. Sunt autem verba Paraonis impij nihil laudis Deo tribuentis, ſed omnia ſibi. Idcirco non illic actionem quæ in patientem tranſit, ſignificabit pronomen: ſed actionem quæ non extra agentem tranſit. Legitur etiam שְׁאִלְתִּיהוּ interrogaui eum, Iudic. 13. & שְׁאִלְתִּיו poſtulaui eum. 1. Samuel. 1. mutato ־ in hiric, pro שְׁאַלְתִּיהוּ, & שְׁאַלְתִּיו. & alia etiam in aliis perſonis. Quia interdũ ∵, ־, & hiric paruum inuicem commutantur.

Secunda perſonà pluralis vtriuſque generis cùm adhibentur inſeparata pronomina amittit ם & ן, ſubrogatúrque pro pluralis numeri indice ו. Quandoquidem in præterito verborum pluralis numeri ſemper indicia ſunt vel ו, vel ם, vel ן. Igitur cùm eadem ſit ratio affixorum cum voce maſculina & fœminina, attẽde diligẽter, quãdo voces huiuſmodi occurrent, an

Quandoquidem nuſquam cum nominibus compoſita reperire licet, duobus הו & הָ exceptis, quæ à nominibus quieſcẽtibus לְמֶד הֵא potiſsimùm admittuntur. Illa ſuprà vide.

Tertia perſona fœminina ſingul. cùm affixis mutat ה in ת raphatum, vt fit ſuprà in צִדְקָת.

Aliquando tamen venuſtatis pronunciationis cauſa, duę in vnam adminiculo daghes cõtrahuntur literæ; hoc eſt, ת illud aſpiratum, in quod ה fœm. conuertitur, mutato ה pronominis הו vel הָ, in alterum ת, abſorbetur per daghes in illo, ad euphoniam: ita vt dicere liceat פְּקָדַתָּה, & פְּקָדַתּוּ, vt habes in formula, pro פְּקָדַתְהוּ & פְּקָדַתְהָ, quod in vſu non eſt, ſed tantùm pro illo פְּקָדַתְהּ, in quo ה, quòd ſit ex literis אֶהֱוִי expreſſum quieſcit in ־ָ.

*Cũ perſonæ פְּקַדְתָּ & פְּקַדְתִּי eadem puncta admittẽdo affixa obtineant & ſortiantur, hîc

פְּקַדְתַּנִי

פְּקַדְתָּם * פְּקַדְתָּן

vel vel

פְּקַדְתֵּם פְּקַדְתֵּן

פְּקַדְתְּכֶם פְּקַדְתְּכֶן

פְּקַדְתַּנוּ

*Hæc perſona ſi habeat accẽtum in vlt. deſinit i ־ֵ, ſi verò in penult. in ־ָ.

פְּקַדְתְּ

פְּקַדְתּוֹ פְּקַדְתָּהּ

vel

פְּקַדְתְּהוּ

פְּקַדְתְּנִי

פְּקַדְתָּם פְּקַדְתָּן

פְּקַדְתָּמוֹ. vel aliquãdo

פְּקַדְתָּנוּ

* פְּקַדְתְּ & פְּקַדְתִּי

פְּקַדְתִּיו פְּקַדְתִּיהָ

vel

פְּקַדְתִּיהוּ

פְּקַדְתִּיךָ פְּקַדְתִּיךְ

פְּקַדְתִּינִי

פְּקַדְתִּים פְּקַדְתִּין

vel

פְּקַדְתִּימוֹ

פְּקַדְתִּיכֶם פְּקַדְתִּיכֶן

פְּקַדְתִּינוּ

Tertia perſona pluralis.

פְּקָדוּ

פְּקָדוּהוּ פְּקָדוּהָ

פְּקָדוּךָ פְּקָדוּךְ

minibus compoſitis videbuntur. Quandoquidem ei qui ſe diligẽter exercuit in affixione nominum, facillima futura eſt, & affixio verborum.

Annotatio.

Obſeruandum ante omnia, inſeparata pronomina compoſita cum verbis illum indicare, in quem actio verbi cum quo componitur, veluti in patientẽ tranſit. vt, פְּקָדוֹ visitauit illum: vnde fit quòd paſsiua verba ab affixis abhorreant, niſi in infinitiuis interdum, qui Latinè per nomina vertendi ſunt, vt ſuo annotabimus loco. Significant etiam quandoque actionẽ, ſiue perſonam agentem referunt. Et id tantùm cum infinitiuis. vt, כִּרְאוֹתוֹ אוֹתָם cùm vidiſſet ipſe illos. 2. Regum 6. & alia ſuo loco ñotanda.

In præterito, aduenĩẽtibus affixis, ָ primæ ſyllabę vt ſuprà in nominibus in מַשָׁל, in ſeua conuertitur. ַ verò ſecũdæ ſyllabæ (quod hîc obſeruandum) vbique in ָ. prçterquàm cum duobus, כֶם כֶן. Quæ quidem etiã in nomine, poteſtatem habent mutãdi ָ ſecundæ ſyllabæ in ַ.

Annotatio.

Hoc loco etiam obſeruandum, quinque eſſe inſeparata pronom. quæ magis familiaria ſunt verbis quàm nominibus, nempe נִי &, הָ, הָ, נָה, הוּ, נוּ

Exemplum:

Præteritum	טָבַר
	פָּקַד
פְּקָדָהּ	פְּקָדוֹ
vel	
	פְּקָדָהוּ
פְּקָדֵךְ	פְּקָדְךָ
	פְּקָדַנִי
פְּקָדָן	פְּקָדָם
פְּקַדְכֶן	פְּקַדְכֶם
	פְּקָדָנוּ
פָּקְדָה	
פְּקָדַתָּה	פְּקָדַתְהוּ
vel vel	
פְּקָדַתָּה	פְּקָדַתּוּ
פְּקָדַתֵּךְ	פְּקָדַתְךָ

Quando-

Duplicantia עִין.

Multa ſunt ex duplicantibus עִין nomina,quę duas duntaxat habent literas expreſſas,quemadmodũ verba. Ex quibus, quæ motione magna affecta ſunt, aduenientibus affixis,vel literis formatiuis numeri pluralis,vel generis, illam mutant in motionem paruam propter daghes ſequẽs, quod apparere facit litera vel ſyllaba aduentitia. Et eſt talis magnæ in paruam motionem commutatio pro diſcrimine inter quieſcentia & duplicata. Quãdoquidem habent illa ſua puncta ſtata: hæc verò obnoxia permutationi propter daghes.vt תָּם perfectus,תֻּמִּי,תֻּמְּךָ,תֻּמּוֹ. &c.In numero plurali תַּמִּים. Fœmininum genus תַּמָּה. ſic קֵן nidus, קִנּוֹ, קִנִּי,קִנְּךָ, &c. In plurali קִנִּים: itidẽ עֹז fortitudo, עֻזּוֹ, עֻזְּךָ vel עֻזְּךָ, עֻזִּי, vel עֻזִּי.

Quæ porrò ex literis הֶאֱמַנְתִּי habẽt מ præfixum radici,nuſquam ◌ָ ſub tali aduentitio מ mutant.vt,מָסָךְ, in regimine מְסַךְ רוֹעֶה tabernaculũ paſtoris. Cum inſeparatis pronominibus מְסַכִּי, מְסַכְּךָ, מְסַכּוֹ.Pluralis numerus מְסַכִּים: ſic מָגֵן clypeus, מָגִנִּי, מָגִנְּךָ, מָגִנּוֹ, in plurali מָגִנִּים. Eadem eſt dictionis מָעוֹז ratio. vt, מָעֻזּוֹ, munitio eius, &c.In plurali מָעֻזִּים: & in hoc hæc à quieſcẽtibus עַיִן וָו differunt, quia habent illa ◌ָ mutabile ſub מ ſeruili. vt, מָקוֹם locus, cum affixis מְקוֹמוֹ. &c. In plurali מְקוֹמִים. Quorum omnium viſe ſuprà claſſes ſuo collocatas ordine.

Affixa cum verbis.

Quia ferè legibus eiſdem quibus cum nominibus, componũtur inſeparata pronomina cum verbis: paucis igitur expediam,quæ dicenda de illis cum pronominibus

אָבוֹת

Regimẽ *אֲבוֹת הַלְוִיִּם

אֲבוֹתָיו אֲבוֹתֶיהָ

אֲבוֹתֶיךָ אֲבוֹתַיִךְ

אֲבוֹתַי

אֲבוֹתֵיהֶם אֲבוֹתֵיהֶן

vel vel

אֲבוֹתָם אֲבוֹתָן

אֲבוֹתֵיכֶם אֲבוֹתֵיכֶן

אֲבוֹתֵינוּ

*Patres Leuitarum.

Pluralis iste numerus fœmininorum terminationem habet, vnde irregularis hæc dictio est: nam seruata vera analogia dicendum erat אָבִים, quod in vsu non est.

Alterius in singulari similis

Exemplum:

Numerus singularis.

אָח

Regimen *אֲחִי אַבְרָהָם

אָחִיו אָחִיהָ

vel

אָחִיהוּ

Cætera recipit affixa omnino. vt, אָב.

*Frater Abraham.

Regimen אֲחִי יוֹסֵף

אָחִיו אֲחִיהָ

אָחִיךָ אָחִיךְ

אָחִי

אֲחִיהֶם אֲחִיהֶן

אֲחִיכֶם אֲחִיכֶן

אָחִינוּ

Numerus pluralis.

אַחִים

Alia postremò sunt, quæ quanuis in secunda sylla- ba non sit ·:·, mutant holem in ־:, perinde atque in חוֹרֶשׁ. vt,

חֳלִי

חָלְיוֹ חָלְיָהּ

חָלְיְךָ חָלְיֵךְ

חָלְיִי

Reliqua tu adiunge pronomina secũdùm canones grammatices.

Dupli-

Cum affixis עֲנָיֶיךָ, עֲנָיָיו, &c.

Alia quæ habent ה præcedente ∴ (quod ה ſemper eſt radicale) in regimine ſingulari mutant illud in ‥. vt שָׂדֶה, in regimine שְׂדֵה מוֹאָב ager (regio) Moab. In plurali autē numero, & cum affixis in numero vtroque euaneſcit ſemper ה thematis tertia. vt, שָׂדְךָ, שָׂדַי, שָׂדֵהוּ. Siquidem ה quod hîc vides, non eſt ה nominis, ſed pronominis הו, quod potiſsimùm affigi ſolet huiuſmodi nominibus, & omnibus verborum formis. Pluralis שָׂדִים, in regimine שְׂדֵי חֶמֶר arua deſiderij (deſiderabilia,) cum affixis שָׂדֶיךָ, שָׂדֵינוּ. Et iuxta formam fœmin. שָׂדוֹת, quod in regimine & cum affixis omnino mutatur. vt, רְקוֹת in צִרְקוֹת.

Alia huius ordinis ſunt, quæ in ſtatu abſoluto vtriuſque nùmeri perdunt ה thematis tertiā, pro qua in regimine & affixis in ſingulari numero (primæ perſonæ affixo tamen excepto) aſciſcitur י.

Exemplum:

Numerus ſingularis.

		אָב
Pater habitantis tabernaculum, id eſt, author habitandi in tabernaculis.	Regimē	אֲבִי יוֹשֵׁב אֹהֶל
		אָבִיו
	vel	
	אָבִיהָ	אָבִיהוּ
	אָבִיךְ	אָבִיךָ
* Per ‑ hîc ſub א diſtinguitur à regimine.		* אָבִי
	אֲבִיהֶן	אֲבִיהֶם
	אֲבִיכֶן	אֲבִיכֶם
		אָבִינוּ

Numerus pluralis.

Patres

li itaque cùm terminationem ſortitur maſcul. צְבָאִים, mutatur omnino vt מְשָׁלִים: cùm verò fœmininam צְבָאוֹת, itidem vt צִדְקוֹת.

Alia huius ordinis.

Quieſcentia lamed aleph adhuc quædam ſunt, quæ ſunt claſsis nominum dagheſatorum: quorum omnium natura eſt, vt quandiu daghes ſeruant, nulla de cauſſa ſuas mutent motiones, ſed illas ſtatas ſemper habeant. vt, כִּסֵּא, in regimine כִּסֵּא שֵׁן thronus eboris. In reliquis autem à regimine ſingulari poſito ſeua ſub ſecunda, excidit daghes. Peculiare enim eſt hoc Hebraïſmo, vt frequenter daghes in ſeuatis literis perdatur, (vt in tractatu de literarum miniſterialium functione, in litera ה videre licebit:) dicimus enim כִּסְאוֹ, כִּסְאֲךָ: ſic cum aliis affixis. Hoc in plurali formã fœmininam habet כִּסְאוֹת, & recipit inſeparata pronomina, vt צִדְקוֹת.

Quæ ſeruãt daghes, non mutationi obnoxia ſunt. vt, חַטָּאִים peccatores, Pſal. 1. in regimine חַטָּאֵי עַמִּי peccatores populi mei, Amos vltim. Recipit etiam affixa. vt, חַטָּאֶיהָ, חַטָּאָיו. &c. In ſingulari fœminin. חַטָּאָה, in regimine dicitur חַטָּאת, facta contractione duarum ſyllabarum in vnam, non tamen mutatis motionibus: cum affixis חַטָּאתִי, חַטָּאתְךָ, חַטָּאתוֹ. & ſic de aliis.

De quieſcentibus לָמֶד הֵא.

Ex quieſcentibus lamed he, quæ habent י pro ה ſubſtitutum, cum affixis & in plurali habent illud mobile: vt עָנִי, in regimine עֲנִי נוֹצְרִים, pauper Chriſtianorum, cum pronominibus inſeparatis עֲנִיֶּךָ, עֲנִיִּי. In plurali עֲנִיִּים. in regimine עֲנִיֵּי אֶרֶץ pauperes terræ.

uæ. Cum affixis יָמָיו dies eius, creberrimum est, רָאשָׁיו capita eius, Esa.15. similiter עִיר vrbs, quod quiescit in ain, in plurali mutat hiric magnum in ָ, dicimúsque עָרִים vrbes, cum affixis עָרָיו vrbes eius: sic cum affixis aliis frequenter, sed breuitati studētes perstringimus.

Prætereà quædam in hoc inueniuntur ordine, quæ habent in statu singulari absoluto ו mobile, quod in regimine & cum affixis fit quiescens. vt, מָוֶת mors. תָּוֶךְ medium, Iudic.16. in regimine מוֹת יְשָׁרִים mors iustorum, Num.23. תּוֹךְ מַיִם medium aquarum, Gen.1. Et cum affixis מוֹתוֹ mors illius, מוֹתְךָ, mors tua, תּוֹכוֹ medium illius, תּוֹכְךָ medium tui. & sic de aliis.

Huius classis alia denique plura sunt, quæ י mobile in statu absoluto, in regimine & affixis faciunt quiescere in ֵ. vt, בַּיִת, זַיִת, & similia. In regimine בֵּית אֱלֹהִים domus Dei, זֵית שֶׁמֶן oliua olei, id est, oliua fructifera. Cū affixis בֵּיתְךָ, בֵּיתוֹ, זֵיתְךָ, זֵיתוֹ: in plurali זֵיתִים, in regimine זֵיתֵי, cum inseparatis pronominibus זֵיתָיו, זֵיתֶיךָ. &c. Non tamen dicimus בֵּיתִים pro plurali à בַּיִת, sed בָּתִּים, posito daghes pro י in ת. Vbi prætereà summa est irregularitas, nimirùm quòd in eo post motionem magnam nullo interposito accentu, sequatur daghes. In regimine בָּתֵּי עֲבָדִים, domus seruorum. Et cum affixis בָּתָּיו, בָּתֶּיךָ. & sic cum affixis aliis.

De quiescentibus לָמֶד אָלֶף.

Quiescentia lamed aleph quæ per duplex ָ scribuntur, in regimine singulari indicandæ quietis א tertiæ literæ gratia, non mutare solent ָ secundæ syllabæ. vt, צָבָא, in regimine צְבָא יִשְׂרָאֵל exercitus Israel: & recipit affixa cum sui similibus, vt מָשָׁל. In plurali

poſſunt habere numerum.

קַשְׁתִּי

קַשְׁתָּם קַשְׁתָּן

קַשְׁתְּכֶם קַשְׁתְּכֶן

קַשְׁתֵּנוּ

Numerus pluralis.

קְשָׁתוֹת

* קַשְּׁתוֹת מִלְחָמָה. Regi.

קַשְּׁתוֹתָיו קַשְּׁתוֹתֶיהָ

קַשְּׁתוֹתֶיךָ קַשְּׁתוֹתַיִךְ

קַשְּׁתוֹתַי

קַשְּׁתוֹתָם קַשְּׁתוֹתָן

vel vel

קַשְּׁתוֹתֵיהֶם קַשְּׁתוֹתֵיהֶן

קַשְּׁתוֹתֵיכֶם קַשְּׁתוֹתֵיכֶן

קַשְּׁתוֹתֵינוּ

* Arcus belli (bellici)

Fallit in hoc plural. nomine fœm. regula ·.· ſecundæ ſyllabæ, eo quòd cũ omnibus affixis in ſeua ſemper cõuertatur.

Reſtat nunc dicendum, quomodo affixa ſubiungantur nominibus imperfectis, quæ tantùm degenerant à canonibus perfectorum. Nam repetere ea cum affixis quorum mutatio patet ex ſuperioribus, párere nauſeam eſſet. Idcirco defectiuorum pe nun & quieſcentium pe iod, aliorúmque imperfectorum claſſes, quæ vel ſtatas ſemper habent motiones, vel ſecũdùm ſuperiores mutantur regulas, conſultò omittimus.

Quorundam quieſcentium עַיִן וָו à præſcriptis legibus degeneratio.

Ex quieſcentibus עַיִן pauca quædam ſunt, quæ ſuas mutant motiones in æquiualentes. vt, טוֹב in regimine duntaxat ſingulari mutat holem in ו, & dicitur טוּב לֵבָב bonum, ſiue lætitia cordis. יוֹם dies, רֹאשׁ caput, holem in plurali numero in ָ commutant. vt, יָמִים dies, רָאשִׁים capita. Quandoquidem ęquiualet ſemper motio magna motioni magnæ, & parua par-

 uæ.

vel vel תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם תּוֹעֲבוֹתֵיכֶן

תּוֹעֲבוֹתָם תּוֹעֲבוֹתָן תּוֹעֲבוֹתֵינוּ

Mutationis holem exemplum.

Numerus singularis.

קְטֹרֶת

• קְטֹרֶת סַמִּים Regimẽ

קְטָרְתוֹ קְטָרְתָהּ

קְטָרְתְךָ קְטָרְתֵּךְ

קְטָרְתִּי

קְטָרְתָּם קְטָרְתָּן

קְטָרְתְכֶם קְטָרְתְכֶן

קְטָרְתֵּנוּ

* Suffitus aromatum.

Dixi in צְדָקָה nomina fœmin. habentia ה, illud mutare in regimine & cum affixis in ת raphatum. E contrariò verò, vt discrimen sit inter hæc & illa, quando corrupta admittunt pronomina, habẽt hæc terminata in ת præcedente ∵ semper cum omnibus affixis in ת daghes. Carent prætereà (vt suprà cum de genere fœminino dixi) numero plurali.

Mutationis ∵ vtriusque syllabæ exemplum.

Numerus singularis.

אִוֶּלֶת

• אִוֶּלֶת אִשָּׁה Regimen

אִוַּלְתּוֹ אִוַּלְתָּהּ

אִוַּלְתְּךָ אִוַּלְתֵּךְ

אִוַּלְתִּי

*Stultitia mulieris.

אִוַּלְתָּם אִוַּלְתָּן

אִוַּלְתְּכֶם אִוַּלְתְּכֶן

אִוַּלְתֵּנוּ

Exemplum mutationis ∵ ∵ in nominibus fœmin. habentibus ת radicale, & non aduentitium.

Numerus singularis.

קֶשֶׁת

• קֶשֶׁת גִּבֹּרִים Regimẽ

קַשְׁתּוֹ קַשְׁתָּהּ

קַשְׁתְּךָ קַשְׁתֵּךְ

* Arcus fortium.

Nomina terminata in ת radicale præcedente ∵, pluralẽ possunt

ſemper in ת immune à daghes conuertitur.

Hîc vbique ſeua ſub צ in hiric, propter alterum ſeua ſequens.

צִדְקַתְכֶם צִדְקַתְכֶן
צִדְקָתֵנוּ

Regula.

In numero plurali abſoluto ferè nunquã mutatur motio prioris ſyllabæ.

Dum pluralibus fœmininis ſubiunguntur affixa, poſt ות generis fœmin. in plurali ſignũ, adhuc admittitur plurimùm litera י, quæ maſculinorum cum affixis pluralis numeri index eſſe ſolet.

Numerus pluralis.

צְדָקוֹת

Regimen צִדְקוֹת יְהוָה

צִדְקוֹתָיו צִדְקוֹתֶיהָ

vel

צִדְקוֹתָיו

צִדְקוֹתֶיךָ . צִדְקוֹתַיִךְ

צִדְקוֹתַי

צִדְקוֹתֵיהֶם צִדְקוֹתֵיהֶן

vel vel

צִדְקוֹתָם צִדְקוֹתָן

צִדְקוֹתֵיכֶם צִדְקוֹתֵיכֶן

צִדְקוֹתֵינוּ

Exemplum mutationis primæ ſyllabæ.

Numerus ſingularis.

תּוֹעֵבָה

* Abominatio labiorum impietas. Regimen * תּוֹעֲבַת שְׂפָתַיִם רֶשַׁע

תּוֹעַבְתּוֹ תּוֹעַבְתָּהּ תּוֹעֲבָתָם תּוֹעֲבָתָן
תּוֹעַבְתְּךָ תּוֹעֲבָתֵךְ תּוֹעֲבַתְכֶם תּוֹעֲבַתְכֶן
תּוֹעֲבָתִי תּוֹעֲבָתֵנוּ

Numerus pluralis.

תּוֹעֵבוֹת

* Abominationes gentiũ. Regimen * תּוֹעֲבוֹת גּוֹיִם

תּוֹעֲבוֹתָיו תּוֹעֲבוֹתֶיהָ תּוֹעֲבוֹתַי
תּוֹעֲבוֹתֶיךָ תּוֹעֲבוֹתַיִךְ תּוֹעֲבוֹתֵיהֶם תּוֹעֲבוֹתֵיהֶן

vel

Eadē est omnino ratio dictionis תֹּאַר forma, & similium. vt, תָּאֳרִי תָּאֳרְךָ תָּאֳרוֹ, &c. Neque tamen turberis videns non ∵ sub א, sed ¯ quod mutetur perinde ac si esset ∵. Nam potest intelligi illa regula paginæ 146. vt ex hoc exemplo videtur, de aliis gutturalibus literis quàm ח & ע. Nempe quòd ¯ pro ∵ sub gutturali substituatur, vt clarior sit pronunciatio.

De motionum mutatione in nominibus fœmininis.

Genus fœmininū & numerus quomodo cognoscatur, satis suprà explicui. Superest igitur nunc dūtaxat dicere, vt fœmininorū nominum motiones mutētur ferè secundùm masculinorū canones: seclusa tamē (quantū ad motionum mutationem attinet) semper prima syllaba, vt in צְדָקָה iustitia, non cōnumerata syllaba prima צ, ָ primæ syllabæ erit sub ד, & secundæ sub ק, sic רְקָה, & mutabitur vtrunque iuxta regulas præscriptas. Quæ regula intelligēda est de fœminin. pluribus quàm duabus constātibus, aut *visis constare, syllabis. Nam in dissyllabis, vel habentibus primā motionem per canones superiores mutabilem, connumeranda est prima syllaba, vt in dictione שָׁנָה annus, in regimine שְׁנַת, cum affixis שְׁנָתוֹ, &c.

* visis dico propter seua lectū, quod non facit legitimā syllabam.

Exemplum mutationis ָ vtriusque syllabæ in nominibus fœmininis.

Regula.	Numerus singularis.
Quando nomen singulare fœmininum regit genitiuum casum, aut illi affigūtur inseparata pronomina, ה litera fœmin. generis formatiua,	צְדָקָה
	Regimen צִדְקַת יְהוָה
	צִדְקָתוֹ צִדְקָתָהּ
	צִדְקָתְךָ צִדְקָתֵךְ
	צִדְקָתִי

semper

* חֹדֶשׁ יָמִים Regimen

חָדְשׁוֹ חָדְשָׁהּ

חָדְשְׁךָ חָדְשֵׁךְ

חָדְשִׁי

חָדְשָׁם חָדְשָׁן

* Mensis dierum, id est, mẽsis integer, constans omnibus suis diebus.

חָדְשְׁכֶם חָדְשְׁכֶן

חָדְשֵׁנוּ

Numerus pluralis.

חֳדָשִׁים

* חָדְשֵׁי שָׁנָה Regimen

חֳדָשָׁיו חֳדָשֶׁיהָ

חֳדָשֶׁיךָ חֳדָשַׁיִךְ

חֳדָשַׁי

חָדְשֵׁיהֶם חָדְשֵׁיהֶן

חָדְשֵׁיכֶם חָדְשֵׁיכֶן

חֳדָשֵׁינוּ

* Menses anni.

Quód holem ante alias motiones quàm ∵ persistat inuariatum, vidisti suprà in כֹּרֶם.

Si quãdo verò secunda radicis litera fuerit vel א, vel ה, specie quadã metathesis, transferetur sub illã ֲ:, in quod mutatur holẽ primæ syllabæ, ָ sub prima litera collocato. Exemplum:

Numerus singularis.

אֹהֶל

אֹהֶל רֹעֶה Regimen.

אָהֳלוֹ אָהֳלָהּ

אָהָלְךָ אָהֳלֵךְ

אָהֳלִי

Tabernaculũ pastoris.

אָהֳלָם אָהֳלָן

אָהָלְכֶם אָהָלְכֶן

אָהֳלֵנוּ

Numerus pluralis.

אֹהָלִים

אָהֳלֵי רֹעִים Regimen

אֹהָלָיו אֹהָלֶיהָ

אֹהָלֶיךָ אֹהָלַיִךְ

אֹהָלַי

אָהֳלֵיהֶם אָהֳלֵיהֶן

אָהֳלֵיכֶם אָהֳלֵיכֶן

אֹהָלֵינוּ

Eadem

שְׁכֵנִים

*שְׁכְנֵי סְפָרַד Regimen.

*Vicini Hiſpaniæ.

שְׁכֵנָיו שְׁכֵנֶיהָ שְׁכְנֵיהֶם שְׁכְנֵיהֶן

שְׁכֵנֶיךָ שְׁכֵנַיִךְ שְׁכְנֵיכֶם שְׁכְנֵיכֶן

שְׁכֵנַי שְׁכֵנֵינוּ

Exemplum mutationis ·· ſecundæ ſyllabæ in ſeua, quando primam ſyllabam conſtituit alia motio quàm ֶ.

Numerus ſingularis.

כֶּרֶם

*כֶּרֶם כְּרָמִים Regimen

*Vinitor vinearum.

כַּרְמוֹ כַּרְמָהּ

*כַּרְמְךָ כַּרְמֵךְ

כַּרְמִי

כַּרְמָם כַּרְמָן

כַּרְמְכֶם כַּרְמְכֶן

כַּרְמֵנוּ

*Seua ſecundæ literæ in ∴ cõmutatur altero ſeua ſequẽte ſub tertia. Nã alioqui duplex ſeua legeretur, ſic כְּרְמְךָ, quod fieri non poteſt.

Numerus pluralis.

כְּרָמִים

כַּרְמֵי כֶרֶם Regimen.

כְּרָמָיו כְּרָמֶיהָ כַּרְמֵי

כְּרָמֶיךָ כְּרָמַיִךְ כַּרְמֵיהֶם כַּרְמֵיהֶן

כַּרְמֵיכֶם כַּרְמֵיכֶן

כְּרָמֵינוּ

De holem.

Holem in nominibus perfectis non mutatur, niſi priorem ſyllabam conſtituat, & habeat poſt ſe ∴. Tunc autem in omnibus cauſis mutandi puncta, cõuertitur in ֳ.

Exemplum.

Numerus ſingularis.

חֹדֶשׁ

Menſis

quente ∵ ſub ſecunda litera, illud ·· in ſingulari quidem numero cū affixis, in plurali regimine, quatuórque affixis הֶם, הֶן, כֶּם, כֶּן, in ∵ cōmutatur, ex quo propter alterū ſeua ſequens detrahitur ſeua, & remanet tātùm ∵. De hac re latiùs ſuprà, cùm de ſemipunctis memini.

עֶגְלִי	
עֶגְלָם	עֶגְלָן
עֶגְלְכֶם	עֶגְלְכֶן
עֶגְלֵנוּ	

Numerus pluralis.

עֲגָלִים	
עֶגְלֵי זָהָב	Regimen
עֲגָלָיו	עֲגָלֶיהָ
עֲגָלֶיךָ	עֲגָלַיִךְ
עֲגָלַי	
עֶגְלֵיהֶם	עֶגְלֵיהֶן
עֶגְלֵיכֶם	עֶגְלֵיכֶן
עֲגָלֵינוּ	

Cæterùm in hoc archetypo vbiq; in aliis vocibus pro ·· vides -:, cùm gutturalis litera purum ſeua (in quod alioqui commutandum eſſet ··) in principio dictionis minimè habere poſsit.

Eadem eſt ratio dictionis חֵלֶק, & ſimilium.

De ·· alterius ſyllabæ.

Tſeri ſecundæ ſyllabæ vel in -, vel in ſeua eadem omnino ratione commutatur, qua ⊤ eiuſdem ſyllabæ, modò in prima ſyllaba ſit ⊤. Quandoquidem ſi priorem ſyllabam conſtituat alia motio quàm ⊤, hoc ·· in ſeua commutandum ſemper venit.

Exemplum quando ⊤ præcedit ipſum ··.

Numerus ſingularis.

			שָׁכֵן
	• Vicinus Samariæ.	Regimen	• שְׁכַן שׁוֹמְרוֹן
שְׁכֵנָן	שְׁכֵנָם	שְׁכֵנָהּ	שְׁכֵנוֹ
שְׁכֶנְכֶן	שְׁכֶנְכֶם	שְׁכֵנֵךְ	שְׁכֵנְךָ
	שְׁכֵנֵנוּ		שְׁכֵנִי

Numerus pluralis.

Vicini

* שְׁכַר נֹאוֵף Regimen • Vinum adulterij.

שְׁכָרוֹ שְׁכָרָהּ שְׁכָרָם שְׁכָרָן
שְׁכָרְךָ שְׁכָרֵךְ שְׁכַרְכֶם שְׁכַרְכֶן
שְׁכָרִי שְׁכָרֵנוּ

Numerus pluralis.

שְׁכָרִים שְׁכָרַי
שִׁכְרֵי נֹאֲפִים Regimen שִׁכְרֵיהֶם שִׁכְרֵיהֶן
שְׁכָרָיו שְׁכָרֶיהָ שִׁכְרֵיכֶם שִׁכְרֵיכֶן
שְׁכָרֶיךָ שְׁכָרַיִךְ שְׁכָרֵינוּ

Exemplum, quando in secunda syllaba est ∴.

Numerus singularis.

שֵׁבֶט

* שֵׁבֶט מַלְכוּתְךָ Regimẽ * Sceptrum regni tui.

שִׁבְטוֹ שִׁבְטָהּ
שִׁבְטְךָ שִׁבְטֵךְ
שִׁבְטִי
שִׁבְטָם שִׁבְטָן
שִׁבְטְכֶם שִׁבְטְכֶן
שִׁבְטֵנוּ

Annotatio.

Seua in quod mutatum est ·· primæ syllabæ, in hiric cõuertitur, eò quòd ∴ secunda motio commutanda veniat in alterum seua per suũ canonem.

Numerus pluralis.

שְׁבָטִים שְׁבָטַי
שִׁבְטֵי מְלָכִים Regimen שִׁבְטֵיהֶם שִׁבְטֵיהֶן
שְׁבָטָיו שְׁבָטֶיהָ שִׁבְטֵיכֶם שִׁבְטֵיכֶן
שְׁבָטֶיךָ שְׁבָטַיִךְ שְׁבָטֵינוּ

Exemplum, quando prima litera est ע, vel ח.

Numerus singularis.

עֵגֶל

• עֵגֶל מַסֵּכָה Regimen * Vitul' cõflatiõis. (cõflatilis)

עֶגְלוֹ עֶגְלָהּ
עֶגְלְךָ עֶגְלֵךְ

Quando prima thematis est vel ע, vel ח, & afficitur ·· sequente

tutio, nulla fit alia de cauſa, quàm vt facilior & clarior ſit in iſtis duabus denſis aſpirationibus pronũciatio. Quãdoquidem faciliùs & clariùs – quàm ∵ proferimus. Non igitur ſcribendum זֶרַע, ſed זֶרַע. non בֶּעֶל, ſed בַּעַל. non פֶּסֶח, ſed פֶּסַח paſcha. non נֶחֶל, ſed נַחַל. &c.

זַרְעֵיהֶם	זַרְעֵיהֶן
זַרְעֲכֶם	זַרְעֲכֶן
זַרְעֵנוּ	

Exemplum quomodo propter mediam gutturalem ע, duplex ∵ in duplex – commutetur. Eadem ſit tibi ratio, de his, quorum ſecunda eſt ח. vt, נַחַל fluuius.

Numerus ſingularis.

בַּעַל

Regimen *בַּעַל חֲלֹמוֹת — *Magiſter ſomniorũ.

בַּעְלוֹ	בַּעְלָהּ	בַּעְלָם	בַּעְלָן
בַּעְלְךָ	בַּעְלֵךְ	בַּעַלְכֶם	בַּעַלְכֶן
בַּעְלִי		בַּעְלֵנוּ	

Numerus pluralis.

בְּעָלִים

Regimen *בַּעֲלֵי גוֹיִם — *Domini gentium.

בְּעָלָיו	בְּעָלֶיהָ	בַּעֲלֵיהֶם	בַּעֲלֵיהֶן
בְּעָלֶיךָ	בְּעָלַיִךְ	בַּעֲלֵיכֶם	בַּעֲלֵיכֶן
בְּעָלַי		בְּעָלֵינוּ	

De ·· primæ ſyllabæ.

Tſeri prioris ſyllabæ ſemper mutatur in ſeua, modò in ſecunda ſyllaba ſit ־ָ, vel ∵. aliàs nunquam mutatur.

Exemplum quando in ſecunda ſyllaba eſt ־ָ.

Numerus ſingularis.

שֵׁכָר Vinum, vel ſicera.

Exemplum, quomodo ∵ in –, & non in –:, ſub litera gutturali, propter ſeua ſequens mutetur.

Numerus ſingularis.

עֶבֶד

Regimen *עֶבֶד עֲבָדִים

*Seruus ſeruorum.

עַבְדּוֹ עַבְדָּהּ עַבְדָּם עַבְדָּן

עַבְדְּךָ עַבְדֵּךְ עַבְדְּכֶם עַבְדְּכֶן

עַבְדִּי עַבְדֵּנוּ

Numerus pluralis.

עֲבָדִים עַבְדֵי

Regimen עַבְדֵי יְהוָֹה עַבְדֵיהֶם עַבְדֵיהֶן

עֲבָדָיו עֲבָדֶיהָ עַבְדֵיכֶם עַבְדֵיכֶן

עֲבָדֶיךָ עֲבָדַיִךְ עֲבָדֵינוּ

Exemplum mutationis – ſubſtituti pro ∵ ſecundæ ſyllabæ.

Numerus ſingularis.

זֶרַע

Regimen *זֶרַע שָׂדֶה

זַרְעוֹ זַרְעָהּ

זַרְעֲךָ זַרְעֵךְ

זַרְעִי

זַרְעָם זַרְעָן

זַרְעֲכֶם זַרְעֲכֶן

זַרְעֵנוּ

Numerus pluralis.

זְרָעִים

Regimen זַרְעֵי אֶרֶץ

זְרָעָיו זְרָעֶיהָ

זְרָעֶיךָ זְרָעַיִךְ

זְרָעַי

*Semen agri.

Regula.

Nomina quorum thematis tertia eſt ח, aut ע, pro ∵ habent ſub ſecũda –. Quorum autem ח, aut ע, eſt ſecunda, in vtraque ſyllaba (paucis exceptis) pro ∵ ∵ habẽt – –, quod perinde ac ſi eſſet ∵ mutatur. Vnde in huiuſmodi ſemper accẽtus, vt in illis quę duplici efferũtur ∵, in penultima. Siquidem talis – pro ∵ ſubſti-

tutio,

quidem ·· habeat ֶ, vel ante ſe, vel poſt ſe.

Hîc vbique hiric pro ſeua, propter alterum ſeua ſequens, in quod mutatum eſt ∵ ſecundæ ſyllabæ per ſuam regulam.

בִּגְדוֹ בִּגְדָהּ
בִּגְדְךָ בִּגְדֵךְ
בִּגְדִי
בִּגְדָם בִּגְדָן
בִּגְדְכֶם בִּגְדְכֶן
בִּגְדֵנוּ

Numerus pluralis.

בְּגָדִים
Regimen *בִּגְדֵי אַרְגָּמָן
בְּגָדָיו בְּגָדֶיהָ
בְּגָדֶיךָ בְּגָדַיִךְ
בְּגָדַי

* Veſtes purpuræ.

בִּגְדֵיהֶם בִּגְדֵיהֶן
בִּגְדֵיכֶם בִּגְדֵיכֶן
בְּגָדֵינוּ

Exemplum, quomodo mutetur ∵ in ־.

Numerus ſingularis.

מֶלֶךְ
Regimen * מֶלֶךְ צָרְפַת

* Rex Galliæ.

Quia ∵ & ־ motiones ſunt inter ſe commutabiles, in his duobus exemplis & ſimilibus, vocalitatis gratia (ne ſeua ſeqúes in quod mutatum eſt ∵ ſecundę ſyllabæ, fiat mobile) vſu fit, vt ∵ primę ſyllabę hîc, nõ in ſeua, vel ־:, ſub gutturali exempli ſequentis, ſed in ־ commutetur.

מַלְכּוֹ מַלְכָּהּ
מַלְכְּךָ מַלְכֵּךְ
מַלְכִּי
מַלְכָּם מַלְכָּן
מַלְכְּכֶם מַלְכְּכֶן
מַלְכֵּנוּ

Numerus pluralis.

מְלָכִים
Regimen *מַלְכֵי אֶרֶץ

*Reges terræ.

מְלָכָיו מְלָכֶיהָ
מְלָכֶיךָ מְלָכַיִךְ
מְלָכַי

מַלְכֵיהֶם מַלְכֵיהֶן
מַלְכֵיכֶם מַלְכֵיכֶן
מְלָכֵינוּ

ſoluti, in ſeua per regulas præſcriptas conuertitur.

Quòd autem hîc non ſeua ſub prima, ſed hiric conſpicias, non te conturbet. Siquidem quoties duo ſeuaim in principio dictionis ſunt ſubſcribenda, ſemper conſonantię ſiue vocalitatis gratia, ſeua quod primæ literæ alioqui ſubſcriberetur, migrat in hiric, vel ֲ, quando prima eſt gutturalis: ne contra grammatices præcepta duo שְׁוָאִים concurrant initio dictionis, & vtrunque legatur. Vnde non מְשְׁלֵי, ſed מִשְׁלֵי, non דְבְרֵי, ſed דִּבְרֵי, non ab עֲנָוִים manſueti, עֲנְוֵי, ſed עַנְוֵי (cuius ſingulare eſt עָנָו manſuetus, ab עָנָה humiliauit) dicitur.

Annotatio.

Obſerua quoque diligenter in hoc nomine מָשָׁל tāquam in archetypo, quibuſnam motionibus affecta fuerit tertia thematis litera accedentibus inſeparatis pronominibus. Iiſdem enim motionibus in omnibus aliis nominibus afficietur.

De ֶ primæ ſyllabæ.

Segol primæ ſyllabæ, quæcunque acceſſerit mutationis cauſa, conuertetur in ſeua.

De ֶ ſecundæ ſyllabæ.

Segol ſecundæ ſyllabæ, ſemper mutatur in ſeua, præterquàm in nomine plurali abſoluto, vel compoſito cum quibuſlibet affixis aliis quàm הֶם, הֶן, כֶם, כֶן, vbi commutatur in ַ.

Regula.	Exemplum:
*In nomine ſingulari genitiuum regente non mutātur motiones niſi ַ, & ֵ quod quidem	Numerus ſingularis בֶּגֶד Regimen בֶּגֶד כֵּיפָא †* †veſtis Petri.

*Quia hoc nomen singularis numeri regit genitiuum casum, secũdùm præscriptos canones mutatur ־ָ vtriusque syllabæ.

Regimẽ מְשַׁל קַדְמוֹנִי	*
מִשְׁלָהּ	מִשְׁלוֹ
מִשְׁלֵךְ	מִשְׁלְךָ
	מִשְׁלִי
מִשְׁלָן	מִשְׁלָם
מְשַׁלְכֶן	מְשַׁלְכֶם
	מִשְׁלֵנוּ

Regula.

Omne nomen & participium masculinũ numeri pluralis, positum in statu regiminis, vel cum affixis compositum, per apocopen abiicit ם status absoluti: remanẽte tamen pro indice numeri pluralis י quiescente: præterquàm cùm affigitur י primæ personæ pronomen: tunc enim, ne duo יוּדִים concurrant, י pluralis numeri index euanescit, & י pronomẽ habet ante se literam affectam ־. Eadem etiã est de dualibus nominibus ratio. vt, שְׂפָתַיִם duo labia: In regimine שִׂפְתֵי מִרְמָה labia mendacij (dolosa,) Psal. 17. cũ affixis שְׂפָתָיו labia illius, שְׂפָתֶיךָ labia tua: & sic cum affixis aliis frequenter.

Numerus pluralis.

	מְשָׁלִים
Regimẽ מְשָׁלִים	מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה
מְשָׁלֶיהָ	מְשָׁלָיו
מְשָׁלַיִךְ	מְשָׁלֶיךָ
	מְשָׁלַי
מִשְׁלֵיהֶן	מִשְׁלֵיהֶם
מִשְׁלֵיכֶן	מִשְׁלֵיכֶם
	מְשָׁלֵינוּ

Sæpenumerò etiam accidit, vt talis ם fiat apocope, si sequatur litera aliqua seruilis. vt, חוֹסֵי בוֹ sperantes in illo, Nahum. 1. Vide Dauidis Kimhij commẽtaria in illum locum.

In hoc plurali nomine מִשְׁלֵי, & illius similibus positis in statu regiminis, vel compositis cum pronominibus כֶן, כֶם, הֶן, הֶם, vtrunque ־ָ numeri singularis absoluti

vides, vt ָ literæ מ in ſeua commutetur propter affixi ſubiunctionem.

Tertia eſt רִבּוּי (à רָבַב multiplicauit) pluralis numerus, id eſt, quando formatur numerus pluralis à ſingulari. vt à מָשָׁל in plurali dicitur מְשָׁלִים prouerbia.

Eadē eſt de numero duali ratio, vt à שָׂפָה labium, שְׂפָתַיִם duo labia.

Quarta eſt נְקֵבוּת (à נְקֵבָה fœmina,) id eſt, fœmineū genus, ſiue formatio generis fœminini à maſculino, vt à יָקָר inclitus, יְקָרָה inclita.

Regula.

Subinde notandum affixa pronomina nominibus ſubiūcta poſſeſsionem ſignificare: hoc eſt, rem ipſam per nomen expreſſam eſſe in eius poſſeſsione, vel authoritate, quem affixum indicat. vt, בִּגְדוֹ veſtis illius, מְשָׁלוֹ prouerbium illius, &c.

De ָ primæ ſyllabæ.

Camets ſub prima litera nominis, quęcunque exurgat mutationis cauſa, & quęcunque fuerit in ſecūda ſyllaba motio, mutatur in ſeua.

De ָ alterius ſyllabæ.

Camets ſecundæ nominis literæ ſubſcriptum, quādo nomen ſingulare regit genitiuum caſum, vel quādo componitur cum altero affixorum כֶּן, כֶם, mutatur in ַ. Quando verò nomen plurale regit genitiuū caſum, vel cum pronominibus כֶּן, כֶם, הֶן, הֶם cōponitur, permutatur in ſeua. Aliàs autem ſtata motio eſt.

Exemplum:

Numerus ſingularis

מָשָׁל

Quia

tionalis cõiunctio, aut temporis aduerbium pro sensus commoditate.

Interrogatiua sunt מִי, de homine duntaxat. vt, מִי אַתָּה בְּנִי quis tu fili mi? Gen.17. מָה & מֶה de quacunque alia re, homine excepto. vt, מָה אַתֶּם quid vos? (cẽsetis faciendum,) Iudic. 18. מֶה מִשְׁפַּט הָאִישׁ. quis (est) habitus viri? 2. Reg. 1. &c.

Quãdo post hęc interrogatiua sequitur alterũ relatiuorũ expressum vel subintelligẽdũ, nõ interrogatiuè, sed indefinitè ꝑ is, ea, id, vertẽda sunt. Quod crebrò & in bibliis, & pręsertim Hebręorũ cõmẽtariis occurrit.

Quæ motiones mutationi obnoxiæ, & vnde oriatur illarum permutatio.

Motiones vocales mutabiles sunt tantùm quatuor, ָ, ֵ, ֶ, & holem, quæ quatuor de causis mutantur.

Prima est סְמִיכוּת (à סָמַךְ coniunxit,) id est: syntaxis siue regimen, quãdo nomen regit genitiuum casum. vt, מְשַׁל קַדְמוֹנִי prouerbium antiquitatis, siue antiqui (viri.) Porrò, in מוּכְרֶת (à מָכַר dedit,) id est: statu dictionis absoluto, dicendum cum ָ ָ, מָשָׁל prouerbium.

Prætereà hîc notandum apud Hebræos nomen regens genitiuum pati mutationem, non autem, vt fit apud Latinos, genitiuũ, qui regitur. Nam cùm apud hos dicis, liber Petri, liber dictio regens non mutatur, sed dictio recta Petri, à nominatiuo in genitiuum.

Secunda est כִּנּוּי (à כָּנָה occultauit, quòd lateant in pronomine nomina propria,) id est, pronomen inseparatum, siue pronominis inseparabilis subiunctio. vt, מְשָׁלוֹ prouerbium illius, מְשָׁלְךָ prouerbium tis, (Latinè tuum) מְשָׁלִי prouerbium mis, (meum) vbi

 vides

Ablat.	Vocat.	Accuſat.	Dat.	Nominat.
à te.	ô tu	te	tibi	tu
מִמְּךָ & מִמֵּךְ	אַתְּ	אוֹתָךְ	לָךְ	אַתְּ

Numerus pluralis.

Ablat.	Vocat.	Accuſat.	Dat.	Nominat.
à vobis.	ô vos	vos	vobis	vos
מִכֶּן	אַתֶּן	אֶתְכֶן	לָכֶן & לָכֵנָה	אַתֶּן & אַתֵּנָה

Pronominis primæ perſonæ vtriuſque generis
Numerus ſingularis.

Ablatiuus	Accuſatiuus	Datiuus	Nominatiuus
à me.	me	mihi	Ego
מִמֶּנִּי & מֶנִּי	אוֹתִי	לִי	אֲנִי & אָנֹכִי

Numerus pluralis.

Ablatiuus	Accuſatiuus	Datiuus	Nominatiuus
nobis.	nos	nobis	nos
מִמֶּנּוּ	אוֹתָנוּ	לָנוּ	אֲנוּ vel אֲנַחְנוּ vel נַחְנוּ

Sunt prætereà aliæ quædam voces, quibus in numero ſingulari duntaxat, pro pronominibus demõſtratiuis vtuntur. vt, זֶה hic, iſte, maſculini generis. זֹאת, זוֹ, זֹה, hæc, iſta, gen. fœm. & זוּ, vtriuſque generis.

In plurali autem pro vtriuſque generis pronomine demonſtratiuo habent אֵל hi, iſti, vel hæ, iſtæ. Cui in fine aliquando, (vt ſuprà in obliquis quorundam pronominum) ad euphoniam, & ſcripturæ decorum additur ה, & daghes in ל, ſic אֵלֶּה.

Eſt illis etiam אֲשֶׁר relatiuum vtriuſque generis & numeri, & שֶׁ, corruptè ab illo deriuatum eiuſdem ſignificationis, quod daghes ſequitur in prima litera dictionis, cum qua componitur, ſi illius fuerit capax.

Poteſt adhuc etiam vtrunque nonnũquam eſſe rationalis

Pronominis tertiæ perſonæ generis maſculini numerus ſingularis.

Ablatiuus.	Accuſatiuus	Datiuus	Nominatiuus
ab illo.	illum	illi	ille
מִמֶּנּוּ *	אוֹתוֹ	לוֹ	הוּא

* Epenthesis ם ad ornatum.

Numerus pluralis.

Ablatiuus.	Accuſatiuus	Datiuus	Nominatiuus
ab illis.	illos	illis	illi
מֵהֶם	אוֹתָם & אֶתְהֶם	לָהֶם & לָמוֹ	הֵם & הֵמָּה

Pronominis tertiæ perſonæ fœminini generis numerus ſingularis.

Ablatiuus.	Accuſatiuus	Datiuus	Nominatiuus
ab illa.	illam	illi	illa
מִמֶּנָּה	אוֹתָהּ	לָהּ	הִיא

Numerus pluralis.

Ablatiuus.	Accuſatiuus	Datiuus	Nominatiuus
ab illis.	illas	illis	illæ
מֵהֶן	אוֹתָן & אֶתְהֶן	לָהֶן	הֵן & הֵנָּה

Pronominis ſecundæ perſonæ maſculini generis numerus ſingularis.

Ablat.	Vocat.	Accuſat.	Dat.	Nominat.
à te.	ô tu	te	tibi	tu
מִמְּךָ	אַתָּה	אוֹתְךָ & אוֹתְכָה	לְךָ & לְכָה	אַתָּה

Numerus pluralis.

Ablat.	Vocat.	Accuſat.	Dat.	Nominat.
à vobis.	ô vos	vos	vobis	vos
מִמְּכֶם & מִכֶּם	אַתֶּם	אֶתְכֶם	לָכֶם	אַתֶּם

Pronominis ſecundæ perſonæ fœminini generis numerus ſingularis.

ſio & ambiguitas oriatur inter pronomina ſecundæ perſonæ & ſyllabas תָּה, & תֶּם, ſecundæ perſonæ præteriti formatiuas: verbi cauſa, cùm legeremus פָּקַדְתָּ (in qua perſona nonnunquã exprimitur ה ſic, פָּקַדְתָּה, quod poſt ָ in huiuſmodi ſæpius latet,) ambiguum eſſet an תָּ inſeparatum eſſet pronomen ab אַתָּה tu, vel formatiua ſyllaba ſecundæ perſonæ ſingularis præteriti, vel an תְּ ab אַתְּ tu, fœminæo. Similiter in plurali פְּקַדְתֶּן,פְּקַדְתֶּם,eſſet ambiguum, an תֶּם & תֶּן pronomina eſſent corrupta ab אַתֶּם, vel אַתֶּן, an ſyllabæ formatiuæ ſecundæ perſonæ pluralis præteriti. Pro אַתָּה igitur ponetur ךָ, & cum ה, כָה: dicemúſque פְּקָדְךָ, vel פְּקָדְכָה, viſitauit te virum. Pro אַתְּ, ךְ, vel כִי cum iod bis. 2. Reg. 4. vt פְּקָדֵךְ, vel פְּקָדְכִי viſitauit te, fœminã. Pro אַתֶּם, כֶם. vt, פְּקַדְכֶם viſitauit vos viros. pro אַתֶּן, כֶן. vt, פְּקַדְכֶן viſitauit vos mulieres.

Annotatio.

Quia dictum eſt ſeparata ſiue integra pronomina tãtùm eſſe nominatiui vel vocatiui caſus, & obliquos ex inſeparatis compoſitis cum articulis, vel præpoſitiobus fieri: notabis ob id, ne ſequentia exẽpla, quòd genitiuum caſum non habeant, te conturbent, inſeparata pronomina nunquam niſi cum nominibus compoſita eſſe genitiui caſus. Quandoquidem caſus illi qui à fronte habent relatiuum שֶׁ, quanuis paſſim à grammaticis genitiui caſus eſſe tradantur, ſunt potiùs periphraſes ad poſſeſsionem ſignificandam: vt, בֶּגֶד שֶׁלִּי, veſtis quæ (eſt) mihi: pro veſtis mea. בְּגָדִים שֶׁלָּכֶם veſtes quæ vobis (ſunt.) pro veſtes veſtræ. &c.

Miclol, vt aſperitas pronunciationis propter daghes, ſi eſſet expreſſum in נ, tolleretur. Plura vide exempla apud illum, etiam pronominis fœminini נָה נֶהָ pro נָהּ, in affixione pronominis inſeparati cum voce אַפְקִוד.

Plurale eſt הֵם illi, & magis contractè ם. Cui quandoque per paragogen additur ו. vt מוֹ, quod plurimùm in vſu non eſt, niſi in datiuo caſu cum ל iunctum. vt, לָמוֹ illi, vel illis: nam cùm videatur compoſitum ex ם pronomine plurali, & ו ſingulari etiam pronomine, vel ſingularis, vel pluralis numeri, conſiderato ſenſu eſſe poteſt. Re vera tamen, ſæpius in plurali quàm ſingulari reperitur, & ſemper accentum habet in penultima, dictio (ſiue nomen, ſiue verbum fuerit) cum qua componitur. Similiter ex fœminino הִיא illa, fit הָ, conciſiùs ה: & aſcito נ, eodem modo quo in maſculino, pro נָה נֶהָ. In plurali הֵן illæ, vel ſuccinctè ן.

Obſeruandum tamen obiter הֵם illi, & הֵן illæ, & ſeorſum, & in compoſitione, (ſed mutato in cõpoſitione ·· in ∴) tanquam inſeparata interdum inueniri.

אַתָּה tu maſculini generis, & אַתְּ tu fœmin. generis pronomen ſecundæ perſonæ, ab אֲנִי deriuatur adhibito ת formatiua litera ſecundæ perſonæ (ſicut eſt in verbis) & inſcripto daghes eius meditullio in ſupplementum defectus נ ſui primitiui אֲנִי, ne dicamus. אַנְתָּה, ſed אַתָּה.

Ex hoc manat inſeparatum ſecundæ perſonæ maſculini ךָ, & fœmin. ךְ. Ex eius plurali maſcul. אַתֶּם vos, deriuatur כֶם eiuſdem generis, numeri & perſonæ: ſic ex fœminæo אַתֶּן vos, כֶן. Sed mutatur ת in ך, ne confu-

Obliqui caſus, vt videbis, ex inſeparatis fiunt pronominibus: qui cognoſcuntur ex articulis, vel præpoſitionibus quibuſcum componuntur.

Pronomina inſeparata, quæ & affixa, à ſitu ſuo dicuntur.

Numerus pluralis.			Numerus ſingularis.			
Prima	*Secunda*	*Tertia perſona.*	*Prima*	*Secunda*	*Tertia perſona.*	
	כֶם	הֶם, ם		ךָ	נו, הו, וֹ, ו	*Maſculina.*
נו			נִי, י			*Communia.*
	כֶן	הֶן, ן		ךְ	נָּה, הָ, ה	*Fœminina.*

Hæc inſeparata pronomina nihil aliud certè ſunt quàm breuitatis linguæ cauſa, poſtpoſitiuæ ſiue ſubiunctæ dictionibus literæ, vel ſyllabæ, ex integris ſeparatis deductę. Quare non indecenter corrupta pronomina vocari poſſunt. Siquidem ex אֲנִי ego, factum eſt נִי, & præterea magis conciſè י. Ex eius plurali regulari quod eſt אָנוּ, vel immixtis ח & נ per epentheſin אֲנַחְנוּ ſiue נַחְנוּ nos, fit corruptè נו. Ex pronomine tertiæ perſonæ ſeparato הוּא ille, oritur הו, & contractiùs ו. vt, דְּבָרוֹ verbum eius, דְּבָרָיו verba eius. Huiuſmodi tertiæ perſonæ pronomini interdum accedit נ, vnde pro הו, נְהוּ, cuius ה ad euphoniā plurimùm tollitur de medio, & ob id daghes in complexu ipſius נ ſic, נּו. vt, אֶפְקְדֶנּוּ viſitabo illum, pro אֶפְקְדֶנְהוּ expreſſo ה. Ierem. 5. tamen eodem verſu bis ſic legitur. יַעַבְרֶנְהוּ præteribit illum, & יַעַבְרֻנְהוּ præteribunt illum, pro יַעַבְרֶנּוּ, vt ſatis liquet ex ∵. Nam ſi non additum eſſet נ, dicendum eſſet יַעַבְרֵהוּ, cùm הו ſoleat præcedere ··, vt in affixis cum verbis conſpicuū eſt. Quam in huiuſmodi expreſſionem ה ita factam eſſe ait Kimhius in

Miclol,

quam nisi compositi reperiũtur.) Huius propria motio est ··, quod quando sequenti dictioni iungitur per virgulam maccaph, quam Græci ὑφὲν vocant, vel quando cum pronomine, vt hîc vides, componitur, in ∵ commutatur. Crebrò etiam cum pronominibus compositus mutat ·· in ִ, ita vt dicere liceat non אֲתֵי, sed אוֹתִי me. non אֶתְךָ, sed אוֹתְךָ te. &c.

De pronomine.

Accidentia pronominis quæ sunt genus, numerus, persona, figura, casus, & declinatio. Exempla sequentia te satis docebunt.

Primùm tamen notandum ex Hebræorum pronominibus, alia separata dici, quòd in oratione separatim reperiantur, alia inseparata, quòd semper cum aliqua orationis parte componantur. Vnde primùm à doctißimo viro Iohanne Reuclino, cuius memoriã libenter vsurpo cum charitate, affixa appellata sunt pronomina, quòd ita fini dictionũ semper affigantur, vt cũ illis vna videatur esse dictio. *Regula.*

Pronomina separata siue integra nũquam nisi nominatiui, vel vocatiui casus reperiuntur. Illa hîc subscripta vide.

	Numerus pluralis.			Numerus singularis.		
	Prima	*Secunda*	*Tertia persona.*	*Prima*	*Secunda*	*Tert. persona.*
		vos	illi		tu	ille
Masculina.		אַתֶּם	הֵם		אַתָּה	הוּא
	nos			ego		
Communia.	אֲנַחְנוּ			אֲנִי		
		vos	illæ		tu	illa
Fœminina.		אַתֶּן	הֵן		אַתְּ	הִיא

Obliqui

De מִלָּה, id eſt, conſignificatiuo, tertia orationis parte.

Iam duabus abſolutis partibus orationis, paucis tertiam, in qua quidē diligenter attendenti non multum eſt negotij, perſtringam. Hac grammatici Hebræorum (vt iam ſuprà dictum eſt,) complecti ſolent articulum, pronomen, aduerbium, coniunctionem, præpoſitionem, & interiectionem. Sed cùm tot omnino ſint aduerbiorum & interiectionum ſignificationes, præpoſitionum genera quot apud Latinos, prætereà cùm nulla habenti lexicon in his ſit difficultas, quæ de articulis duntaxat & pronominibus dicenda videbuntur, perſequemur.

De articulis.

Articuli apud illos omnis generis & numeri, ſunt tantùm tres.

ה, quod effertur per ſequente daghes (ſi ſequens litera fuerit illius capax, nam alioqui plurimùm habet ſub ſe ָ, vt cùm de officio ſeruilium literarum ſeptem præſertim loquemur, videre latiùs licebit,) nominatiuo, genitiuo, vocatiuo etiam nonnūquam inſeruit.

ל, datiuum indicat, & habet propriè ſeua, quod tamen, quando ſequens litera affecta eſt altero ſeua, mutatur in hiric, ne ſeua ſequens legatur, & concurſus fiat duorum שְׁוָאִים in principio dictionis contra canones grammatices.

אֵת, accuſatiui caſus eſt articulus, qui aliquando ſeorſum ſcribitur, aliquando verò in compoſitione inuenitur. vt, אֶתְכֶם vos. (alij duo verò nempe ה & ל, nuſquam

fideliter memoriæ commendans. Vnum etiam huc adduxi ſub ם habens – ſequente daghes in prima radicis, quod defectiua Pe nun imitatur, vel in quo daghes defectum literæ ſequentis indicat, ſicut in quibuſdam verbis contra munus ſuum, vt in Cal duplicantium עַיִן iam diximus. Et alterum, quod quanuis ה fœmininum habeat, non in tertia, pro ſecunda ſupplenda recipit daghes. Aliud poſtremò cum ם ſeruili in fine. vt, חִנָּם gratis, ab חָנַן.

Nominum compoſitorum ex ſupradictis imperfectorum formis claſſes, quòd in illis parum ſit negotij, conſultò omittimus. Præterea quòd ex illis immixta quædã quandoque videas ordinibus ſimplicium nominum.

Quatuor aut quinque radicalium literarum nomina multa ſunt numero, in quibus cùm à verbo deriuantur, repetitur, (vt in huius generis verbis,) prima & ſecũda litera, vel (præſertim in his quæ quinque ſunt literarum) ad euphoniam, vel per epitaſin, id eſt, augendæ ſignificationis gratia, ſecunda & tertia.

Quatuor literarum nomina.

בַּקְבּוּק à בָּקַק
צְלָצַל à צָלַל
קָדְקוֹד à קָדַד

Quinque literarum nomina.

יְרַקְרַק à יָרַק
אֲדַמְדָּם à אָדַם
שְׁחַרְחֹרֶת à שָׁחַר

Porrò quæ quatuor aut quinque conſtant literis diſsimilibus multò plura ſunt, potiùs exotica & peregrina, quæ in Hebraïſmum propter rerum mutationes irrepſerunt. Illa lexicon ſuppeditat.

enim daghes alterius similis literæ defectum supplens, in tertia thematis elucescit. vt, קֵן. in plurali קִנִּים. Cũ pronomine inseparabili קִנּוֹ nidus eius. Cum ה fœmin. סֻכָּה. Præterea quæ מ præfixũ habẽt, similiter in singulari statu absoluto à quiescẽtibus עַיִן non differre videntur. At cum inseparato pronomine, vel si è singulari numero in pluralẽ varientur, mutant illa ָ sub מ in seua: Hæc verò illud semper inuariatum seruant. vt, מָקוֹם locus, quod est ex quiescentibus ain, cum pronomine inseparato facit מְקוֹמוֹ locus eius, in plurali מְקוֹמִים. מָגֵן. verò quod est huius ordinis cum inseparato pronomine מָגִנִּי, clypeus meus, in plurali מָגִנִּים. Quod cum sui similibus semper ָ sub מ statũ habet, vt latiùs, cùm de subiunctione inseparatorum pronominum loquemur.

עֹז }
מָעוֹז } à עָזַז
עֻזּוֹ }
עֻזָּה }

מָגֵן } à גָּנַן
מְגִנָּה }

סֻכָּה }
מָסָךְ } à סָכַךְ
מוּסָךְ }

מוֹרָד à רָדַד vel יָרַד

מוֹרָךְ }
רַךְ } à רָכַךְ
רַכָּה }

מַשָּׁק à שָׁקַק

מֶכֶס } à כָּסַס
מִכְסָה* }

* Hęc dictio ne erres, non à כָּסָה deriuatur. Nam tunc habet non ה fœmin. sed ה radicale expressum, quod præcedit ְ sic, מִכְסֶה.

Aliud etiam adhuc potest esse discrimen, quòd illa in secunda syllaba habeant holem, hæc verò plurimùm ָ. Pauca prætereà sunt, quorum etiam suprà in quiescentibus Pe י memini, quæ מ sequente ו accipiunt, vt illa solent: quare animaduerte diligẽter, ea fideliter

bent literas, nullis ה tertiæ literæ ſuppreſſæ relictis veſtigiis. Quædam pro ה habent י mobile, cuius gremio ad ſcripturę ornatum, ne duplex י concurrat, daghes inſcribitur, in quo abſorbetur י index hiric magni literæ ſecundæ radicalis, & אֲנִיָּה pro אֲנִיְיָה dicitur. ſic de ſimilibus. Alia præterea ſunt, quæ nulla adhibita aduentitia litera ex אֶהֱוִי permutatione, י ocioſum, vel ו conſonum in fine pro ה obtinent, vt exemplis huius formulæ liquet.

אָב	à	אָבָה
צַו	à	צָוָה
תַּאֲנִיָּה, אֲנִיָּה	à	אָנָה
כְּוִיָּה, כִּי	à	כָּוָה
חֳלִי	à	חָלָה
חָרוֹן, חֲרִי	à	חָרָה
נֹהַּ, נְהִי, נִי	à	נָהָה
רִי	à	רָוָה
קְרִי	à	קָרָה
שַׁלְוָ	à	שָׁלָה

Poſſunt etiam alia nonnulla huius ordinis primitiuæ eſſe ſpeciei, ſed pro omnibus hęc in pręſentia ſufficiant.

Cùm in fine dictionis nũquam inſcribi poſsit daghes niſi raro literæ ex בְּגַד כְּפַת habenti motioné aliquã, vel ſaltem ſeua, multa duplicãtium עַיִן nomina ſunt, quæ cùm duntaxat duas radicales expreſſas habeant literas, nõ videntur à quieſcẽtibus עַיִן differre: niſi (vt fit in verbis) illis addatur litera vel ſyllaba: tũc enim

Duplicantia עַיִן.

טַל	à	טָלַל
דַּל	à	דָּלַל
תֹּם, תּוֹם, תֻּמַּת	à	תָּמַם
קֵן	à	קָנַן
תְּחִנָּה, חֵן	à	חָנַן

pter fœmininum ה superadditum . Siquidem quæ habent ה radicale expressum, illud præcedit ∵ vel ·· sub secunda.

*Hæc adminiculo literarum הָאֶמַנְתִּי præpositarū formātur. Alia etiam multa mo dò præpositis , modò postpositis, aut vtrobique signatis huiusmodi aduentitiis literis formātur : vt in hac serie videre licet. Ex quibus tamē quæ habēt, vel ן, vel ת in fine: ante ipsum ן, vel ת, habēt vel ו, vel י quiescens, aut mobile, pro ה substitutum : Duobus tamen quæ hîc enumero exceptis quæ ante ת nihil habent pro ה substitutum.

מִצְוָה*	à	צִוָּה
מִנְחָה	à	נָחָה
מַרְאָה מַרְאֶה	à	רָאָה
תִּכְלָה	à	כָּלָה
תִּכְוָה	à	כָּוָה
מִקְנֶה	à	קָנָה
מַשְׁקֶה	à	שָׁקָה
תַּרְבֵּה מַרְבִּית תַּרְבִּית תַּרְבּוּת	à	רָבָה
תַּבְנִית	à	בָּנָה
גָּלוּת	à	גָּלָה
נֵאוֹת נָאוֹן	à	נָאָה
שׁוֹקֶת	à	שָׁקָה
צֶפֶת	à	צָפָה
רָצוֹן	à	רָצָה
הֵרוֹן הֵרָיוֹן	à	הָרָה
קָלוֹן	à	קָלָה
עֶלְיוֹן	à	עָלָה
בִּנְיָן	à	בָּנָה
עִנְיָן	à	עָנָה
עָוֹן	à	עָוָה
אֶתְנָה אֶתְנָן	à	תָּנָה
מַעֲלָה* מַעַל	à	עָלָה

* ה paragogicū, & nō fœmin.

Quædam sunt, quæ duas primas dūtaxat expressas habēnt

בֹּשֶׁת } à בּוֹשׁ
בּוֹשֶׁה
רֵיקָם à רוּק vel רִיק

Ex ordine quiescẽtium lamed aleph multa sunt nomina, quæ duplici afficiũtur ∵. Nonnulla in vtraque syllaba habent ᴛ. quædam וֹ, vel ᴛ in prima, & ∵, vel ·· in secunda.

Alia prætereà sunt (classis illorum quæ sibi peculiariter vendicãt daghes) cum hiric, vel - sub prima, & ··, vel ᴛ, vel holem cum daghes in secunda. Duo demum in hac serie postrema, ab eadem deducta radice sunt, quorũ alterum sub prima habet ··, & sub secunda (breuitatis gratia) pro ∵, seua raptum. Alterum sub prima -, & sub secunda ᴛ, & daghes eidem inscriptum, quiescẽte א, quod etiam sequitur ת seruile.

Quiescẽtia לָמֶד אָלֶף
כֶּלֶא à כָּלָא
פֶּלֶא à פָּלָא
טֶנֶא *Illa quæ hic & in alius classibus nõ oppositã habẽt vocẽ, primitiuæ sunt speciei.*
גֶּבֶא
צָבָא *Huiusmodi habẽtia duplex ᴛ in singulari numero, verbo similia sunt.*
צָמָא
נוֹמֶא à נָמָא
טָמֵא à טָמָא
כִּסֵּא
קַנָּא } à קָנָא
קַנּוֹא
חֵמְאָה } à חָמָא
חַמָּאת

In nominibus quiescentibus lamed he quę in ה fœmininũ desinunt, ne fiat cõcursus duarũ similium literarũ (gutturalium præsertim) & hiatus seu cacophonia, euanescit ה thematis tertia, pro

Quiescentia לָמֶד הָא
שָׁנָה *Duo prima similia sunt verbo à quo deriuantur: alia duo primitiua.*
מָנָה
פֵּאָה
מֵאָה
רַעְָה à רָעָה

hac formula habes.

Nominum quieſcentium ain vau, alia præfixo primæ thematis מ cum ָ formãtur. Alia מ, vel ת cum ſeua, vel ה cum ֲ, & litera fœminina ה. Alia habent א cum ָ præpoſitum. Alia nullam literã à fronte, ſed dũtaxat ה fœm. admittũt. Alia præterea ſunt (vt hinc conſtat) quæ nec in fronte, nec in fine miniſtrantem aſſumunt literã. Habent tamen pro quietis ſecundę literæ indice, cum prima radicis ſemper aliquã motionum magnarũ. Nonnulla inſuper ſunt, quæ tantùm vel ן, vel ה ſibi in fine radicis vendicant. Et poſtremò vnicũ eſt, quod מ literę adminiculo adhibito fini dictionis deriuatur, י tamen quieſcente primæ & ſecundæ literæ interpoſito, (vt etiam hîc in nonnullis aliis) pro ו, ex literarum אֱהֱוִי affinitate.

עַיִן וָו		Quieſcentia
מָקוֹם	à	קוּם
מָלוֹן	à	לוּן
מָגוֹר מְגוּר	à	גּוּר
מְנוּחָה	à	נוּחַ
מְכוּנָה	à	כּוּן
מְבוּכָה	à	בּוּךְ
מְבוּסָה	à	בּוּס
תְּבוּנָה	à	בּוּן ſeu בִּין
תְּקוּמָה	à	קוּם
הֲנָחָה	à	נוּחַ
הֲפוּגָה	à	פּוּג
אָסוּךְ	à	סוּךְ
צָרָה צִירָה	à	צוּר
קִינָה	à	קוּן
טוֹבָה	à	טוּב
צַר	à	צוּר
גֵּר	à	גּוּר
*סִיג	à	סוּג
*עִיר	à	עוּר
יוֹם		
עוֹר		

* * Huiuſmodi potiùs ſunt themata per ſe.

זָדוֹן	à	זוּד
שָׂטוֹן	à	שׂוּט
עֲרוֹת	à	עוּר

Ex

Quiescentia פָּא אָלֶף nomina nulla sunt, quia perfectorum normam sequuntur.

Ex quiescētibus pe iod nominibus quædam sunt, quæ præposita litera ministeriali מ, vel ת (vt hîc vides) habent י expressum: sed motione vocali destitutum quiescens & ociosum. Maior tamen pars formatur præfixo מ vel ת (ex אֵהֱוִי mutua ꝑmutatione) mutato י in ו, vt cernere est. Quorum quæ in secunda syllaba habent ָ, in plurali numero illud seruāt. Quæ verò ֵ, mutant illud in seua. vt, תּוֹשָׁב. In plurali תּוֹשָׁבִים, מוֹקֵשׁ. In plurali מוֹקְשִׁים. & similia.

Quædam obiter obseruāda sunt, quę quāuis מ habeāt sequente ו, non huius sunt classis, sed duplicantium עַיִן. vt, מוֹרֶךְ à רָכַךְ. & מוֹעֵל à עָלַל, (vt quibusdam placet à עָלָה) de quibus adhuc suo loco videbis. Quædam etiam vtrinque habent ת. Quædam pro ו habent י. Denique nonnulla sunt, quæ omnino nullius literæ augmento à fronte suscepto, abiiciunt י, & habent plurimùm ה fœmininam literam. Quorum omnium exempla in hac

Quiescentia פַּא יוֹד		
מִישׁוֹר, מֵישָׁר	à	יָשַׁר
תֵּימָן	à	יָמַן
תִּירוֹשׁ	à	יָרַשׁ
מוֹעֵד	à	יָעַד
מוֹקֵשׁ	à	יָקַשׁ
מוֹלֶדֶת, תּוֹלְדָה	à	יָלַד
תּוֹכֵחָה	à	יָכַח
תּוֹעֶלֶת	à	יָעַל
תּוֹשָׁב, מוֹשָׁב, שֶׁבֶת	à	יָשַׁב
מוּסָר	à	יָסַר
מוּצָק	à	יָצַק
תּוֹרָה	à	יָרַה
דֵּעָה, דֵּעַ	à	יָדַע
שֵׁנָה	à	יָשַׁן
עֵצָה	à	יָעַץ
צֵאָה, צֵא	à	יָצָא
בּוּל	à	יָבַל

mina: in plurali fœm. יְהוּדִיּוֹת Iehudææ per י mobile. & ſic de aliis.

Regula.

Literæ הֶאֱמַנְתִּי præpoſitæ nominibus primam radicis literam expreſſam & conſonantem habentibus, plurimũ affectæ ſunt, vel ־, vel ∵, vel hiric paruo, ſequente ſeua quieſcente ſub prima, vt ex ſuperioribus exemplis liquidò conſtat. Veruntamen quędam ſunt pauca numero, quæ non ab hac regula pendent. vt, מְלָאכָה & מְלֶאכֶת opus: quæ habẽt מ ante radicalẽ primam affectum ſeua: ſic de aliis literis iſtis אהמנתי ſentias quandoque.

Nunc de imperfectorum nominum formis, quæ quidem tot ſunt, quot & verborum, & ratione eadem cognoſcuntur, eodem ordine dicamus.

Nomina augmentum מ cum ־ ſequente daghes à frõte admittẽtia, claſsis ſunt defectiuorum פא. Reperiuntur tantùm duo habere ה cum ־ ſequente daghes, vt in hac ſerie cõſpicuum eſt. Duo præterea alia quæ quanuis נ primæ thematis defectum patiantur, nullũ pro indice defectus ſignum habent. Verũtamen quia illa duo hîc cum ſuis radicibus ſunt expreſſa, parum negocij poſthac tyronibus facere poterunt.

Defectiua פא נון, או פא יוד

מַטָּע	à	נָטַע
מַסָּע	à	נָסַע
מַבּוּל	à	נָבַל
מַקֶּבֶת	à	נָקַב
מַגֵּפָה	à	נָגַף
הַצָּלָה	à	נָצַל
הַכָּרָה	à	נָכַר
שִׁין	à	נָשַׁן
שִׂיא	à	נָשָׂא
מַצָּב, מַצֵּבָה, מַצֶּבֶת	à	יָצַב
מַצָּע	à	יָצַע

Quieſcentia

חֶשְׁבּוֹן	à	חָשַׁב
שֻׁלְחָן	à	שָׁלַח
שַׁבָּתוֹן	à	שָׁבַת
ת		
תַּלְמִיד	à	לָמַד
תַּעֲנוּג	à	עָנַג

ת Modò præponitur, modò in fine ponitur, & etiã aliquando in vtraque dictionis extremitate locum habet, vt in his exemplis videre eſt.

ת		
כַּפּוֹרֶת	a	כִּפֵּר
שְׁאֵרִית	à	שָׁאַר
שִׁפְלוּת	à	שָׁפֵל
ת		ח
תַּרְדֵּמָה	à	רָדַם
תִּפְאָרָה	à	פֵּאֵר
ת		ת
תִּלְבּוֹשֶׁת	à	לָבַשׁ
תִּפְאֶרֶת	à	פֵּאֵר

י radici præpoſitum propriorum nominũ eſt formatiuũ, rarò appellatiuorũ. vt, יַחֲלוֹם à הָלַם, יַלְקוּט à לָקַט,

י			
יִצְחָק	à	צָחַק	Gen.21.
יַעֲקוֹב	à	עָקַב	Gen.25.
י			& 27.

י in fine nominum gentilium maſculinorum, numeralium, quæ ordinalia dicuntur, & adiectiuorũ quorundam, formatiua eſt litera. Pro quibus omnibus exempla iſta ſufficiant.

יְהוּדִי	à	יְהוּדָה
אֲרַמִּי	à	אֲרָם
נָכְרִי	à	נֵכָר
יְמָנִי	à	יָמִין
שְׁלִישִׁי	à	שָׁלֹשׁ
רְבִיעִי	à	רָבַע

Sunt porrò gẽtilia nomina fœminina in ſing. terminata in ת præcedẽte hiric magno, vel in יָה, vt יְהוּדִית Iehudæa mulier, אֲרַמִּית Syra mulier, מוֹאֲבִיָּה moabitis fœmina:

hoc vnum etiã te obiter admoneo lector, ne tam ſpectes primitiui in deriuatiuo ſignificationem quàm literas: nam ſufficere poteſt deriuatiuum radicalibus literis primitiuum imitari.

אַרְבַּע à רָבַע
אֹוֶרַח à וָרַח
אֶשְׁכוֹל à שָׁכַל

Quædam duas aſciſcunt ancillantes literas, alterã præfixam, alteram verò additam fini.

א ה
אַזְכָּרָה à זָכַר
אַשְׁמוּרָה à שָׁמַר
אֶצְעָדָה à צָעַד

* Hoc in vſu non eſt, ſed ab eiuſmodi verbis obſoletis, frequenter nomina deducũtur à grãmaticis, ſeruata grammatica analogia, ſiue proportione.

* מ præfixum capiti dictionũ frequens, in calce verò rarum admodùm.

מ
מַלְאָךְ à לָאַךְ *
מַכְאוֹב à כָּאַב
מֶרְחָב à רָחַב
מִשְׁפָּט à שָׁפַט
מִשְׁכָּן à שָׁכַן
* שִׁלְשׁוֹם à שִׁלֵּשׁ

מ ה
מַכְפֵּלָה à כָּפַל
מַמְלָכָה à מָלַךְ
מֶמְשָׁלָה à מָשַׁל
מִלְחָמָה à לָחַם

מ ת
מִסְגֶּרֶת à סָגַר
מִסְכֵּנוּת à סָכַן

נ initio non niſi propriis nominibus conuenit. Fini autem frequenter adiungitur.

נ
נַפְתָּלִי à פָּתַל Gen. 30.
נִמְרוֹד à מָרַד

ן
יִתְרוֹן à יָתַר
קָרְבָּן à קָרַב

ת modò

rarum, etiam commune est quatuor literarum verbis, vt ex interpretatione illorum suprà satis liquet.

Iam verborum omnium ordinibus absolutis, quæ dicenda nunc restant de nominibus, breuitatis vinculo comprehendam. Est enim imprimis animaduertendum ex ministerialibus literis esse sex, quarum auxilio verbalia formantur nomina. Has habes iuuandę memoriæ gratia, hac dictione artis הֶאֱמַנְתִּי comprehensas. Quarum functiones eo ordine quo in prædicta dictione scribuntur, exemplis subiectis planæ fiét. Quibus etiam (vt faciliùs norint rudiores detrahendo ancillantes literas, tres radicales inuenire) respondebit è regione verbum, à quo vnaquęque dictionum illarum deriuatur. Ne putes tamen nos ita hîc astrictè loqui, vt qui velimus duntaxat literis istis deriuari nomina à verbis: nam sunt alia, quæ non à verbo deriuata, formātur adminiculo harum literarum. vt, רִאשׁוֹן primus, & רֵאשִׁית principiū, à רֹאשׁ caput. & alia.

Ex his sæpenumerò ad radicem asciscitur vna, interdum duæ, & nunc præfiguntur, nunc ad finem appendent, vt exemplis illustrabitur.

Ex perfectis nominibus	ת		ה
hoc vnicū duntaxat ה à fron-	שָׁמַע	à	הַשְׁמָעוּת
te radicis suscipit, cui etiam			ה
ת fini additum est.	נָחַם	à	נֶחָמָה
Quæ in ה desinūt, quàm-	חָרַף	à	חֶרְפָּה
plurima sunt fœmini. cū ac-	טָמֵא	à	טֻמְאָה
centu in vltima.	מָלַךְ	à	מְלוּכָה
א præponi solet, nūquam			א
postponi, & afficitur −, vel ∵,	כָּזַב	à	אַכְזָב

tur. ſimiliter Pual, Eſa. 66. & alibi. Vel ex duplicantibus עין, repetita prima poſt ſecundam literam, vt à קלל alleuiauit, dicitur קלקל diligenter terſit, id eſt, acuit, Eccleſiaſt. 10. & quamplurima id genus alia. Quæ quidem omnia ſunt coniugationis פעל. Inuenitur etiam vnicum in benoni ex quieſcẽtibus עין deriuatum. Nam à מיל migrauit, fit benoni Piel מטלטל demigrare faciens, Eſaiæ 22. & vnum in quo tertia repetitur, in Pual. vt, אמלל exciſus eſt, Ioel. 1. à אמל elanguit.

De verbis quinque literarum.

Quinque ſubſtantialium literarum verba duo ſolùm in Hebraiſmo à grãmaticis numerantur. Quorum alterum חמרמר coniugationis פעל deriuatur à verbo perfecto חמר turbauit, requiſita ſecunda & tertia thematis litera. vt, חמרמרו מעי perturbatione contracta erant viſcera mea, Thren. 2. & Iob. 16. Alterum ex quieſcente למר הא: nam à יפה decorauit, augendæ ſignificationis gratia, duplicatis prima & ſecunda dicitur יפיפית מבני אדם pereleganti forma fuiſti præ filiis hominum, Pſal. 45. Illius enim tertia perſona eſſe debet יפיפה. Licet etiam, ſi velis, per grammaticos formare integram coniugationem. Vnum porrò reperitur סחרחר circuiuit, Pſal. 38. quod eſt Cal, vt in Miclol ait, & in quo, propter geminatas duas vltimas literas ſeua poſitum eſt ſub prima, vel quòd accentus nimis diſtaret à ◌ָ motione longa: Deducitur autem à סחר negociatus eſt.

Augmentum porrò illud ſignificationis dictionum propter repetitionem ſiue geminationem literarum,

אֶנָּתֵן
יִנָּתְנוּ
תִּנָּתְנוּ תִּנָּתַנָּה
נִנָּתֵן
הָפְעַל Coniugationis
עָתִיד Futurum
יֻתַּן תֻּתַּן

Hoc futurum tantùm ex hac coniugatione aliquot in locis reperitur.vt, Leuitic.11.Num.26.& aliàs.

Eſt tamen regula apud grãmaticos (quos מְדַקְדְּקִים à verbo דִּקְדֵּק, quod ſolùm apud magiſtros accuratè perquirere & examinare ſignificat, appellant: nimirum cùm munus præcipuum grammatici ſit dictionum proprietates ſedulò inueſtigare: ab illo itidem verbo דִּקְדּוּק grãmatica dicitur) qua habita vna voce, in communi & quotidiano ſermone formare liceat integram coniugationem, vel inuenta actiua paſsiuam, & contrà.

De quatuor literarum verbis.

Ex verbis quæ quatuor conſtant diſsimilibus radicalibus literis, pauca quædam inueniuntur, nempe כִּרְבֵּל induit. Cuius tãtùm participium inuenitur, 1. Paral.15. כִּרְסֵם ventrem impleuit, Pſal.80.in futuro. פַּרְשֵׁז expandit, Iob 26. in quo ־ pro hiric: & רֻטֲפַשׁ בְּשָׂרוֹ ſucculenta eſt caro eius, Iob.33. quod eſt præteritum Pual.

Multa inſuper reperiuntur, quæ ſuppreſſo ה thematis tertia, & repetita prima & ſecũda, componuntur ex quieſcentibus לְמֹר הָא, vt à שָׁעָה delectatus eſt, dicitur תּוֹרָתְךָ שִׁעֲשָׁעְתִּי lege tua valde delectatus ſum, Pſal. 119. Cuius etiam Hithpael eodẽ pſalmo reperitur.

Q

& alibi. sic reperitur לִתְּתֵן נתן
ad ponendum. 1.Reg.6.cum ן paragogico, pro לָתֵת.

In imperatiuo נ primum eodem omnino modo perditur, quo in superioribus vocibus præteriti & infinitiui.

In futuro propter literas איתן præcedentes, quæ cōstituunt primam syllabam, daghes literæ ת fit forte, & supplet defectum.

In hac coniugatione daghes in primo ת, primæ radicis indicat defectum, in secundo verò, vltimæ.

Præsens partic. בֵּינוֹנִי

Plural.	Singul.
נִתָּנִים	נִתָּן
נִתָּנוֹת	נִתָּנָה

In infinitiuo, imperatiuo, & futuro, non prima thematis per daghes suppletur, sed passiua litera, vt in נִפְעַל defectiuorum Pe nun.

Infinitiuus tamen sine literis בכלם in hac forma, magis frequēs est ita, הִנָּתוֹן יִנָּתֵן בְּיַד מֶלֶךְ tradendo tradetur in manum regis, Ierem.32.& 38.

Coniugatio נִפְעַל
Exemplum:

Præteritum עָבָר
נִתַּן נִתְּנָה
נִתַּתָּ נִתַּתְּ
נִתַּתִּי
נִתְּנוּ
נִתַּתֶּם - נִתַּתֶּן
נִתַּנּוּ
vel נִתַּנּוּ

Infinitiuus מָקוֹר
הִנָּתֵן
בְּהִנָּתֵן
כְּהִנָּתֵן
לְהִנָּתֵן
מֵהִנָּתֵן

Imperatiuus צִוּוּי
הִנָּתֵן
&c. vt in perfectis.

Futurum עָתִיד
יִנָּתֵן תִּנָּתֵן
תִּנָּתֵן תִּנָּתְנִי
אנתן

In locis quibus in hoc prę- terito deficit נ thematis vltima, eius defectũ supplet daghes in ת, vel נ, aduentitiis literis personarũ formatiuis.

Si quando verò (quod rarò) pereat vtraque extremitas huius præteriti. vt, וְאֹיְבַי תַּתָּה לִּי & inimicos meos dedisti mihi. 2. Samuel. 22. tunc daghes in altero ת defectum נ vltimi demonstrat, nullo tamẽ signo defectus נ primi remanente. Quandoquidem daghes in primo ת est nõ ratione defectus (cùm daghes forte in primæ sedis litera minimè esse posſit,) sed literarũ בְּגַד כְּפַת.

In infinitiuo itidem periit & prima & vltima litera, sed nullis defectus relictis vestigiis. Quod tamen nulli propter frequentem vsum huius verbi, & quod vnicum sit, facere negocium debet. Perfectus etiam nonnunquam reperitur. vt, נָתוֹן dare, Hester 2. & aliàs. Iuxta formã פָּקוֹד. & נָתוֹן, Num. 20. iuxta פְּקוֹד. &

Exemplum:

Præteritum		עָבָר
	נָתְנָה	נָתַן
	נָתַתְּ	נָתַתָּ
		נָתַתִּי
		נָתָנוּ
	נְתַתֶּן	נְתַתֶּם
		נָתַנּוּ
vel		
		נָתַנוּ

Vtrunque participium semper in vtroque genere & numero perfectum est. vt, פָּקוּד & פּוֹקֵד.

Infinitiuus		מָקוֹר
		תֵּת
		בְּתֵת
		כְּתֵת
		לָתֵת
		מִתֵּת

Imperatiuus		צִוּוּי
	תְּנִי	תֵּן
	תֵּנָּה	תְּנוּ
Futurum		עָתִיד
	תִּתֵּן	יִתֵּן
	תִּתְּנִי	תִּתֵּן
		אֶתֵּן
		יִתְּנוּ
	תִּתֵּנָּה	תִּתְּנוּ

כְּשֵׂאת
לָשֵׂאת
מִשְּׂאֵת

Vbi aduenientibus literis בְּכְלַם euanescit seua literæ ש, & א more suo, ad præcedentem literam ש relegat suum ··, & in illo quiescit. Inuenitur quoque interdum mobile א. vt, בִּשְׂאֵת, Exod. 17. & aliàs.

Nonnunquam præterea, propter frequẽtem vsum huius dictionis, daghes quod in futuro alioqui in supplementum נ inscribendum esset gremio ש, periit. vt, וַיִּשְׂאוּ לָהֶם נָשִׁים & acceperunt sibi vxores, Ruth. 1. Quod adhuc & aliis nonnullis vsu venire solet, vt in defectiuis פא נון annotauimus.

In imperatiuo dicitur שָׂא שְׂאִי
שְׂאוּ שְׂאֶינָה

Eadem porrò est omnino de יָצָא ratio.

Vtriusque etiam infinitiuus frequenter in forma perfecta secundùm puncta reperitur, præsertim vbi Paronomasia. vt, נָשׂוֹא יִנָּשׂוּא portando portabũtur, Ierem. 10. sic, יָצֹא אֵצֵא egrediendo egrediar. 2. Samu. 18.

Quorundam verborum huius ordinis futura sic formantur. A verbo enim יָרֵא timuit, dicitur in futuro אִירָא תִּירָא יִירָא. &c. à יָרָה iecit, אִירֶה, תִּירֶה, יִירֶה, &c. à יָצָא egressus est, dicitur in futuro אֵצֵא, תֵּצֵא, יֵצֵא, &c. non autem אֵצָא, תֵּצָא, יֵצָא, vt par erat, extrema syllaba, spectando ad proportionem futuri verbi מָצָא.

Eorum porrò quæ simul habẽt defectiuam literam in principio & fine, vnicum dũtaxat inuenitur, nempe נָתַן dedit. Cuius hæc est coniugatio.

Coniugatio קַל.

In

יִתְסַבְּבוּ תִּתְסַבֵּבְנָה
תִּתְסַבְּבוּ
נִתְסַבֵּב

Iam perfectorum & imperfectorum verborum quanta diligentia, fide & facilitate à nobis fieri potuit absolutis ordinibus, nos accingamus ad verba quæ (quòd ex duobus imperfectorum participent) composita dicuntur. In quibus, si quis imperfecta rectè norit, nihil prorsus difficultatis est. Itaque quòd pauca sint huiusmodi numero, paucis quæ de illis dicenda, perstringam. Siquidem nihil aliud in his notandum, quàm ea formam duplicis ordinis vnde componuntur, seruare: verbi causa, נָשָׂא tulit, & נָטָה inclinauit, prima radicis litera spectant ad נָגַשׁ, vltima verò ad מָצָא, & גָּלָה.

Eadem est etiam ratio de quiescentibus in extremitatibus. Quandoquidem imitantur illa prima litera, vel אָכַל, vel יָשַׁב: vltima verò מָצָא, vel גָּלָה. Exemplo sunt אָבָה voluit, יָרֵא timuit, יָרָה iecit.

Obiter tamen commendanda est regula memoriæ, nempe hæc verba nunquam in infinitiuo & imperatiuo pati defectum primæ radicis literę in coniugatione Cal potissimùm. vt, à נָטָה, in infinitiuo נְטוֹת, in imperatiuo נְטֵה. Reliquæ voces, vt in גָּלָה formantur: sic à יָפָה decorauit, in infinitiuo יְפוֹת, in imperatiuo יְפֵה. Duæ tamen degenerant radices, quæ in infinitiuo & imperatiuo perdunt primam. Hæ sunt נָשָׂא tulit, & יָצָא egressus est: à נָשָׂא enim dicitur in infinitiuo amissa prima,

שְׂאֵת
בִּשְׂאֵת
כשאת

הוּסַבּוּ
הוּסַבּוֹתֶם הוּסַבּוֹתֶן
הוּסַבּוֹנוּ

Infinitiuus מָקוֹר
הוּסַב

Futurum עָתִיד
יוּסַב תּוּסַב
תּוּסַב תּוּסַבִּי
אוּסַב
יוּסַבּוּ תּוּסַבֶּינָה
תּוּסַבּוּ
נוּסַב

Coniugatio הִתְפַּעֵל

Exemplum:

הִתְסַבֵּב הִתְסַבְּבָה
הִתְסַבַּבְתָּ הִתְסַבַּבְתְּ
הִתְסַבַּבְתִּי
הִתְסַבְּבוּ
הִתְסַבַּבְתֶּם הִתְסַבַּבְתֶּן
הִתְסַבַּבְנוּ

Præsens partic. בֵּינוֹנִי

Plural. Singul.
מִתְסַבֵּב מִתְסַבְּבִים
מִתְסַבְּבָה מִתְסַבְּבוֹת

Infinitiuus מָקוֹר
הִתְסַבֵּב
בְּהִתְסַבֵּב
כְּהִתְסַבֵּב
לְהִתְסַבֵּב
מֵהִתְסַבֵּב

Futurum post אֵיתָן habet ו & sub prima ־. vt, לֶחֶם יוּדָּק panis comminuetur, Esa.28. Frequentiùs est ∴ sequēte daghes. vt, וּשְׁאִיָּה יֻכַּת־שָׁעַר & deuastatione perfringetur porta, Esa.24.

Duplex est in hoc ordine huius coniugationis forma. Altera perfecta, vt hîc ex coniugatione liquet. Altera quæ quiescentia עַיִן imitatur. vt, וַיִּתְמֹדֵד עַל־הַיֶּלֶד & adméſus est se ad puerum. 1. Reg. 17. & מִתְגּוֹלֵל volutans sese. 2. Samuel. 20. Quorum קַל est גָּלַל, & מָדַד. & alia.

Imperatiuus צִוּוּי
הִתְסַבֵּב הִתְסַבְּבִי
הִתְסַבְּבוּ הִתְסַבֵּבְנָה

Futurum עָתִיד
יִתְסַבֵּב תִּתְסַבֵּב
תִּתְסַבֵּב תִּתְסַבְּבִי
אֶתְסַבֵּב
יתסבבו

tibus עַיִן. In vtriſque enim literæ אֵיתָן per ֶ efferuntur. Illic etiam in ſecunda ſyllaba eſt hiric magnum, & hic ֵ. vt, אָסֵב, &c.

Inueniuntur quædam etiam, in quibus, vt in קַל, daghes non præcedentis, ſed ſequentis literæ defectum demonſtrat. Vnde habent literæ אֵיתָן ַ, pro ֶ. vt, וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו & conuertit rex faciem ſuam. 1. Reg. 8. Et adhuc magis irregulare, וַיַּסֵּבּוּ אֶת־אֲרוֹן & reuerti fecerunt arcam. 1. Samuel. 5. Vbi in וַיַּסֵּבּוּ tam ס quàm ב habet daghes. Veruntamen, vt nobis videtur, non duo daghes vnius defectũ literæ ſupplẽt, ſed primum, pręter conſuetudinẽ daghes, defectũ ſequentis literæ oſtendit: vltimũ verò (per regulã cuius ſuo loco meminimus) magis ad euphoniã, & pronunciationis venuſtatẽ poſitũ eſt, propter accentũ diſtinguentem.

Fœmininum plurale plurimùm ſub ת habet ſeua. vt, וַתְּחִלֶּינָה & incœperunt, Gen. 41. Quod factum eſt propter accentum in penultima. Nam regulariter dicendum erat וַתְּחִלֶּינָה.

Cum ו conuerſiuo plurimùm mutant ֵ in ֶ, & retrahitur accentus ab vltima in penultimam. vt, וַיָּגֶל אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל־פִּי הַבְּאֵר & reuoluit lapidem ab ore putei, Geneſ. 29. Neque eſt in hoc differentia cum quieſcentibus עַיִן וָו.

Huius præteriti tertia perſona maſculina ſingularis cũ quieſcentibus עַיִן וָו omnino conuenit. In aliis autem perſonis ſatis eſt diſcriminis propter daghes, quod hęc habẽt.

Coniugatio	הֻפְעַל
Exemplum:	
Præteritum	עָבָר
הוּסַבָּה	הוּסַב
הוּסַבּוֹת	הוּסַבּוֹתָ
	הוּסַבּוֹתִי

illic raphe & hiric magnum: hîc verò (vt suppleatur defectus alterius literæ) daghes, propter quod hiric paruum.

Benoni vt differre videatur à quiescentibus עָיִן, in vtraque syllaba habet ··, illa autem in secunda hiric magnũ. vt, מֵבִין. In fœminino verò & plurali propter daghes quod hæc habent, satis est discriminis.

Infinitiuus sub ה habet ־ָ, & sub prima ·· etiam cum literis בְּכְלָם, vt hîc in coniugatione expressum habes, & confunditur cum infinit. hiphil quiescentium ain vaf, qui aliquãdo habere potest ·· etiam cum literis בכלם. Legitur tamen לְהָרֵק cõminuere faciendo. 2. Paralip. 34. quod à nonnullis dicitur esse נִפְעַל. Quibus doctiores non assentiunt: nam cùm ר sit litera capax puncti daghes, deberet habere illud inscriptum gremio suo pro נ passiua litera, non autem reiicere illud sub ה.

	הָסֵב
	בְּהָסֵב
	כְּהָסֵב
	לְהָסֵב
	מֵהָסֵב
Imperatiuus	צִוּוּי
הָסֵבִּי	הָסֵב
הָסֵבֶּנָה	הָסֵבּוּ
Futurum	עָתִיד
תָּסֵב	יָסֵב
תָּסֵבִּי	תָּסֵב
	אָסֵב
	יָסֵבּוּ
תָּסֵבֶּנָה	תָּסֵבּוּ
	נָסֵב

In secunda masculina singulari imperatiui ratio est eadem cum infinitiuo. At in aliis personis tertia radicis daghes habet, éstque accentus in penultima cum motione magna ·· vbique, vt daghes sequenti inscribi possit literæ post motionem magnam.

Cùm hiric magnum & ·· frequenter confundantur, in hoc futuro magna est affinitas cum quiescentibus

Coniugatio פַּעֵל.

Exemplum:

עָבָר	Præteritum
סָבַב	סָבְבָה
סָבַבְתָּ	סָבַבְתְּ
סָבַבְתִּי	
סָבְבוּ	
סְבַבְתֶּם	סְבַבְתֶּן
סָבַבְנוּ	
בֵּנוֹנִי	Præsens partic.
Singul.	Plural.
סָבֵב	סְבֵבִים

סְבֻבָּה	סְבֻבוֹת
מָקוֹר	Infinitiuus
סְבוֹת	
עָתִיד	Futurum
יָסֹב	תָּסֹב
תָּסֹב	תָּסֹבִּי
אָסֹב	
יָסֹבּוּ	
תָּסֹבּוּ	תְּסֻבֶּינָה
נָסֹב	

Coniugatio הִפְעִיל.

Præteriti cōiugationis huius in tribus tertiis perſonis vtriuſq; generis & numeri, duplex eſt ratio. Altera quæ in vtraque ſyllaba habet ··, vt in hac formula conſpicuum eſt. Altera quæ in prima ſyllaba habet ··, & in ſecunda – . vt, הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד amaritudine affecit me omnipotēs vålde, Ruth. 1. & alia. Et in plurali, הֵמַסּוּ אֶת־לְבָבֵנוּ fregerūt animum noſtrum, Deut. 1. Cæterùm in reliquis perſonis eadem omnino eſt ratio accentuum & ſyllabarū, quæ in quieſcētibus עַיִן: niſi quod illic

*Huiuſmodi vocibus, quæ habent –: ſub ה, vt in Miclol docet, annotatio quæ eſt in margine Hiphil quieſc. Ain Vau competit.

Exemplum:

עָבָר	Præteritum
הֵסֵב	הֵסֵבָּה
הֲסִבּוֹתָ*	הֲסִבּוֹת
הֲסִבּוֹתִי	
הֵסֵבּוּ	
הֲסִבּוֹתֶם	הֲסִבּוֹתֶן
הֲסִבּוֹנוּ	
בֵּינוֹנִי	Præſens partic.
Singul.	Plural.
מֵסֵב	מְסִבִּים
מְסִבָּה	מְסִבּוֹת
פָּעוּל	Particip. præt.
Singul.	Plural.
מוּסַב	מוּסַבִּים
מוּסַבָּה	מוּסַבּוֹת
מָקוֹר	Infinitiuus

ordinum cõfusione minori, posſit eſſe claſsis quieſcentiũ עַיִן וָו. vt, רוֹמֵם minùs confuſè deriuatur à רוֹם, quàm à רָמַם exaltauit, eiuſdẽ ſignificationis. Et ſic coniugatio illa quę à veteribus grãmaticis quadrata appellata eſt (de qua ſuprà) ad quieſcentia עַיִן וָו pertinebit. Non tamen hoc dicimus quinetiam inueniri poſſit aliquod huius ordinis in hac coniugatione conforme illis quæ quieſcunt in עַיִן. Et tunc opus erit propter ambiguitatem cognitione radicũ, & lexico. Accidit etiam ſimilitudo hæc frequentiùs cõiugationi hithpael, vt ſuo videbimus loco.

מְסֻבָּבִים	מְסֻבָּב
מְסֻבָּבוֹת	מְסֻבֶּבֶת
Infinitiuus	מָקוֹר
	סַבֵּב
	בְּסַבֵּב
	כְּסַבֵּב
	לְסַבֵּב
	מְסַבֵּב
Imperatiuus	צִוּוּי
סַבְּבִי	סַבֵּב
סַבֵּבְנָה	סַבְּבוּ
Futurum	עָתִיד
תְּסַבֵּב	יְסַבֵּב
תְּסַבְּבִי	תְּסַבֵּב
	אֲסַבֵּב
	יְסַבְּבוּ
תְּסַבֵּבְנָה	תְּסַבְּבוּ
	נְסַבֵּב

Inuenitur etiam quandoque benoni cum quieſcẽtibus עַיִן וָו omnino conueniens. vt, מְחוֹנֵן benignè agens, Prouerb. 14. ſic futurũ. vt, וְאֶת־עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ & terræ eius miſerebũtur, Pſal. 102. & וְנָהָר יְסֹבְבֵנִי & flumẽ circundabit me (iam circundat me,) Ionæ. 2. quorum ſanè קַל eſt חָנַן miſertus eſt, & סָבַב. propter cuiuſmodi verba, quia pauca ſunt, quæ claſsis quieſcentium עַיִן non poſſunt eſſe, ſed huius, non hîc diutiùs immorabor: ſed ſufficiant, quæ modò ſuprà dicta ſunt pro illis cognoſcendis.

gentes ab illis timent, Ierem. 10. Valeant igitur vani prodigiatores, diuini, harioli & genethliaci cum suis constellationibus, horoscopis, & furibundis prædictionibus. sic, אַל־יֵרַךְ לְבַבְכֶם non remissum erit cor vestrum, Deuter. 20.

Quandoque etiã seruatur hæc forma in aliis quàm gutturalibus literis. vt, וּבֹזַי יֵקָלּוּ & contemnentes me, abiecti erunt. 1. Samuel. 2. pro יֵקַלּוּ. sic יֵמַר שֵׁכָר לְשֹׁתָיו amara fiet potio (vel sicera) bibentibus illam, Esa. 24. pro יֵמַּר. & pauca alia. Quædam denique pauca sunt sine daghes alterius similis literæ defectum supplente. vt, וַיִּתְּמוּ יְמֵי בְכִי & completi sunt dies fletus, Deuter. 34. pro וַיִּתַּמּוּ. & alia nonnulla. Vsu venit aliquando, vt hoc futurum in holem terminetur. vt, וַיִּסֹּב & auersus est, Gen. 42. & id genus alia.

Coniugatio hæc in isto ordine nullam abiicit literam, sed more פָּקַד, vel פִּקֵּד perfectè coniugatur. Quãdoquidem hanc coniugationem dicere conformem esse coniugationi פִּעֵל quiescentium עַיִן וָו, videtur vtcunque superuacaneum: & magis ingenia rudiorum cõfundere, quàm instruere: nimirum cùm vix vllum reperiatur ex his, quę tãquam indifferentia adferri solent, verbum, quod non significatione commodiùs, & ordinum

Coniugatio פִּעֵל
Exemplum:

Præteritum	עָבָר
סִבְבָה	סִבֵב
סִבַבְתְּ	סִבַבְתָּ
	סִבַבְתִּי
	סִבְבוּ
סִבַבְתֶּן	סִבַבְתֶּם
	סִבַבְנוּ
Præsens partic.	בֵּינוֹנִי
Plural.	Singul.
מְסַבְבִים	מְסַבֵב
מְסַבְבוֹת	מְסַבְבָה
Particip. præt.	פֻּעַל
Plural.	Singul.

qua alia etiam in aliis coniugationibus.

Benoni masculinum singulare in vtraque syllaba habet ָ. vt, עִם־נָבָר תִּתְבָּרָר cum puro purum te exhibebis (purus eris,) Psal. 18. interdum in secunda ֵ. vt, לֵב נָמֵס cor liquefactū, Nahum. 2. Reliqua iuxta formulam coniugationis.

Infinitiuus cum ֵ venit. vt, הִמֵּס יִמַּס dissoluendo dissoluetur. 2. Samuel. 17. Siquidem quòd cum holem veniat non mihi satis probatur, nimirùm cùm exemplum הִבּוֹק euacuari, quod adducere solent ex Esaiæ 24. commodiùs esse posit ordinis quiescentium עַיִן וָו, à verbo בּוֹק euacuauit. Et hoc dico cum patrocinio lexicorum, ne duo verborum ordines confundantur.

Imperatiuus vel ֵ iuxta formam infinitiui habere poterit, (quem tamen minimè licuit inuenire) vel ַ iuxta formam futuri. Cuiusmodi vnum duntaxat in plurali reperi. vt, הִבָּרוּ נֹשְׂאֵי כְּלֵי יְהוָה mundamini ferētes (qui fertis) vasa Domini, Esa. 52. Vbi tamen, quia ר non est capax daghes, pro ַ ponitur ָ sub ב.

Vt differant hæc à quiescentibus לָמֶר הֵא, quæ cùm illud perdunt, in futuro niphal secundæ syllabæ motio est ֶ, hîc in prima futuri syllaba est hiric, & in secunda ַ. vt, יִדַּל כְּבוֹד יַעֲקֹב attenuabitur gloria Iacobi, Esa. 17. Illa porrò de quibus hic est controuersia, quæ habent holem, commodiùs esse קַל modò dictum est.

Si quando verò prima radicis puncti daghes supplere debentis נ passiuam literam, non fuerit capax, literæ אֵיתָן ֵ afficientur. vt, וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל־תֵּחָתּוּ כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה & à signis cœli ne metuatis, nam gentes

22. Vel holem,(sed duntaxat in tertia persona pluralis numeri.) vt, וְנָגֹלּוּ כַסֵּפֶר & conuoluentur vt liber, Esa. 34. & pauca alia. Cæterùm istæ formæ in personis cæteris prorsus conueniunt cum נָסָב: habẽtes videlicet daghes inscriptũ tertiæ radicis literæ, quo alterius similis indicatur defectus. vt, נְקַלּוֹתָ contemptus fuisti, נָמַסּוּ dissoluti sunt, &c.

Legitur etiam נִחַת contritus fuit, Malac. 2. vbi נ habet hiric: thema enim est חָתַת.

Porrò inueniuntur pauca quædam daghes nullum habentia indicans defectũ. Cuiusmodi (quia pauca sunt) obseruanda, & memoriæ cõmendanda, ne negotiũ posteà facessant, vt à בָּקַק euacuauit וְנָבְקָה רוּחַ־מִצְרַיִם & euacuabitur animus Aegypti, id est, animi Aegyptiorum sapiẽtia, Esa. 19. à סָבַב, וְנָסַבָּה & circundabitur, Ezechiel. 14. à קָטַט, tæduit, נָקְטָה נַפְשִׁי בְּחַיָּי. attædiata est anima mea in vita mea, Iob. 10. Quæ quia non habent daghes, habent seua mobile post syllabam longam, cùm alioqui ponendum esset sic (nam post seua mobile, vt iam dictum est, minimè poni potest daghes) נָסַבָּה נָקְטָה נָבְקָה. & si

נְסַבּוֹתֶן	נְסַבּוֹתֶם
	נְסַבֹּנוּ
Particip. præs.	בֵּינוֹנִי
Plural.	Singul.
נְסַבִּים	נָסָב
נְסַבּוֹת	נְסַבָּה
Infinitiuus	מָקוֹר
	הִסֵּב
	בְּהִסֵּב
	כְּהִסֵּב
	לְהִסֵּב
	מֵהִסֵּב
Imperatiuus	צִוּוּי
הִסַּבִּי	הִסַּב
הִסַּבְנָה	הִסַּבּוּ
Futurum	עָתִיד
תִּסַּב	יִסַּב
תִּסַּבִּי	תִּסַּב
	אֶסַּב
	יִסַּבּוּ
תִּסַּבְנָה	תִּסַּבּוּ
	נִסַּב

doctissimis quibuscunque interpretibus cõmodiùs in sensum actiuum, vel neutrum verti solent, quàm passiuum. Itaque mihi non satis sufficiens videtur sola talis aliorum ratio. Nempe daghes illud defectum נ passiuæ literæ supplere. Cùm certè ex illis quædam cum accusatiuo post se inueniantur, vt exemplo probabimus, illorum bonam partem subiicientes. A verbo enim כָּתַת contudit, וָאֶכֹּת אֹתוֹ & contudi illum, Deut. 9. vbi אֹתוֹ pronomen est accusatiui casus. A verbo קָדַד verticem inclinauit, dicitur וַיִּקֹּד & verticem inclinauit, Gen. 24. à דָּמַם tacuit, הַמַּשְׂכִּיל בָּעֵת הַהִיא יִדֹּם prudens hoc tempore tacebit, Amos. 5. à קָבַב mala imprecatus est מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה* אֵל quomodo mala imprecabor, cui non mala imprecatur Deus, Num. 23. à שָׁמַם desolauit, אַשִּׁם desolabo. & alia. Quin hæc tamen & passiuè verti possint aliquando, inficiari nolumus.

*ה pro ו pronomine nõ solũ hic, sed etiã sæpe cũ nominibus aliàs. vt Gen. 13. Ezech. 12. Ierem. 48. & aliàs.

תִּסַּבֶּינָה.

In hac persona, & secunda plurali fœminina imperatiui, cùm semper soleat esse in penultima sedes accentus, holem motio magna accentu destituta propter daghes sequens, mutatur in ◌ֶ. Similiter ת pro ◌ָ sortitur seua eadem ratione.

In tertiis p̃sonis huius preteriti eadem omnino ratione qua in עַיִן וָו נִפְעַל quiescentiũ, נ passiua litera habet ◌ָ, quod itidem in seua mutatur. Secunda motio est ◌ַ. vt, נָסַב, vel ◌ֵ. vt, נָמֵס dissolutus est, Psal. 22.

Coniugatio	נִפְעַל.
Exemplum:	
Præteritum	עָבָר
נָסַבָּה	נָסַב
נְסַבּוֹת	נְסַבּוֹתָ
	נְסַבּוֹתִי
	נָסַבּוּ

litera formatiua vel numeri, vel personæ, daghes defectum alterius similis literæ supplens sequitur: sed accentu vnà cum motione magna in penultima, vt videlicet seruetur regula, quam supra post literas אֶהֱוִי docuimus. Quòd si accentus fuerit in vltima, propter daghes non holem, sed cametz hatuph vel ∵ substituetur. vt, רָנִּי בַּת־צִיּוֹן exulta filia Sion, Sophon. 3.

Cum ו etiam reperitur infinitiuus, vt à בָּרַר elucidauit, לָבוּר, Ecclesiast. 8. Vnde cum quiescentibus עַיִן confunduntur, quare lexico opus est. Dicitur etiam à רָדַר extendit, siue strauit, in infinitiuo לָרֹד ad sternendum, Esa. 45.

In futuro literæ אֵיתַן per ־ efferuntur, & secundæ syllabæ motio est וֹ, vt in coniugationis exemplo videre est. Quod tamen cum ו conuersiuo, (vt ו in quiescentibus עַיִן) propter retractum accentum ab vltima in penultimã in camets hatuph mutatur. vt, וַנָּסָב אֶת־הַר־שֵׂעִיר & transiuimus montem Seir, Deut. 20. pro וַנָּסוֹב. & alia multa.

Reperiuntur quoque literæ אֵיתַן cum motione parua hiric, vel ∵ sequente daghes, quod daghes in huiusmodi (quanuis dictum sit daghes mox præcedentis & non sequentis literæ propriæ supplere defectũ) sequentis, & non præcedentis defectum demonstrat.

Cæterũ quanuis magna inter grammaticos sit cõtrouersia, an coniugationis קַל, vel נִפְעַל sint huiusmodi verba: duabus tamen rationibus persuasi, illa esse קַל asserimus: cùm propter terminationem: (quoniam in נִפְעַל secunda syllaba futuri plurimùm est in ־, vt testatur Elias) tum propter significationem: nam à

יָסֹבּוּ תְּסֻבֶּינָה
תָּסֹבּוּ
נָסֹב

preterito effertur per ֻ. Tum propter daghes sequẽs quod venire minimè potest post ָ motionem magnam, cùm illa secum accentum non habeat. Vel etiam (vt in Miclol ait) quòd secunda radicali suppressa, ְ illius motio retrogressa fuerit sub primam radicalem, expulso illius ָ, & dicitur סַב per ַ sub ס. pro סָבַב.

Si quando tamen thematis tertia fuerit ex literis quæ respuunt daghes, prima litera habebit ָ, id est, ex daghes, quod ad illam remittetur, & ַ, fiet ָ. vt וְאָרוֹתִי & maledicã, Malach.2. pro אַרּוֹתִי cum daghes in ר, quod non fieri solet. & similia.

Legitur etiam תַּמְנוּ defecerunt, Thren.3. pro תַּמְמוּ, נ pro מ subrogato. Nõnulla etiam alia sunt, quæ א habent pro ו, vel pro ס. vt, בָּזְאוּ, pro בָּזְזוּ, diripuerunt, Esa. 18. & יִמָּאֲסוּ liquefiant, Psal.58. pro יִמַּסְסוּ. Deduci etiam commodiùs possunt, vel à בָּזָה, א pro ה substituto, vel à מָאַס.

Benoni similiter ַ vbique habet: quiescentia עַיִן verò ָ. Sunt tamen pauca quædam potiùs adiectiua nomina, quæ in singulari mascul. habent ָ. vt, תָּם perfectus. In plurali autem & fœm. genere, habent omnia huiusmodi ַ sequente daghes. vt, תַּמִּים, תַּמָּה, תַּמּוֹת.

Fœmineum singulare Benoni à tertia persona fœminina præteriti solo accentu differt. Quandoquidẽ illic in penultima est, hîc verò in vltima. פָּעוּל vbique semper perfectè venit.

Infinitiuus & imperatiuus habent ו, post quod (quanuis sit motio magna) in imperatiuo si addatur

litera

appellata ſunt, quòd tertiam literam ſecundæ habeant ſimilem. Ea ſæpenumero perfectè coniugantur. vt, שָׁלַל שָׁלַלְתָּ,תִּי, ſpoliauit. & ſimilia multa.

Dici ſimiliter defectiua עַיִן poſſunt, quòd in illis crebrò ſyncopē patiatur ſecūda thematis, & ſuppleatur per daghes complexui tertiæ radicis impreſſum. Nimirū quòd daghes non ſequentis, ſed mox præcedentis literæ defectum propriè ſuppleat: quod daghes etiam perditur, quoties tertia litera (cui alioqui inſcribendum eſſet) dictionē claudit ſic, סַב. Sed proculdubiò exprimēdum eſt, quacunque ſequatur litera, vel ſyllaba. vt, סַבּוֹת סַבּוּ, &c. Etenim ne moleſta & difficilis ſit pronunciatio, vltimæ literæ dictionum non niſi raro daghes inſcribi ſolet.

Prima litera tum vt differant hæc à quieſcentibus עַיִן, quæ in certis perſonis præteriti habent ־ָ, vbique in hoc

præterito

Exemplum:

Præteritum עָבָר

סַבָּה	סַב
סַבּוֹת	סַבּוֹתָ
	סַבּוֹתִי
	סַבּוּ
סַבּוֹתֶן	סַבּוֹתֶם
	סַבּוֹנוּ

Præſens partic. בֵּינוֹנִי

Plural.	Singul.
סַבִּים	סַב
סַבּוֹת	סַבָּה

Particip. præt. פָּעוּל

Plural.	Singul.
סְבוּבִים	סָבוּב
סְבוּבוֹת	סְבוּבָה

Infinitiuus מָקוֹר

סוֹב

בְּסוֹב

כְּסֹב

לָסוֹב

מִסּוֹב

Imperatiuus צִוּוּי

סוֹבִּי	סוֹב
סֻבֶּינָה	סוֹבּוּ

Futurum עָתִיד

תָּסוֹב	יָסוֹב
תָּסוֹבִּי	תָּסוֹב
	אָסוֹב

Imperatiuus	צַוִּי
הִתְגַּלִּי	הִתְגַּלֵּה
הִתְגַּלֶּינָה	הִתְגַּלּוּ
Futurum	עָתִיד
תִּתְגַּלֶּה	יִתְגַּלֶּה
תִּתְגַּלִּי	תִּתְגַּלֶּה
	אֶתְגַּלֶּה
	יִתְגַּלּוּ
תִּתְגַּלֶּינָה	תִּתְגַּלּוּ
	נִתְגַּלֶּה

Fit etiã aliquando in secũda persona masculina huius imperatiui apocope ה tertiæ rad.vt, שְׁכַב עַל־ מִשְׁכָּבְךָ וְהִתְחָל recumbe super lectum tuũ, & asimula te ægrotum. 2. Samuel. 13. pro וְהִתְחַלֶּה, sic in futuro, codẽ capite, וַיִּתְחָל & asimulauit se ęgrotum, pro וַיִּתְחַלֶּה Est tamẽ ָ in his duobus exemplis in vltima pro ַ, quando perdunt ה, quod fit propter accentum habentẽ vim distinguendi, quo insigniũtur, qui mutauit motionem paruam in magnam. Exemplum autem legitimum cum ַ est אַל־תִּתְרַע אֶת־בַּעַל אָף ne amicitiam contrahas cum homine iracũdo, Prouer. 22. pro תִּתְרָעֶה. Sunt porrò nonnulla, vt docet in Miclol, quæ perdito ה citra accentum distinguentem possunt terminari in ָ, illa vsus te docebit.

Quatuor porrò sunt verba, quorum suprà adhuc in daghes meminimus, גָּבַהּ superbiit, כָּמַהּ concupiuit, נָגַהּ splenduit, & תָּמַהּ admiratus est. Quæ gremio ה punctulum inscriptum habent, ad ה illud perpetuum esse, & non mutabile indicandum. Vnde notantur hæc quatuor verba perfectorum more, quoniam in illis ה non est ociosum, sed semper H æquiualet. Siquidem dicitur גָּבַהּ גָּבְהָה גָּבַהְתָּ גָּבַהְתִּי גָּבְהוּ, &c. similiter de aliis tribus.

Duplicantia עַיִן.

Verba hæc duplicantia עַיִן Coniugatio קַל.
appellata

derato ה.vt, וַיַּשְׁקְ & potum dedit, Exod. 2. pro וַיַּשְׁקֶה. Sic יַרְדְּ dominari faciet, Esa. 41. pro יַרְדֶּה. & similia.

Quando auté prima est gutturalis, præsertim ע aut ח, pro ׃ ׃ substituitur ־ ־. vt, וַתַּעַל & ascendere fecisti, Ionæ 2. pro וַתַּעֲלֶה: quod etiam nonnunquam coniugationi קַל competit, quare attendas orationis sententiæ opus est.

Si verò secũda radic. fuerit gutt. efferetur prima per ־. vt, וַיַּתַע errare fecit, siue in errorẽ induxit. 2. Paral. 33.

Coniugatio הָפְעַל.

Exemplum:

הָגְלוֹת vel	הָגְלֵה	Præteritum	עָבָר
Futurum	עָתִיד	הָגְלְתָה*	הָגְלָה
תָּגְלֶה	יָגְלֶה	הָגְלֵית	הָגְלֵיתָ
תָּגְלִי	תָּגְלֶה		הָגְלֵיתִי
	אָגְלֶה		הָגְלוּ
	יָגְלוּ	הָגְלֵיתֶן	הָגְלֵיתֶם
תָּגְלֶינָה	תָּגְלוּ		הָגְלֵינוּ
	נָגְלֶה	Infinitiuus	מָקוֹר

*Legitur etiã bis הָגְלָת acta est in exilium, Iere. 13. pro הָגְלְתָה.

Coniugatio הִתְפַּעֵל.

Exemplum:

מִתְגַּלִּים	מִתְגַּלֶּה	Præteritum	עָבָר
מִתְגַּלּוֹת	מִתְגַּלָּה	הִתְגַּלְּתָה	הִתְגַּלָּה
Infinitiuus	מָקוֹר	הִתְגַּלִּית	הִתְגַּלִּיתָ
	הִתְגַּלּוֹת		הִתְגַּלֵּיתִי
	בְּהִתְגַּלּוֹת		הִתְגַּלּוּ
	כְּהִתְגַּלּוֹת	הִתְגַּלֵּיתֶן	הִתְגַּלֵּיתֶם
	לְהִתְגַּלּוֹת		הִתְגַּלֵּינוּ
	כַּהִתְגַּלּוֹת	Præsens partic.	בֵּינוֹנִי
		Plural.	Singul.

אֶגָּלֶה	
יִגָּלוּ	
תִּגָּלוּ	תִּגָּלֶינָה
נִגָּלֶה	

Coniugatio הִפְעִיל.

Legitur etiam הָגְלָה cum ∵ sub ה, Hester 2. & הֶרְאָה vidêre fecit, Ecclesiastæ 2. & aliàs: sic etiam cum ·· sub ipso ה coniugat. vt, הֶעֱלָה ascendere fecit, Abac. 1.

מַגְלֶה	מַגְלִים
מַגְלָה	מַגְלוֹת

Infinitiuus מָקוֹר*

חַגְלוֹת vel הַגְלוֹת
בְּהַגְלוֹת vel בְּהַגְלוֹת
כְּהַגְלוֹת vel כְּהַגְלוֹת
לְהַגְלוֹת vel לְהַגְלוֹת
מֵהַגְלוֹת vel מֵהַגְלוֹת

Patitur nonnunquam defectum ה radicalis iste imperatiuus, & effertur tunc per ∵ ∵. vt, הֶרֶף מֵאַף define ab ira, Psal. 37. pro הַרְפֵּה. Itidem futurum. vt, וַיֶּגֶל אֶת־יִשְׂרָאֵל, & migrare fecit Israel אַשּׁוּרָה in Assyriã. 2. Regum. 7. pro וַיַּגְלֶה. Occurrit adhuc magis irregulare fut. quãdoque cũ − sub lit. fut. notatis prima & secũda per seua & desiderato

Exemplum:

Præteritum	עָבַר
הִגְלָה	הִגְלְתָה
הִגְלִיתָ	הִגְלִית
הִגְלִיתִי	
הִגְלוּ	
הִגְלִיתֶם	הִגְלִיתֶן
הִגְלִינוּ	

Præsens partic. בֵּינוֹנִי

Plural.	Singul.
מַגְלִים	מַגְלֶה
מַגְלוֹת	מַגְלָה

Particip. præt. פָּעַל

Plural. Singul.

Imperatiuus צִוּוּי

הַגְלֵה	הַגְלִי
הַגְלוּ	הַגְלֶינָה

Futurum עָתִיד

יַגְלֶה	תַּגְלֶה
תַּגְלֶה	תַּגְלִי
אַגְלֶה	
יַגְלוּ	
תַּגְלוּ	תַּגְלֶינָה
נַגְלֶה	

* *Reperitur quãdoque, sed rarò admodũ, infinit. iste cum ‥ in vlt. expressa ה terr. radical. vt, הַרְבֵּה facere augere, Gen. 3. pro , faciendo augere.*

iugationis. Et imitatur in pũctis formam perfectam. Aliquando etiam inuenitur infinitiuus iste cum holem expresso ה radic. vt, קַוֹּה expectare, Psal. 40.

Perditur interdum ה radicale in hoc imperatiuo, & tũc propriè habet ־ sub prima. vt, צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל præcipe filiis Israel, Num. 5. pro צַוֵּה. similiter in futuro. vt, וְסוֹר אַחֵר אַל־תְּגַל & arcanum alterius nõ reuelabis, Prouerb. 25. pro תְּגַלֶּה. & alia multa. Dicitur etiam וַיְהִי & fuit, Ionæ. 1. cũ hiric sub ה pro ־, ad vitandam coalescentiam י post ־, ne fieret cacophonia, dicitúrque וַיְהִי non וַיְהִי, vel integrè וַיְהַיֶה. D. Kimhius tamen in Miclol vult esse Cal, sed seua quod sub ה debebat esse transposito sub י, & hiric, quod sub iod debebat esse sub ה translato. Idem Elias in libello compositionis dicit.

מְגַלּוֹת	
צַוֵּוי	Imperatiuus
גַּלֵּה	גַּלִּי
גַּלּוּ	גַּלֶּינָה
עָתִיד	Futurum
יְגַלֶּה	תְּגַלֶּה
תְּגַלֶּה	תְּגַלִּי
אֲגַלֶּה	
יְגַלּוּ	תְּגַלֶּינָה
תְּגַלּוּ	
נְגַלֶּה	

Coniugatio פֻּעַל.

Exemplum:

עֻבָּר	Præteritum
גֻּלָּה	גֻּלְּתָה
גֻּלֵּיתָ	גֻּלֵּית
גֻּלֵּיתִי	
גֻּלּוּ	
גֻּלֵּיתֶם	גֻּלֵּיתֶן
גֻּלֵּינוּ	
בֵּינוֹנִי	Præsens partic.

Singul.	Plural.
גֻּלֶּה*	גֻּלִּים
גֻּלָּה	גֻּלּוֹת
מָקוֹר	Infinitiuus
גֻּלּוֹת	
עָתִיד	Futurum
יְגֻלֶּה	תְּגֻלֶּה
תְּגֻלֶּה	תְּגֻלִּי
אגלה	

** Ex proportione Benoni præcedentis cõiugat. dicendũ erat מְגֻלֶּה sed aliter postulat vsus, qui etiam rarus est admodum.*

Iudic.13. in quo exemplo daghes supplens defectum נ formatiui Niphal, quod locum habere non potest in ר, relegatur sub ה, vt in Niphal perfect. suprà.

Reperitur etiã nonnunquã hoc futurum cum defectu ה radicis. vt, תִּגָּל עֶרְוָתֵךְ detegetur turpitudo tua, Esa.47. pro תִּגָּלֶה. sic וַתֵּעָשׂ & fiet, Hester 5. pro תֵּעָשֶׂה. cũ ·· tamen sub ת litera futuri propter daghes, quod gutturalis litera habere non potest, vt suprà in נִפְעַל perfectorum diximus.

כְּהִגָּלוֹת
לְהִגָּלוֹת
מֵהִגָּלוֹת

Imperatiuus צִוּוּי
הִגָּלֵה הִגָּלִי
הִגָּלוּ הִגָּלֶינָה

Futurum עָתִיד
יִגָּלֶה תִּגָּלֶה
תִּגָּלֶה תִּגָּלִי
אֶגָּלֶה
יִגָּלוּ תִּגָּלֶינָה
תִּגָּלוּ
נִגָּלֶה

Coniugatio פִּעֵל.
Exemplum:

Præteritum עָבָר
גִּלָּה גִּלְּתָה
גִּלִּיתָ גִּלִּית
גִּלִּיתִי
גִּלּוּ
גִּלִּיתֶם גִּלִּיתֶן
גִּלִּינוּ

Præsens partic. בֵּינוֹנִי
Plural. Singul.
מְגַלִּים מְגַלֶּה *
מְגַלּוֹת מְגַלָּה

Particip.præter. פֻּעַל
Plural. Singul.
מְגֻלִּים מְגֻלֶּה
מְגֻלּוֹת מְגֻלָּה

Infinitiuus מְקוֹר
גַּלּוֹת
בְּגַלּוֹת
כְּגַלּוֹת
לְגַלּוֹת

Inuenitur infinitiuus quãdoque in hac forma per-&·· expresso ה radic. vt, אִם־עַנֵּה תְעַנֶּה אֹתוֹ si affligendo afflixeris eum, Exod.22. & alia. Vbi עַנֵּה est infinitiuus huius coniugationis.

* Reperitur quãdoque hoc Benoni cum ·· in vltima. vt, מְזָרֵה dispergens, Iere. 31. In quo daghes coniug. relegatur sub ו, & ex – & daghes fit ־, quoniam vt in niphal perfect. dictũ est, æquipollet motio magna motioni paruæ & daghes. Sic in correctis exemplaribus legitur מְצַוֵּה præcipiens, Isa.55.

veniunt perdito ה.vt, אַל־תֵּפֶן nec respicias, Num. 16. pro תִּפְנֶה. sic אַל־תֵּתַע ne oberres, Prouerb. 7. per ·· & – sub gutturali, pro תִּתְעֶה. Est adhuc magis irregulare futurū. vt, וַיֵּשְׁתְּ* מִן־הַיַּיִן, & bibit de vino, Gen. 9. pro וַיִּשְׁתֶּה. & וְיֵרְדְּ מִיָּם עַד־יָם & dominabitur à mari vsq; ad mare, Psal. 72. pro וְיִרְדֶּה. Hoc vnū interdū cū – sub lit. fut. sequēte seua sub prima, perinde ac si esset Hiphil, inuenitur. vt, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר & vidit Deus lucē, Genes. 1. pro וַיִּרְאֶה: sic וְתֵחַוְ & videat, Micheæ. 4. pro וְתֶחֱזֶה. & alia. Cuiusmodi certè defectus ה tertiæ radicalis, etiam aliis omnium coniugationum futuris communis est (præterquàm pual & hophal,) vt suo loco in singulis annotabimus. Futurum cum י mobili pro ה in annotationibus præteriti videre licuit.

* In huiusmodi in hiphil lit. fut. notantur per –, vt illic videbuur.

Regula.

In omnibus aliis coniugationibus, & ratione eadē, & locis iisdē, ה thematis tertia vel euanescit, vel in ת, vel in י cōmutatur, quibus in cōiugatione קַל: vt hîc in cōiugationū formula videre licet. Præterea ם vtriusque participij, literæ אֵיתָן, & בְּכְלָם vbique eodem omnino efferuntur modo, quo in perfectis verbis.

Quādoque habet infinitiuus iste ה rad. expressum obmutescēs in holem. vt, לְהֵרָאֹה ad conspici (vt conspiceretur) Iudic.

Coniugatio נִפְעַל.

Exemplum:

Præteritum	עָבָר
נִגְלְתָה	נִגְלָה
נִגְלֵית	נִגְלֵיתָ
	נִגְלֵיתִי
	נִגְלוּ
נִגְלֵיתֶן	נִגְלֵיתֶם
	נִגְלֵינוּ
Præsens partic.	בֵּינוֹנִי
Plural.	Singul.
נִגְלִים	נִגְלֶה
נִגְלוֹת	נִגְלָה
Infinitiuus	מָקוֹר
	הִגָּלוֹת
	בְּהִגָּלוֹת

N ij

tur ת.vt,בְּגָלוֹת &c. Aut,vt in Miclol dicitur, secundũ nonnullos ת est pro ה subrogatum, & ו est tãtùm comes holem pleni.

Imperatiuus sub prima rad.habet seua,& sub secunda ‥,quod sequitur ה radicale,quod in plurali masculino, & singulari fœminino euanescit. Fœmininus tamen pluralis mutat illud in י quiescens post ∵. Imperatiuum cum י mobili pro ה vidisti in annotationibus præteriti. Quando porrò prima radicis est gutturalis insignitur illa vel ־:, vel ∵:, vel quando prima est א,‥. vt, עֲלֵה ascende, Deut. 10. הֱיֵה esto, Exod. 24. אֵתָיו venite, Esa.21.in quo etiã est י mobile pro ה tertia radic. & thema est אָתָה. sic אֵפוּ coquite, Exod.16. ab אָפָה,vt videlicet maiori cum otio א pronuncietur.

In futuro literæ אִיתָן omnino afficiuntur vt in perfectis, sed in secunda syllaba est ∵. Pauca tamen reperiuntur cum ‥. vt, תַּעֲשֶׂה facias. 2. Samuel. 13. sic תֹּבֵא consenties, Prouerb.1. à verbo אָבָה, de quo satis suprà in futuro quiescentium פא אלף dictum est. & nonnulla alia. sic vnum cum ־. vt, אֶעֱשָׂה dabo operã, Psal.119.

Præterea hoc necessariò notandum, multa huius ordinis verba in futuro sæpe venire cũ defectu ה tertiæ thematis, & retrahi accentum ab vltima in penultimam: sic, יָגֶל, pro יִגְלֶה, Iob.20. & præsertim cũ ו conuersiuo. vt, וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ & extruxit Moses altare, Exod. 17. pro וַיִּבְנֶה. Quando verò prima vel secunda radicalis est gutturalis, pro ∵ substituitur ־. vt, וַיִּחַר לוֹ & iratus est illi, vel sibi, Ionæ 4. pro וַיֶּחֱר. sic וַיִּשַׁע, & respexit, Gen.4. à שָׁעָה.

Quædam etiã non cum hiric sub אִיתָן, sed cum ‥ veniunt

rum syllabarum in vnam fit contractio: quandoquidem tollitur de medio ה, & proximè antecedens litera (vt moris est apud Hebræos) assumit sibi illius motionē propria reiecta, vt pro גֹּלְהִים dicimus גֹּלִים, pro גֹּולְהָה dicimus גֹּולָה, pro גֹּלְהוֹת dicitur גֹּולוֹת. Eadem porrò ratio est de tertia plurali præteriti, vbi גָּלוּ & non גָּלְהוּ. Itidem certarum personarum imperatiui & futuri, eadem est ratio. Simile obserua etiam in cæteris sequentibus coniugationibus.

In Paul pro ה vbique substituitur י, in singulari quidem masculino coalescens post י tanquam vocalis in diphthongo (de quo suprà.) In aliis verò vocibus omnibus mobile est.

Infinitiui triplex est forma: sine literis בכלם enim (si modò per Paronomasiam verbum idem verbo plus significanter iungatur) desinet in holem ה ociosè remanente, & ־ sub prima more perfecti in punctis. vt, וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה & Israel migrando migrabit, id est, certissimè captiuus, migrabit, Amos 7. & sine expressione ה aliquādo. vt, כִּי מָרוֹ מָרִיתִי quòd rebellando rebellauerim, id est, certè quòd rebellis fuerim, Thren. 1. etiam sine paronomasia. vt, שָׁתוֹ bibere, Aggæi 1. & aliàs. Cuiusmodi proculdubiò paronomasiæ, ad magis exaggerandum & affirmandum, percrebræ sunt apud Hebræos, in omnium verborum formis. Aut aliquando etiā habet seua sub prima, & holem in vltima more perfectorum citra paronomasiam. vt, רְאֹה פָנֶיךָ לֹא פִלָּלְתִּי videre faciem tuam nunquam cogitassem, Gen. 48. sic cum ־ sub prima רְאֹה, Ecclesiastæ 9. Demum cum literis בכלם vertitur ה in ו, & ascisci-

tra diſcrimen reperiri ſolet.

אֶגְלֶה
יִגְלוּ
תִּגְלֶינָה
תִּגְלוּ
נִגְלֶה

Sunt tamen pauca quædam quæ in præterito י pro ה ſuffectum mobile habent, vt ab חָסָה ſperauit, dicitur חָסָיוּ בוֹ ſperauerunt in eo, Deut.32. & in fœminino genere. vt, בְּךָ חָסָיָה נַפְשִׁי in te ſperauit anima mea, Pſalm. 57. ſic in imperatiuo, & futuro. vt, אִם־תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ ſi interrogaueritis, interrogate (adhuc,) Eſaiæ 21. & à שָׁלָה fœliciter ſucceſsit, dicitur, יִשְׁלָיוּ אֹהָלִים לְשֹׁדְדִים abundabunt (abundare ſolent) tabernacula prædonibus, Iob. 12. In quibus exiſtunt ָ & accentus ante י, vt eius conſonantia magis audiatur: videlicet cū alioqui חָסוּ & חָסְיָה ſcribendū foret, &c.

Benoni plurimùm in ſecunda ſyllaba habet ֵ & accentum, niſi illud ſequatur monoſyllaba dictio: vt, וַיְהִי בֹּנֶה עִיר & fuit ædificans vrbem, Geneſ. 4. ſic עֹשֵׂה רָע faciens malum, Malac.2. aut dictio accētum habens in penult. vt, עֹשֵׂה פֶלֶא faciens miraculū, Exod. 15. Tunc enim nonnulla in vltima ſyllaba habent ֵ, non autem ֶ. Et ſiue ֶ, ſiue ֵ habeant, retrahitur ſem per accētus ab vltima in penultimam propter huiuſmodi dictiones monoſyllabas, aut accentum habentes in prima, ne videlicet duo accentus nulla ſyllaba interpoſita ſe conſequātur, ſéque inter ſe contingant.

Singularė fœmininum deſinit in ָ. vt, עוֹשָׂה faciēs mulier: quod aliquando tres habet literas radicales conſonates, ſed י pro ה ſubrogato. vt, בֹּכִיָּה flens, Threnor.1. & עֹטְיָה errans, Cantic.1. & plura alia. In plurali autē vtriuſque generis ac in ſingulari fœminino, per conſtitutā coniugationis formulam ſequēdam duarum

Quieſcentia לְמֶרְחָא
Coniugatio קַל.

Præteriti tertia perſona maſculina propter ה in hac claſſe duplex habet ָ, eius quidem quadruplex eſt forma, nimirùm quòd ה in fine quiſcat. vt, הָיָה fuit, aut abſcondatur. vt, הָיוּ fuerunt, aut in ת raphatum, ſeu aſpiratũ, propter alterum ה notã fœmin. generis ad pronũciationis venuſtatem, ne ſubinde duo ponantur ה, & fiat cacophonia, cõmutatur. vt, הָיְתָה fuit mulier, non autem הָיָהָה, (quòd ſi aduenientе ה fœminino ablata fuiſſet tertia radicis, nulla certè diſsimilitudo fuiſſet inter maſculinam tertiam perſonam ſingularem & fœmininam eãdem) aut poſtremò in reliquis perſonis huius tẽporis, ex אֶהֱוִי mutua permutatione in י conuertitur. vt, הָיִיתִי : quod quidem י in קַל quieſcere ſolet in hiric, in niphal, pual, & hophal poſt ·ּ·.
In piel verò, hiphil, & hithpael, in vtrauis motione citra

Exemplum:

Præteritum	עָבָר
גָּלְתָה	גָּלָה
גָּלִית	גָּלִיתָ
	גָּלִיתִי
	גָּלוּ
גְּלִיתֶן	גְּלִיתֶם
	גָּלִינוּ
Præſens partic.	בֵּינוֹנִי
Plural.	Singul.
גּוֹלִים	גּוֹלֶה
גּוֹלוֹת	גּוֹלָה
Particip.præter.	פָּעֻל
Plural.	Singul.
גְּלוּיִם	גָּלוּי
גְּלוּיוֹת	גְּלוּיָה
Infinitiuus	מָקוֹר
	גְּלוֹת
	בִּגְלוֹת
	כִּגְלוֹת
	לִגְלוֹת
	מִגְּלוֹת
Imperatiuus	צִוּוּי
גְּלִי	גְּלֵה
גְּלֶינָה	גְּלוּ
Futurum	עָתִיד
תִּגְלֶה	יִגְלֶה
תִּגְלִי	תִּגְלֶה

tra

אַמְצִיא
יַמְצִיאוּ
תַּמְצִיאוּ תַּמְצֶאנָה
נַמְצִיא

Coniugatio הָפְעַל

Exemplum:

עָבָר Præteritum
הָמְצָא הָמְצְאָה
הָמְצֵאתָ הָמְצֵאת
הָמְצֵאתִי
הָמְצְאוּ
הָמְצֵאתֶם הָמְצֵאתֶן
הָמְצֵאנוּ
מָקוֹר Infinitiuus
הָמְצָאת
עָתִיד Futurum
יָמְצָא תָּמְצָא
תָּמְצָא תָּמְצְאִי
אָמְצָא
יָמְצְאוּ
תָּמְצְאוּ תָּמְצֶאנָה
נָמְצָא

Coniugatio הִתְפָּעֵל.

Exemplum:

עָבָר Præteritum
הִתְמַצֵּא הִתְמַצְּאָה
הִתְמַצֵּאתָ הִתְמַצֵּאתְ
הִתְמַצֵּאתִי
הִתְמַצְּאוּ
הִתְמַצֵּאתֶם הִתְמַצֵּאתֶן
הִתְמַצֵּאנוּ
בֵּינוֹנִי Præſens partic.
Singul. Plural.
מִתְמַצֵּא מִתְמַצְּאִים
מִתְמַצְּאָה מִתְמַצְּאוֹת
מָקוֹר Infinitiuus
הִתְמַצֵּאת
בְּהִתְמַצֵּאת
כְּהִתְמַצֵּאת
לְהִתְמַצֵּאת
מֵהִתְמַצֵּאת
צִוּוּי Imperatiuus
הִתְמַצֵּא הִתְמַצְּאִי
הִתְמַצְּאוּ הִתְמַצֶּאנָה
עָתִיד Futurum
יִתְמַצֵּא תִּתְמַצֵּא
תִּתְמַצֵּא תִּתְמַצְּאִי
אֶתְמַצֵּא
יִתְמַצְּאוּ
תִּתְמַצְּאוּ תִּתְמַצֶּאנָה
נִתְמַצֵּא

Quieſcentia

יִמַּצֵא תִּמַּצֵא
תִּמַּצֵא תִּמַּצְאִי
אֶמַּצֵא

יִמַּצְאוּ
תִּמַּצְאוּ תִּמַּצֶאנָה
נִמַּצֵא

Coniugatio פִּעֵל.

Exemplum:

Præteritum עָבָר
מִצֵּא מִצְּאָה
מִצֵּאתָ מִצֵּאת
מִצֵּאתִי
מִצְּאוּ
מִצֵּאתֶם מִצֵּאתֶן
מִצֵּאנוּ

Præsens partic. בֵּינוֹנִי
Plural. Singul.
מְצָא מְצָאִים
מְצָאָה מְצָאוֹת

Infinitiuus מָקוֹר
מַצֵּאת

Futurum עָתִיד
יְמַצֵּא תְּמַצֵּא
תְּמַצֵּא תְּמַצְּאִי
אֲמַצֵּא
יְמַצְּאוּ
תְּמַצְּאוּ תְּמַצֶּאנָה
נְמַצֵּא

Coniugatio הִפְעִיל.

Exemplum:

Præteritum עָבָר
חִמְצִיא חִמְצִיאָה
הִמְצֵאתָ חִמְצֵאת
הִמְצֵאתִי
הִמְצִיאוּ
הִמְצֵאתֶם הִמְצֵאתֶן
הִמְצֵאנוּ

Præsens partic. בֵּינוֹנִי
Plural. Singul.
מַמְצִיא מַמְצִיאִים
מַמְצִיאָה מַמְצִיאוֹת

Particip.præt. פָּעוּל
Plural. Singul.
מֻמְצָא מֻמְצָאִים
מֻמְצָאָה מֻמְצָאוֹת

Infinitiuus מָקוֹר
חַמְצִאת
בְּהַמְצִאת
כְּהַמְצִאת
לְהַמְצִאת
מֵהַמְצִאת

Imperatiuus צִוּוּי
הַמְצֵא חַמְצִיאִי
הַמְצִיאוּ הַמְצֶאנָה

Futurum עָתִיד
יַמְצִיא תַּמְצִיא
תַּמְצִיא תַּמְצִיאִי
אמציא

tiam reperitur cum ſeua ſub ſecunda pro ָ. vt, כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן cõgrega omnes Iehudæos, qui inuenti (erunt) in Suſan, Heſter.4. & alia ex aliis radicib⁹.

Imperatiuus & futurum formam imitantur perfectorum in punctis, א aliquando ocioſo remanente, vt videre hîc licet.

Plural.	Singul.
נִמְצָאִים	נִמְצָא
נִמְצָאוֹת	נִמְצָאָה
Infinitiuus	מָקוֹר
	הִמָּצֵאת
	בְּהִמָּצֵאת
	כְּהִמָּצֵאת
	לְהִמָּצֵאת
	מֵהִמָּצֵאת
Imperatiuus	צִוּוּי
הִמָּצְאִי	הִמָּצֵא
הִמָּצֶאנָה	הִמָּצְאוּ
Futurum	עָתִיד
תִּמָּצֵא	יִמָּצֵא
תִּמָּצְאִי	תִּמָּצֵא
	אֶמָּצֵא

	יִמָּצְאוּ
תִּמָּצֶאנָה	תִּמָּצְאוּ
	נִמָּצֵא

Coniugatio פִּעֵל

Exemplum:

Præteritum		עָבָר
	מִצְּאָה	מִצֵּא
	מִצֵּאתְ	מִצֵּאתָ
		מִצֵּאתִי
		מִצְּאוּ
	מִצֵּאתֶן	מִצֵּאתֶם
		מִצֵּאנוּ
Præſens partic.		בֵּינוֹנִי
Plural.		Singul.
	מְמַצְּאִים	מְמַצֵּא
	מְמַצְּאוֹת	מְמַצְּאָה
Participiũ præt.		פָּעֻל

Plural.	Singul.
מְמֻצָּאִים	מְמֻצָּא
מְמֻצָּאוֹת	מְמֻצָּאָה
Infinitiuus	מָקוֹר
Hic infinitiuus	מַצֵּאת
magis in vſu eſt	בְּמַצֵּאת
iuxta formam	כְּמַצֵּאת
perfectã in pũ-	לְמַצֵּאת
ctis.	מִמַּצֵּאת
Imperatiuus	צִוּוּי
מַצְּאִי	מַצֵּא
מַצֶּאנָה	מַצְּאוּ
Futurum	עָתִיד
	ימצא

num infinitiuis sæpenumero perfectorum normam in pūctis sequantur remanente tamen א ocioso, exprimendam tantū curauimus vbique formam imperfectā, quippe quæ in ת desinit: cùm in perfectis iam nihil sit negotij: quandoquidem, vt פְּקוֹד, vel פְּקֹד, dicere etiam possumus קְרוֹא, vel קְרֹא vocare.

		מִמְּצֹאת
Imperatiuus		צִוּוּי
	מְצְאִי	מְצָא
	מְצֶאנָה	מִצְאוּ
Futurum		עָתִיד
	תִּמְצָא	יִמְצָא
	תִּמְצְאִי	תִּמְצָא
		אֶמְצָא
		יִמְצְאוּ
	תִּמְצֶאנָה	תִּמְצְאוּ
		נִמְצָא

Secunda persona fœminina pluralis imperatiui verbi קָרָא vocauit, certè à cōsuetudine horum verborum valde recedit. vt, קְרֶאןָ לוֹ וְיֹאכַל לָחֶם vocate illum, vt comedat panem, Exod. 2. vbi א, cùm potiùs quiescere deberet, mobile est. Deinde præter morem periit ה syllabæ נָה, cùm dicendum esset קְרֶאנָה.

Præterea accidit etiam quandoque huic personæ, vt in ea quiescat א, sed perdito ה syllabæ נָה. vt, קְרֶאןָ לִי מָרָא vocate me amaram, Ruth. 1.

Coniugatio נִפְעַל.

Exemplum:

Præteritum		עָבָר
	נִמְצְאָה	נִמְצָא
	נִמְצֵאת	נִמְצֵאתָ
		נִמְצֵאתִי
		נִמְצְאוּ
	נִמְצֵאתֶן	נִמְצֵאתֶם
		נִמְצֵאנוּ
Præsens partic.		בֵּינוֹנִי

Huius participij plurale masculinum nōnunquam etiam

תִּתְבּוֹנֵנִי	תִּתְבּוֹנֵן
	אֶתְבּוֹנֵן
	יִתְבּוֹנְנוּ
תִּתְבּוֹנֵנָּה	תִּתְבּוֹנְנוּ
	נִתְבּוֹנֵן

Quiescentia לָמֶר אָלֶף.

Coniugatio קַל.

In hac verborum forma א radicis tertia motione vocali priuata, desinens esse consonans semper quiescit vel in ־ָ, vel in ··, vel וֹ, vel ∵, in omnibus modis & temporibus cō iugationum omnium, exceptis vocibus in quibus post א sequitur ה, vel ו, vel וּ, vel י. tunc enim mobile semper efficitur א, vt hîc in singulis coniugationibus videre licet.

Obiter tamen notandum hæc verba more illorū quorum tertia est ה, interdum amittere א. vt, מָלְוּ תוֹכְךָ חָמָס repleuerunt mediū tui (interiora tua) iniquitate, Ezech. 28. vbi מָלְוּ, pro מָלְאוּ, sic צָמִת sitisti fœmin. generis, pro צָמֵאתְ, Ruth 2.

Quanuis hæc verba in omnibus omnium cōiugationum

Exemplum:

Præteritum	עָבָר
מָצְאָה	מָצָא
מָצָאתְ	מָצָאתָ
	מָצָאתִי
	מָצְאוּ
מְצָאתֶן	מְצָאתֶם
	מָצָאנוּ
Præsens partici.	בֵּינוֹנִי
Plural.	Singul.
מוֹצְאִים	מוֹצֵא
	מוֹצֵאת
vel	
מוֹצְאוֹת	מוֹצְאָה
Particip. præt.	פָּעֻל
Plural.	Singul.
מְצוּאִים	מָצוּא
מְצוּאוֹת	מְצוּאָה
Infinitiuus	מָקוֹר
	מְצֹאת
	בִּמְצֹאת
	כִּמְצֹאת
	לִמְצֹאת

אוּבַן	
יוּבְנוּ	תּוּבַנֶּנָה
תּוּבְנוּ	
נוּבַן	

Coniugatio הִתְפַּעֵל.

Vt diximus in Piel, in hac coniugatione congeminatur thematis tertia propter daghes coniugationis characteristicon, quod literæ secundæ ו quiescenti, inscribi non potest Legitur tamē וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה & consternata est animo regina, Hester 4. vbi nullum ו virtute, aut actu positū est, ait D. Kimhius in Miclol: eius enim Cal est חוּל doluit, pauca porrò ei similia sunt.

Quædā denique rarissime occurrunt, in quibus ו mobile pro ו, vt supra in Piel, substituitur. vt, הִצְטַיַּרְנוּ viaticum habuimus, vel pro viatico accepimus, Iosuæ 9. In quo, eo quòd צ sit prima thematis, vt supra in Hithpael perfectorum diximus, ט pro ת syllabę הִת formatiuę huius coniugationis immiscetur primæ & secundæ radicalibus.

Exemplum:

עָבָר	Præteritum
הִתְבּוֹנֵן	הִתְבּוֹנְנָה
הִתְבּוֹנַנְתָּ	הִתְבּוֹנַנְתְּ
הִתְבּוֹנַנְתִּי	
הִתְבּוֹנְנוּ	
הִתְבּוֹנַנְתֶּם	הִתְבּוֹנַנְתֶּן
הִתְבּוֹנַנּוּ	
בֵּינוֹנִי	Præsens partic.
Singul.	Plural.
מִתְבּוֹנֵן	מִתְבּוֹנְנִים
מִתְבּוֹנֶנֶת	
	vel
מִתְבּוֹנְנָה	מִתְבּוֹנְנוֹת
מָקוֹר	Infinitiuus
הִתְבּוֹנֵן	
בְּהִתְבּוֹנֵן	
כְּהִתְבּוֹנֵן	
לְהִתְבּוֹנֵן	
מֵהִתְבּוֹנֵן	
צִוּוּי	Imperatiuus
הִתְבּוֹנֵן	הִתְבּוֹנְנִי
הִתְבּוֹנְנוּ	הִתְבּוֹנֵנָּה
עָתִיד	Futurum
יִתְבּוֹנֵן	תִּתְבּוֹנֵן
תתבונן	M

noni, infinitiuo & imperatiuo, tametsi in illis non retrahatur accentus. vt, מֵרַע malefaciens, Prouerb. 17. pro מֵרִיעַ, הָטֵּעַ claude, Psalm. 39. pro הָשִׁיעַ: futuro quoque hoc accidit etiam non præposito ו conuertẽte fut. in præterit. vt אָרַע malefaciā. 1. Samuel. 26. pro אָרִיעַ: tertia etiam non existente gutturali. vt, תָּלַן morabitur (moratur,) Iob. 17. pro תָּלִין. Pro infinitiuo non dedit exemplũ in Miclol: sed est ille sine literis בכלם proportionis imperatiui.

Accentu grammatico remanente in sede sua, nempe in syllaba secũda, aut alioqui ה producto per methegh, seu retinaculum, formari potest hoc præteritum, vt ·· perpetuum sit sub ה, vt ex hoc exẽplo satis liquet.

הֶעָבָר הִפְעִיל הַמִּין אַחֵר
Præteriti hiphil forma altera.

הֵבִין	הֵבִינָה
הֵבַנְתָּ	הֵבַנְתְּ
הֵבַנְתִּי	
הֵבִינוּ	
הֵבַנְתֶּם	הֵבַנְתֶּן
הֵבַנּוּ	

In hac coniugatione ה habet ו, & thematis prima ־ omnino vt in quiescẽtibus pe iod. Quare in huiusmodi verbis occurrentibus consulendum est Lexicon in ordine eorum quorum prima est י, vel secunda ו. & sic inuenta vocis significatione, sensui illa applicanda est.

יוּבַן	תּוּבַן
תּוּבַן	תּוּבְנִי

הָפְעַל Coniugatio
Exemplum:

עָבָר	Præteritum
הוּבַן	הוּבְנָה
הוּבַנְתָּ	הוּבַנְתְּ
הוּבַנְתִּי	
הוּבְנוּ	
הוּבַנְתֶּם	הוּבַנְתֶּן
הוּבַנּוּ	
מָקוֹר	Infinitiuus
הוּבַן	
עָתִיד	Futurum
אוּבַן	

In hoc futuro literæ אֵיתָן, cùm potiùs per ·· efferri deberent, vt ם participij præsentis, iuxta regulam cuius meminimus in פֻּעַל verborum perfectorum, per ֶ efferuntur. Quod ita factum est, ne cum quiescentibus פא יוד hæc verba confundantur: habent enim illa ·· in קַל sub אֵיתָן, & in syllaba secunda. Et cùm sit tanta cognatio inter ··, quod illic est in secunda syllaba, & hiric magnum, quod hîc est in secunda syllaba, vt alterum, alterius vicem frequenter subeat, vt suprà in הִפְעִל perfectorum diximus, hîc literæ אֵיתָן non ··, sed ֶ sortiuntur.

Cum ו conuertente futurum in præteritum hiric, & י huius futuri in ֶ commutantur. vt, וַיָּבֶן דָּוִד כִּי מֵת הַיֶּלֶד & intellexit Dauid quòd mortuus esset puer. 2. Samuel. 12. pro וַיָּבִין. Quando autem prima thematis est gutturalis, non ֶ, sed ַ subrogatur. vt, וַיָּעַד מַלְאַךְ יְהוָה בִּיהוֹשֻׁעַ & contestatus est angelus Domini Iehosuã, Zach. 3. pro וַיָּעִיד, cuiusmodi certè motionis paruæ ֶ vel ַ pro hiric magno substitutio, fit propter retractũ accẽtum ab vltima in penultimã propter ו conuersiuum. Simile quoque fit, quando sequitur monosyllaba dictio. vt, יָרֶב לוֹ litiget sibi (pro se,) Iudic. 6. bis. & aliàs. Solet quoque, quando tertia radic. est ע aut ח, duarum syllabarum in vnã fieri contractio, præposito vau conuertẽte futurum in præteritum, id est, hiric magnum quo notari oportebat primã radicis, tollitur de medio, & ַ גְּנוּבָה, quod esse debebat sub gutturali tertia radicali, migrat sub primam: dicitúrque וַיָּנַח & requieuit, Exod. 20. pro וַיָּנִיחַ. sic de similibus: eadem tibi erit ratio huius patha vsurpati etiã in Benoni,

t. tur per –, vel ∵, & fit –:, vel הֲקִימֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּם ∵. statui fœdus meum cum eis, Exod.6. הֲקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ cuigilaui, & adhuc ego(sum)tecum, Psal.139. Interdum quę habent tertiam radicis gutturalem, vel ר, non affectā habent secūdam radicalem hiric magno, vt par erat, sed –. vt, הֵרַע malefecit, Exod.5. אֶת־בְּרִיתִי הֵפַר fœdus meum irritum fecit, Gen.17. & pauca alia, pro הֵפִיר & הֵרִיעַ.

Vt discrimen sit à præterito, infinitiuus & imperatiuus habent ה coniugationis index affectum ּ, quod quiquem in quibusdam interdum perditur. vt, לָדִין עַמּוֹ ad iudicādum populum suum, Psal. 50. pro לְהָדִין, & Ecclesiastæ. 6. sic, שִׂימוּ לְבַבְכֶם עַל־דַּרְכֵיכֶם ponite cor vestrum super vias vestras (considerate opera vestra,) Aggæi.1. pro הָשִׂימוּ. & alia. Præterito itidem hoc nonnunquā contingit. vt, מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ, cur aduersus eū contendisti, Iob.33. Vbi perdito ה coniugationis in præterito dicitur רִיבוֹתָ, pro הֲרִיבוֹתָ, & בִּינֹתִי attentè consyderaui, Dan.9. pro הֲבִינוֹתִי.

	הֲבִינוֹנוּ
Præsens partic.	בֵּינֹנִי
Plural.	Singul.
מְבִינִים	מֵבִין*
מְבִינוֹת	מְבִינָה
Particip. præter.	פָּעוּל
Plural.	Singul.
מוּבָנִים	מוּבָן
מוּבָנוֹת	מוּבֶנֶת
Infinitiuus	מָקוֹר
	הָבֵן
	בְּהָבִין
	כְּהָבִין
	לְהָבִין
	מֵהָבִין
Imperatiuus	צִוּוּי
הָבִינִי	הָבֵן
הָבֵנָּה	הָבִינוּ
Futurum	עָתִיד
תָּבִין	יָבִין
תָּבִינִי	תָּבִין
	אָבִין
	יָבִינוּ
תְּבִינֶנָה	תָּבִינוּ
	נָבִין

* *Habet hoc Benoni ·· plerunque, ait in Miclol, sub prima rad. quando tertia est ר. מֵפֵר dissipās. Iob.5.*

In

אֲבוֹנֵן
יְבוֹנְנוּ
תְּבוֹנְנוּ תְּבוֹנֵנֶּנָה
נְבוֹנֵן

passiui פֻּעַל, tãtùm vna & eadẽ sit vox.vt, כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד, firmasti terram, & constitit, Psal.119. vbi כּוֹנַנְתָּ est significationis actiuæ, coniugationis Piel. sic, מֵיהוָה מִצְעֲדֵי־גֶבֶר כּוֹנָנוּ, à Domino gressus viri directi sunt (diriguntur,) Psal. 37.vbi כּוֹנָנוּ (pro כּוֹנְנוּ propter accentum distinguentem) est coniugationis passiuæ פֻּעַל. Alia huiusmodi in Miclol licet videre.

Benoni à Paul differt, quòd in vltima syllaba בֵּינוֹנִי sit ··, in פֻּעַל verò ־ָ, & raró inuenitur.

Quædam etiam verba huius classis in hac coniugatione perfecta reperiuntur, י tamen ex literarum אֶהֱוִי permutatione pro ו substituto. vt, קִיֵּם confirmauit, pro קוֹמֵם. Quod in forma quadrata sic, יְקוֹמֵם in futuro tantùm in vsu reperitur. Et קִיְּמוּ iuxta formam פִּקְּדוּ, pro קוֹמְמוּ. sic infinitiuus לְקַיֵּם. Quæ quidem voces omnes historiæ Hester.cap.9. habentur: itidem & Psal.119. Imperatiuus.vt, קַיְּמֵנִי כִּדְבָרֶךָ recrea me secũdum verbum tuum. Accidit etiam hoc coniugationi Hithpael, sed raró.vt, וַיִּצְטַיָּרוּ & alterauerunt se, seu & finxerunt se (esse legatos,) Iosuæ.9.

*In huiusmodi vocibus habentibus seua dilatatũ sub ה coniugationis, quando prima radicis est gutturalis, ipsi ה subscribitur tãtum ־ֲ. vt, הַעִירֹתִי excitaui, Esa.41. quoniam vt in Miclol docet, non venit ה cum seua simplici aut cõposito sequẽte aliqua ex gutturalibus.

In hac coniugatione ·· ministerialis literæ ה eadem ratione (videlicet propter reiectum accentũ à mox sequenti syllaba) qua ־ָ, vel ·· נ in cõiugatione נִפְעַל superiori, mutatur in seua: quod tamẽ seua hîc sub litera gutturali ה dilatatur

הִפְעִיל	Coniugatio
	Exemplum:
עָבָר	Præteritum
הֵבִין	הֵבִינָה
הֲבִינוֹתָ	הֲבִינוֹת*
הֲבִינוֹתִי	
הֵבִינוּ	
הֲבִינוֹתֶם	הֲבִינוֹתֶן

In isto ordine hæc coniugatio affectam habet primã puncto holem, in quo quiescit ו radicis secunda. Siquidem cùm daghes coniugationis index inscribi nõ possit literæ ו quiescenti, congeminatur, daghes pro indice coniugationis tertia thematis, & dicimus בּוֹנֵן, non autem בֵּוֵן. Vnde nõnulli ex Hebræorum grammaticis hanc (quòd habeat quatuor literas expressas) בִּנְיָן מְרֻבָּע coniugationem quadratam appellarunt. Cùm tamen reuera פִּעֵל sit appellanda, vt satis arguũt מ participiorũ, literæ אֵיתָן & בְּכְלָם. Quæ omnes cũ sint notatæ ex proportione פִּעֵל, efferuntur per seua. Denique coniugatio הִתְפַּעֵל hoc satis commõstrat, in qua itidem loco daghes congeminatur radicis tertia.

Porrò hæc verba considerato sensu, more verborum communium Latinorũ actiuè, vel pasiuè vertenda sunt. Nimirùm quòd פִּעֵל & eius pasiui

Exemplum:	
Præteritum	עָבָר
בּוֹנְנָה	בּוֹנֵן
בּוֹנַנְתְּ	בּוֹנַנְתָּ
	בּוֹנַנְתִּי
	בּוֹנְנוּ
בּוֹנַנְתֶּן	בּוֹנַנְתֶּם
	בּוֹנַנּוּ
Præsens partic.	בֵּינוֹנִי
Plural.	Singul.
מְבוֹנְנִים	מְבוֹנֵן
	מְבוֹנֶנֶת
vel	
מְבוֹנְנוֹת	מְבוֹנְנָה
Particip.præter.	פָּעוּל
Plural.	Singul.
מְבוֹנָנִים	מְבוֹנָן
מְבוֹנָנוֹת	מְבוֹנָנָה
Infinitiuus	מָקוֹר
	בּוֹנֵן
	בְּבוֹנֵן
	כְּבוֹנֵן
	לְבוֹנֵן
	מִבּוֹנֵן
Imperatiuus	צִוּוּי
בּוֹנְנִי	בּוֹנֵן
בּוֹנֵנָּה	בּוֹנְנוּ
Futurum	עָתִיד
תְּבוֹנֵן	יְבוֹנֵן
תְּבוֹנְנִי	תְּבוֹנֵן

vt in hac ſerie coniugationis perſpicuum eſt, cùm alioqui productionem per methegh ſub נ, ſi ָ remaneret, fieri oporteret. Signatur etiam nõnunquam נ motione ·· . vt, הַס כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי יְהֹוָה כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ conticeſce omnis caro à conſpectu Domini, quoniam de domicilio ſanctitatis ſuæ excitatus eſt, Zachariæ 2. vbi נֵעוֹר cum ·· ſub נ. Quod ſuo loco à Kimhio in commentariis & Miclol annotatur: Nam eadẽ eſt vis (ait ille in Miclol) motionibus ָ & ··, continendi in ſe eaſdẽ literas אֶהֱוִי. Huius futurũ & aliorũ habentium primã thematis gutturalé vel ר, habet ·· ſub literis אֵיתַן. Ex daghes enim quod ſupplere deberet נ paſsiuam literam, ſi illius eſſet capax radicis prima & hiric, quod alioqui literis אֵיתַן ſubſcribendum eſſet, fit ··. vt, וְגוֹי גָּדוֹל יֵעוֹר מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ & gens magna excitabitur à lateribus terræ, Ierem. 6. & בְּתָפְשָׂם בְּךָ בַכַּפְּךָ תֵּרוֹץ cùm apprehenderint illi te manu tua cõfringeris, Ezech. 29. ſic de aliis perſonis, ה infinitiui & imperatiui.

Infinitiuus	מָקוֹר
	הִכּוֹן
	בְּהִכּוֹן
	כְּהִכּוֹן
	לְהִכּוֹן
	מֵהִכּוֹן
Imperatiuus	צִוּוּי
הִכּוֹנִי	הִכּוֹן
הִכּוֹנֶּנָה	הִכּוֹנוּ
Futurum	עָתִיד
תִּכּוֹן	יִכּוֹן
תִּכּוֹנִי	תִּכּוֹן
	אֶכּוֹן
	יִכּוֹנוּ
תִּכּוֹנֶּנָה	תִּכּוֹנוּ
	נִכּוֹן

In præterito adueniente altero holem, primum in ו plurimùm commutatur, ne duo puncta ſimilia mutuò ſe conſequantur, & fiat hiatus.

Coniugatio פִּעֵל.

ticam rationem & proportionem. Alioqui enim nisi in ſeua mutaretur ־ָ, vel ſtatim in proxima ſyllaba locaretur accentus, ־ָ ſub ת methegh, ſeu retinaculo accentu tarditatis, fulciendum eſſet, vt produceretur aliquãtulùm eius prolatio, ne nimis abrupta eſſet pronunciatio: ſic תְּמוּתְנָה: quod in eiuſmodi vocibus non vſu fit.

Regula.

Obiter tamen annotare non piguit regulam, qua dicitur. Si longè fuerit à motione magna accentus grammaticus, fulciẽda tunc eſt illa motio magna linea perpẽdiculari methegh, ſeu retinaculo, expreſſo vel ſubintelligendo, ne abrumpatur, ſed producatur paululùm eius ſonus. vt, וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְהוָה & benedices Domino, Deut. 8. vbi in בֵּרַכְתָּ primus accentus methegh eſt, qui rhetoricus dicitur: vltimus verò grammaticus, attollens ſyllabam.

נ Huius cõiugationis formatiuum afficitur motione ־ָ, modò mox ſequens ſyllaba habeat ſecum accentum, & tunc ו ſecunda radicis vel otioſè exprimitur in holem, vel virtute continetur in illo in præterito. Nã ſi ille in tertiam, aut aliam reiiciatur ſyllabam, pro miniſtrantium literarum conſuetudine, נ efferetur per ſeua, deliteſcẽte ו radicali in ו nota vocalis lõgæ, vt

Coniugatio נִפְעַל

Exemplum:

Præteritum	עָבָר
נָבוֹנָה	נָבוֹן
נְבוּנוֹת	נְבוּנוֹתָ
	נְבוּנוֹתִי
	נָבוֹנוּ
נְבוּנוֹתֶן	נְבוּנוֹתֶם
	נְבוּנוֹנוּ
Pręſens partic.	בֵּינוֹנִי
Plural.	Singul.
	נָבוֹן
נְבוֹנִים	נְבוֹנֶת *
נְבוֹנוֹת vel	נְבוֹנָה

*Reperitur talis huius participij terminatio, vt in Miclol docet. 2. Samuel. 18.

di futura ſunt in accentu diſtinguente. vt, יְחִי רְאוּבֵן וְאַל־יָמֹת viuat Ruben, & non moriatur, Deut. 33. ſic וַיָּמֹת & mortuus eſt, pro וַיָּמֹת: frequens, Gen. 5. Extra accentum diſtinguentem verò redeunt holem & ו in camets hatuph, potiſsimùm cum ו conuertente futurum in præteritum: idque quòd propter ו cõuerſiuum retrahatur accentus ab vltima in penultimam: vnde parua pro magna ſubrogatur motio. vt, וַיָּרָץ הָעֶבֶד לִקְרָאתָהּ & cucurrit ſeruus obuiam ei (Rebecæ,) Gen. 24. pro וַיָּרוּץ. ſic pro וַיָּקוּם, dicitur וַיָּקָם קַיִן & ſurrexit Cain, Gen. 4. pro וַיָּקוּץ dicitur propter ו. וַיָּקָץ מוֹאָב & anxius fuit Moab, Num. 22. vbi camets vltimum eſt hatuph.

Sine ו conuerſiuo quoque quando hoc futurum proximè ſequitur monoſyllaba dictio, vt pro יָשׁוּב dicitur ſequente dictione monoſyllaba יָשָׁב־נָא עַבְדְּךָ reuertatur quæſo ſeruus tuus. 2. Sam. 19. & alia ꝑmulta.

Poſtremò reperiuntur hæc verba cum ו conuerſiuo (vt modò dixi) propter retractum accentum ab vltima in penultimã habere etiam pro ו motionem paruam ־. vt, וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ & detraxit rex, ſeu tulit, anulum ſuum, Heſter 3. & וַיָּשַׂר אֲבִימֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שָׁלֹשׁ שָׁנִים & dominium exercuit Abimelech in Iſrael tribus annis, Iudic. 9. & alia nonnulla.

Accidit ſecũdæ & tertiæ perſonę futuri fœmininæ, vt ־ literæ ת migret in ſeua, niſi in mox ſequenti ſyllaba ponatur accentus. vt, לְהָמִית נְפָשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא־תְמוּתֶנָה ad interficiendũ animas quæ non morientur (moriũtur,) Ezech. 13. Siquidem cum ־ ſub ת accẽtus in mox ſequenti ſyllaba, ſic תְּבוֹנֶנָה collocari debet per grãma-

L ticam.

qui ponens eſt(ponit)nubes currum ſuum,Pſal. 104. aut in ··. vt, צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה impera domui tuæ, id eſt, diſpone de domo, vel de domeſticis tuis,quia mortuus tu, & non viues, Eſa.38. cuiuſmodi certè ſunt magis adiectiua nomina quàm participia,vt in Benoni קַל perfectorum diximus.

Aut alia poſtremò in holem, itidem magis adiectiua nomina.vt,טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה guſtate & videte quoniam bonus Dominus,Pſal.34.

Fœminina vox ſingul. huius Benoni à tertia præteriti fœminina ſolo accentu differt.Nam בָּנָה participium,accentū habet in vltima,vt hîc videre licet. Preteritum verò in penultima.vt,בָּנָה intellexit mulier.

פָּעוֹל Participiū præteritum, quòd ferè omnia huius coniugationis verba ſint neutra, in hoc ordine rariſsimum eſt.: hoc vnum tamen inuenire licuit. vt, וּפָקַדְתִּי עַל־כָּל־מוּל בְּעָרְלָה & viſitabo ſuper omnē circunciſum in præputio,Ierem.9.

Infinitiuus ו habet vt, פְּעוּל. vt, לֹא־אוּכַל קוּם non potero ſurgere, Thren. 1. ſic imperatiuus. vt, קוּם לֵךְ אֶל־ נִינְוֵה ſurge,vade ad Niniuem, Ionæ 1. Nonnunquam etiam horum vterque cum holem inuenitur. vt, שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ ponendo pones (certè cōſtitues)ſuper te regem, Deut.17.Imperatiuus. vt, מוֹל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית circuncide filios Iſrael ſecundò,Ioſu.5.& alia.

In futuro literæ אֵיתָן habent ָ, & ſecunda motio in qua eſt ſedes accentus, eſt ו, vt ſatis ex coniugationis paradigmate liquet. Aut aliquando holem. vt, וְאַל־תָּקוֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ & non faſtidies in correptione eius (Domini,).Prouer.3. & præſertim quando huiuſmodi

Futurum		עָתִיד
תָּבוֹן vel תָּבֹון		יָבוֹן vel יָבֹון
תָּבוֹנִי vel תָּבֹונִי		תָּבוֹן vel תָּבֹון
		אָבוֹן vel אָבֹון
		יָבוֹנוּ vel יָבֹונוּ
תְּבוּנֶינָה vel תְּבוֹנֶנָה		תָּבוֹנוּ vel תָּבֹנוּ
		נָבוֹן vel נָבֹון

מַתִּי מַתָּם מַתֶּן pro מַתְתָּ מַתְתְּ מַתְתִּי מַתְתֶּם מַתְתֶּן. Huius cõiugationis verba formæ בָּן, vel מֵת, præterquàm in tertia persona vtriusque generis & numeri, in præterito, sub prima radicis ־ pro ׳ substitutum habent, ne seua sequens mobile fiat. Idcirco cũ quiescere soleat seua semper in præterito sub tertia radicali, in aliis quàm tertiis personis, dicimus nõ בְּנְתָּ, sed בַּנְתָּ, &c. ne seua sequens legatur ad euphoniam, cognoscitúrque thema ex vultu, siue notatione dictionis, quia nõ est ordo huic similis in huiusmodi personis.

In holem denique ו quiescens habent alia. vt, הַבֹּקֶר אוֹר manè illuxit, Genes. 44. Adhibetur interdum etiam ה paragogica litera, & dicitur à לוּן remansit. וְלָנָה בְתוֹךְ בֵּיתוֹ & remanebit in medio domus eius, Zach. 5. vbi prætereà ∵ pro ׳, cùm alioqui dicendum esset וְלָנָה. Simile etiam habetur וְהַזּוּרֶה תִּבָּקַע אֶפְעֶה & cui (à quo) compressum fuerit, exprimetur aspis, Esa. 59. Cuiusmodi sanè substitutio ∵ rara admodùm est.

In בֵּינוֹנִי tertia persona singularis masculina nullo modo differt ab eadem præteriti persona: vnde huiusmodi voces ex contextu adhibito iudicio, pro sensus exigentia sunt vertendæ per præteritum, vel participium. Hoc triplicem vt præteritum habet formam, quandoquidẽ aut in ׳ terminatur. vt, חֲשַׁם עָבִים רְכוּבָן.

qui

ﬣ.vt, קָם surrexit, p קוּם: quòd si vsus postularet perfectè declinari, dicendum esset קָוַם.

Porrò quia א & ו sunt ex pmutabilib' quatuor literis, reperitur hoc verbum habere א quiescens pro ו. vt, וְקָאם שָׁאוֹן בְּעַמֶּךָ & surget tumultus in populo tuo, Hoseæ 10. quod א interdũ etiam mobile efficitur. vt, וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה & sublimis erit, & habitata (Hierusalem) Zachariæ 14. vbi רָאֲמָה pro רָמָה. Quæ duo Rabbi Dauid Kimhi in cõmentariis suo loco annotauit. In ·· absconditur ו. vt, הֲמֵת הַיֶּלֶד וַיֹּאמְרוּ־מֵת num mortuus est puer ? & dixerunt, mortuus est. 2. Samuel. 12. vbi מֵת pro מָוֵת, iuxta formam perfecti חָפֵץ. Cuius sanè simile rarò occurrit etiam inter pfecta, videlicet in quo absorbeatur ת radicis tertia in daghes (ne cadẽ litera bis continenter scribatur) in prima persona singulari, & secunda vtriusque generis, & numeri præteriti. vt, מַתָּ מַתִּי מתת

	בַּנְתִּי
	בַּנוּ
בַּנְתֶּן	בַּנְתֶּם
	*בַּנּוּ

vel

בַּנְנוּ

**Absorbetur per daghes nõnunquam נ tertia radicis, ne concurrant duæ literæ similes. Hoc etiam fit in multis aliis verbis etiã perfectis habentibus נ pro tertia radicali, quæ in Miclol defectiua lamed נ dicuntur à Kimhio.*

Præsens partic. בֵּינוֹנִי

Plural.	Singul.
בָּנִים	בָּן
בָּנוֹת	בָּנָה

Participiũ præte. פָּעוּל

Plural.	Singul.
בוּנִים	בוּן
בוּנוֹת	בוּנָה

Infinitiuus מָקוֹר

בּוֹן	vel	בִּין
בְּבוֹן	vel	בְּבִין
כְּבוֹן	vel	כְּבִין
לָבוֹן	vel	לָבִין
מִבּוֹן	vel	מִבִּין

Imperatiuus צִוּוּי

vel	בּוֹנִי / בּוֹנִי	vel		בִּין / בּוֹן
vel	בּוֹנֶנָה / בּוֹנֶנָה	vel		בִּינוּ / בּוֹנוּ

Vbique huius classis coniugatio vltima perfecta est, nisi quòd interdum cum literæ אֶהֱוִי sint permutabiles, pro י substituatur ו motione ipsius י affectū. vt, וְהִתְוַדּוּ אֶת־חַטָּאתָם & confitebūtur peccatum suum, Numeri.5. sic וְלֹא־עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו & nō remāsit quisquam secū, dum cognoscendum se præberet Ioseph fratribus suis, Gen.45. In futuro בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע in visione ad illum (illi) me manifestabo, Num.12.

Futurum	עָתִיד
תִּתְיַשֵּׁב	יִתְיַשֵּׁב
תִּתְיַשְּׁבִי	תִּתְיַשֵּׁב
	אֶתְיַשֵּׁב
	יִתְיַשְּׁבוּ
תִּתְיַשֵּׁבְנָה	תִּתְיַשְּׁבוּ
	נִתְיַשֵּׁב

Coniugatio הִתְפָּעֵל

Exemplum:

Præteritum	עָבָר
הִתְיַשְּׁבָה	הִתְיַשֵּׁב
הִתְיַשַּׁבְתְּ	הִתְיַשַּׁבְתָּ
	הִתְיַשַּׁבְתִּי
	הִתְיַשְּׁבוּ
הִתְיַשַּׁבְתֶּן	הִתְיַשַּׁבְתֶּם
	הִתְיַשַּׁבְנוּ
Præsens partici.	בֵּינוֹנִי
Plural.	Singul.
מִתְיַשְּׁבִים	מִתְיַשֵּׁב
	מִתְיַשֶּׁבֶת
vel	
מִתְיַשְּׁבוֹת	מִתְיַשְּׁבָה
Infinitiuus	מָקוֹר
	הִתְיַשֵּׁב
	בְּהִתְיַשֵּׁב
	כְּהִתְיַשֵּׁב
	לְהִתְיַשֵּׁב
	מֵהִתְיַשֵּׁב
Imperatiuus	צִוּוּי
הִתְיַשְּׁבִי	הִתְיַשֵּׁב
הִתְיַשֵּׁבְנָה	הִתְיַשְּׁבוּ

Quiescentia עַיִן וָו.

Coniugatio קַל.

Verba quorum secunda thematis est ו, plurimùm illud absconditum habent in motione magna ָ, vel ֵ. In ָ. vt,

Exemplum:

Præteritum	עָבָר
בָּנָה	בָּן
בָּנַתְּ	בַּנְתָּ

tia eſt in ··. Quomodo autē huic infinitiuo addatur ו per paragogen, vide in fine annotationum imperatiui Cal perfectorum.

Rariſsima denique ſunt, quæ habent ה characteriſticon coniugationis in hoc futuro expreſſum, quieſcente ו. vt, מוֹשְׁלָיו יְהֵילִילוּ dominatores eius vlulabunt, Eſa. 52. & alia, quæ ה ſuppreſſum habent, affecto tamen ו thematis prima motione ה characteris cōiugationis ſyncopati, ad ſcilicet ſeruilium literarum multitudinem vitandam. vt, וְגָבֹהַּ מִמֶּרְחָק יְיֵדָע & altum à longè cognoſcet, ſeu cognoſcere faciet, Pſal. 138. ſic יְיֵלִיל vlulabit, Eſa. 15. bis.

Hæc cōiugatio in hoc ordine habet ה cum ו. vt, הוּרַד שְׁאוֹל גְּאוֹנֵךְ deſcendere coacta eſt (demerſa eſt) in infernum ſuperbia tua, Eſaiæ 14. ſic in futuro. vt, אַךְ אֶל־שְׁאוֹל תּוּרָד veruntamen in infernum cogeris deſcēdere (detruderis,) Eſaiæ cap. eodem.

Infinitiuum non inueni, ſed illum tantùm ex coniectura pono.

Coniugatio		הָפְעַל
Exemplum:		
Præteritum		עָבָר
	הוּשְׁבָה	הוּשַׁב
	הוּשַׁבְתְּ	הוּשַׁבְתָּ
		הוּשַׁבְתִּי
		הוּשְׁבוּ
	הוּשַׁבְתֶּן	הוּשַׁבְתֶּם
		הוּשַׁבְנוּ
Infinitiuus		מָקוֹר
		הוּשַׁב
Futurum		עָתִיד
	תּוּשַׁב	יוּשַׁב
	תּוּשְׁבִי	תּוּשַׁב
		אוּשַׁב
		יוּשְׁבוּ
	תּוּשַׁבְנָה	תּוּשְׁבוּ
		נוּשַׁב

Vbique

מוֹשִׁיבִים	מוֹשִׁיב
מוֹשִׁיבוֹת	מוֹשִׁיבָה
Particip.præteri.	פֻּעַל
Plural.	Singul.
מוּשָׁבִים	מוּשָׁב
מוּשָׁבוֹת	מוּשָׁבָה
Infinitiuus	מָקוֹר
	הוֹשֵׁב
	בְּהוֹשִׁיב
	כְּהוֹשִׁיב
	לְהוֹשִׁיב
	מֵהוֹשִׁיב
Imperatiuus	צִוּוּי
הוֹשִׁיבִי	הוֹשֵׁב
הוֹשֵׁבְנָה	הוֹשִׁיבוּ
Futurum	עָתִיד
תּוֹשִׁיב	יוֹשִׁיב
תּוֹשִׁיבִי	תּוֹשִׁיב
	אוֹשִׁיב
	יוֹשִׁיבוּ
תּוֹשֵׁבְנָה	תּוֹשִׁיבוּ
	נוֹשִׁיב

expressum post literas אֵיתָן quiescés) quæ nō ו, sed ipsum י expressum habent quiescés in ·· motione ה formatiui cōiugationis. vt, וְלְאַבְרָם הֵיטִיב בַּעֲבוּרָהּ & ipsi Abramo benefecit propter illā, Gen. 22. sic quædam pauca י habent latés in ipso ··. vt, הֵנִיקוּ גּוּרֵיהֶן lactauerunt catulos suos, Thren. 4. pro הֵינִיקוּ. quod itidē מ ipsius Benoni cōmune est, vt videlicet quiescat י in ·· participij. vt, רְאוּ נָא לִי אִישׁ מֵטִיב לְנַגֵּן מ videte (inuenite) mihi virum benefacientē sonare instrumenta, id est, peritum psallēdi. 1. Samuel. 16. eadem est ratio imperatiui, infinitiui, & literarū אֵיתָן futuri. vt, אִם־הֵיטֵיב תֵּיטִיבוּ אֶת־דַּרְכֵיכֶם si benefaciēdo bonas feceritis vias vestras, Ierem. 7. vbi in הֵיטֵיב infinitiuo, י quiescit expressum post ·· literæ ה: sic in תֵּיטִיבוּ post ·· ת literæ futuri formatiuæ. Simile est וַתֵּינֶק אֶת־בְּנָהּ & lactauit filium suum. 1. Samuel. 1. & pauca alia.

In imperatiuo similiter. vt, וְהֵיטִיבוּ דַּרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם & bonas facite vias vestras, & adinuentiones vestras, Ierem. 18. & הֵילִילוּ vlulauerunt, vel vlulate, Sepho. 1. sic etiā הֵלִילוּ vlulate, Esa. 13. vbi י, prima radicis potē-

 tia

hæc tria tempora huius ordinis imitantur.

הוּשְׁבוּ	הוּשַׁבְנָה
עָתִיד	Futurum
יוּשַׁב	תּוּשַׁב
תּוּשַׁב	תּוּשְׁבִי
אוּשַׁב	
יוּשְׁבוּ	
תּוּשְׁבוּ	תּוּשַׁבְנָה
נוּשַׁב	

Cōiugatio hæc in isto ordine propter daghes coniugationis characteristicō, vbique cum sua passiua est perfecta, quandoquidem fieri non potest vt quiescat י, eo quòd daghes nunquam venire possit post literam aliquam quiescentem.

פִּעֵל	Coniugatio
	Exemplum:
עָבָר	Præteritum
יִשֵּׁב	יִשְּׁבָה
יִשַּׁבְתָּ	יִשַּׁבְתְּ
יִשַּׁבְתִּי	
יִשְּׁבוּ	
יִשַּׁבְתֶּם	יִשַּׁבְתֶּן
יִשַּׁבְנוּ	

Similiter cætera omnia, etiam cum suo passiuo Pual perfectorum more.

Hæc coniugatio à perfectorum verborū norma prima syllaba tantùm differt, nimirùm, quòd habeat vbique (præterquàm in פָּעוּל vbi ו pro י prima thematis in eo quiescentę ostēdendo) ו substitutum pro י, ex literarum אֱהֹוִי mutua permutatione.

הִפְעִיל	Coniugatio
	Exemplum:
עָבָר	Præteritum
הוֹשִׁיב	הוֹשִׁיבָה
הוֹשַׁבְתָּ	הוֹשַׁבְתְּ
הוֹשַׁבְתִּי	
הוֹשִׁיבוּ	
הוֹשַׁבְתֶּם	הוֹשַׁבְתֶּן
הוֹשַׁבְנוּ	
בֵּינוֹנִי	Præsens partici.
Singul.	Plural.

Pauca tamē sūnt (pręsertim ea quæ in futuro קַל retinēt י expressum

יוּכַל תּוּכַל אוּכַל, &c. à verbo יָכוֹל potuit cum וּ, pro י, quod in illo latet, indicando: non autem cum וֹ, ne cum quieſcentibus פֵּא אָלֶף confundatur. Illic enim à verbo אָכַל in futuro dicitur אוֹכַל comedam. Nec cum ·· , vt par erat: à יָשַׁב enim dicimus יֵשֵׁב. Sed ne pariter confundatur, cum his quæ pro tertia thematis habēt ה, quæ cum ו conuerſiuo perdunt ה, & ſub אֵיתָן habent ſimiliter ·· vt, וַתֵּכֶל & conſummatum eſt, Exod. 39. à כָּלָה conſummauit.

In hoc præterito & Benoni vbique ex affiniiate literarum אֶהֱוִי, quæ permutabiles ſunt, pro י thematis prima ſubrogatur ו quieſcens in holem.

In hoc infinitiuo, imperatiuo, & futuro, ו pro י ſubrogatum, quod in præterito & participio quieſcit, fit cōſonās ſeu mobile, vt videlicet detur locus daghes ſupplenti defectum נ paſsiuæ vocis characteriſticæ, quod quidē daghes minimè inſcribi poſſet literæ * quieſcenti. Quare infinitiuo & imperatiuo, hîc præponatur ה, & ſupprimatur in futuro, ſupra dictum eſt in נִפְעַל perfectorum verborum. Quæ punctis adhuc hæc

Litera quieſcēs habere nō poteſt daghes, quoniā illi eſt, vt conſonantiam literæ cui imprimitur, vel roboret, vel congeminet.

Coniugatio נִפְעַל

Exemplum:

Præteritum	עָבָר
נוֹשְׁבָה	נוֹשַׁב
נוֹשַׁבְתְּ	נוֹשַׁבְתָּ
	נוֹשַׁבְתִּי
	נוֹשְׁבוּ
נוֹשַׁבְתֶּן	נוֹשַׁבְתֶּם
	נוֹשַׁבְנוּ
Præſens partic.	בֵּינוֹנִי
Plural.	Singul.
נוֹשָׁבִים	נוֹשָׁב
נוֹשָׁבוֹת	נוֹשָׁבָה
Infinitiuus	מָקוֹר
	הִוָּשֵׁב
	בְּהִוָּשֵׁב
	כְּהִוָּשֵׁב
	לְהִוָּשֵׁב
	מֵהִוָּשֵׁב
Imperatiuus	צִוּוּי
הִוָּשְׁבִי	הִוָּשֵׁב

prima thematis desinens esse consonans & ociosa: éstque sub secunda ־. vt, וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ & semen eius possidebit terram, Psal.25 sic רֹאשׁ פְּתָנִים יִינָק venenum aspidum suget, Iob.20. In cuiusmodi perditur etiam interdum י radicale, & habent literæ אֵיתָן tantùm hiric.vt, וְכֹל מִזְרַע יְאוֹר יִבַשׁ. & omne semen riuuli arescet, Esa.19.vbi יִבַשׁ pro יִיבַשׁ. &c. Quia ֵ & ־ sunt motiones commutabiles, vt aliàs dicemus, quædã sunt quæ expresso י radicali habent ֵ in vltima. vt, וַיִּיצֶר & finxit, Gen.2. sic וַיִּיקֶץ נֹחַ & euigilauit Noa, Gen.9. Sunt nonnulla etiam, quæ habent literas אֵיתָן affectas ִ, & in secunda syllaba habent ־. vt, לְמַעַן תֵּשַׁם vt desoletur, Ezech.12. sic יֵקַד יְקֹד, ardebit ardendo, Esa. 10. & alia, potissimùm quæ tertiam habent gutturalem. vt, אֵדַע sciam, Gen.15. & יֵרַע ægreferet, Deuter.10. & similia.

Reperitur porrò futu. huius coniug. terminatũ in holem delitescente י rad. in ִ literæ fut. vt, יֵאֹתוּ לָנוּ assentientur nobis, Gen.34. vbi ter hoc futu. à verbo יָאַת assentitus est, inuenitur.

Tum, in futuro hæc verba cum ו conuertente futurum in præteritum, plurimùm accentum retrahũt ab vltima in penultimam: quare ex ִ secundæ syllabæ fit ֵ motio parua, vt à יָשַׁב dicitur in futuro יֵשֵׁב, & cũ ו conuersiuo, וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשָׁבוֹ, & sedit rex super sedem suam. 1. Samuel. 20. quæ porrò accentus retractio & substitutio motionis breuis pro longa propter huiusmodi ו conuertens futur. in præterit. communis ferè semper est omnibus futuris omnium ordinũ verborum.

Postremò vnicum restat futurum huius classis,

יוכל

	מִשְׁקָּלֶת
Imperatiuus	צִוּוּי
שְׁבִי	שֵׁב
שֵׁבְנָה	שְׁבוּ
Futurum	עָתִיד
תֵּשֵׁב	יֵשֵׁב
תֵּשְׁבִי	תֵּשֵׁב
	אֵשֵׁב
	יֵשְׁבוּ
תֵּשַׁבְנָה	תֵּשְׁבוּ
	נֵשֵׁב

contigerit tertiam thematis gutturalem esse, vt clarior & facilior sit pronunciatio, pro duplici ∵ substituetur duplex ⁻. vt, דַּעַת scire: non autem דֵּעַת à verbo יָדַע sciuit. sic קַחַת accipere, & nō קֶחֶת à defectiuo לָקַח accepit, & alia.

Duo prætereà huius ordinis infinitiui rari admodum reperiuntur, & ob id diligēter obseruādi, שׁוֹב habitare à יָשַׁב habitauit. vt, אִם־שׁוֹב תֵּשְׁבוּ בָּאָרֶץ הַזֹּאת si manendo manseritis in terra ista, Ierem. 42. & כֹּל posse à יָכֹל potuit. vt, יָדַעְתִּי כִּי־כֹל תּוּכָל noui quód præualēdo præualebis, Iob. 42. Cùm alioqui perfectè dicendum esset יְשׁוֹב, & יְכוֹל iuxta formam פְּקוֹד, sed desideratur י, nullo remanente quietis illius signo.

Imperatiuus vnus inter legendum occurrit, quem non piguit annotare. A verbo enim יָהַב attulit, vel dedit, dicitur הַב da, siue adfer. vt, לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב, sanguisugæ duæ (sunt) filiæ affer, affer, id est, sanguisuga duas habet filias, quæ nomen habent affer, affer, Prouerb. 30. in plurali, הָבוּ שְׂכָרִי cedite mercedem meā, Zach. 11. & similia. Reperitur etiā cum ה paragogico. vt, הָבָה־לִּי בָנִים da mihi liberos, Gen. 30.

In futuro satis conspicuum est, י thematis primam quiescentem latere in ·· motione magna, sub literis איתן. Nam si aliquando exprimatur י, literæ איתן plurimùm efferendæ veniunt per hiric, & eas sequitur י

prima

לְהִתְאַכֵּל
מִתְאַכֵּל

Imperatiuus	צַוּוּי
הִתְאַכְּלִי	הִתְאַכֵּל
הִתְאַכֵּלְנָה	הִתְאַכְּלוּ
Futurum	עָתִיד

תִּתְאַכֵּל	יִתְאַכֵּל
תִּתְאַכְּלִי	תִּתְאַכֵּל
	אֶתְאַכֵּל
	יִתְאַכְּלוּ
תִּתְאַכֵּלְנָה	תִּתְאַכְּלוּ
	נִתְאַכֵּל

Quieſcentia	פֵּא יוד
Coniugatio	קַל
Exemplum:	
Præteritum	עָבַר
יָשְׁבָה	יָשַׁב
יָשַׁבְתְּ	יָשַׁבְתָּ
	יָשַׁבְתִּי
	יָשְׁבוּ
יְשַׁבְתֶּן	יְשַׁבְתֶּם
	יָשַׁבְנוּ
Præſens partic.	בֵּינוֹנִי
Pluralis	Singularis
יוֹשְׁבִים	יוֹשֵׁב
יוֹשְׁבוֹת	יוֹשְׁבָה
Particip.præteri.	פָּעוּל
Plural.	Singul.
יְשׁוּבִים	יָשׁוּב
יְשׁוּבוֹת	יְשׁוּבָה
Infinitiuus	מָקוֹר
	שֶׁבֶת
	בְּשֶׁבֶת
	כְּשֶׁבֶת
	לָשֶׁבֶת

Verba quorum prima eſt י, cum perfectis vſque ad infinitiuū omnino conueniunt, niſi quòd in præterito reperitur וְהַיּוֹם רַד מְאֹד & dies deſcenderat valde, Iudic. 19. vbi eſt רַד, pro יָרַד deſcendit, ſine י. Sunt etiam in infinitiuo nonnunquam perfecta. vt, יָרֹד יָרַדְנוּ, deſcendendo deſcendimus, Gen. 43. Sæpius tamē dimouetur י prima, & poſtremæ literæ adiicitur ת, & eſt vtraque motio ∵, perinde vt in defectiuis. vt, שֶׁבֶת: quibus cum hæc omnino in infinitiuo & imperatiuo, numero literarum conueniunt: vnde pro huiuſmodi thematis diſcernendis vſu opus eſt, vel conſulendum Lexicon, in radicibus, quarū prima eſt י, vel נ. Siquādo tamen contige-

		vel	יַאֲכִילוּ יוֹכִילוּ	vel	תַּאֲכִיל תּוֹכִיל	vel	יַאֲכִיל יוֹכִיל
vel	תַּאֲכֵלְנָה תּוֹכֵלְנָה	vel	תַּאֲכִילוּ תּוֹכִילוּ	vel	תַּאֲכִילִי תּוֹכִילִי	vel	תַּאֲכִיל תּוֹכִיל
		vel	נַאֲכִיל נוֹכִיל			vel	אַאֲכִיל אוֹכִיל

*Talem formam duplicem futuri Hiphil, ponit D. Kimhius in Miclol, propter quædam quæ alterutram sequuntur proportionem, quę vsus commonstrabit.

Coniugatio הָפְעַל.

Exemplum:

	הָאֳכַל	Præteritum	עָבָר
Futurum	עָתִיד	הָאָכְלָה	הָאֳכַל
תָּאֳכַל	יָאֳכַל	הָאֳכַלְתְּ	הָאֳכַלְתָּ
תָּאָכְלִי	תָּאֳכַל		הָאֳכַלְתִּי
	אָאֳכַל		הָאָכְלוּ
	יָאָכְלוּ	הָאֳכַלְתֶּן	הָאֳכַלְתֶּם
תָּאֳכַלְנָה	תָּאָכְלוּ		הָאֳכַלְנוּ
	נָאֳכַל	Infinitiuus	מָקוֹר

Coniugatio הִתְפַּעֵל.

Plural.	Singul.	Exemplum:	
מִתְאַכְּלִים	מִתְאַכֵּל	Præteritum	עָבָר
	מִתְאַכֶּלֶת	הִתְאַכְּלָה	הִתְאַכֵּל
vel		הִתְאַכַּלְתְּ	הִתְאַכַּלְתָּ
מִתְאַכְּלוֹת	מִתְאַכְּלָה		הִתְאַכַּלְתִּי
Infinitiuus	מָקוֹר		הִתְאַכְּלוּ
	הִתְאַכֵּל	הִתְאַכַּלְתֶּן	הִתְאַכַּלְתֶּם
	בְּהִתְאַכֵּל		הִתְאַכַּלְנוּ
	כְּהִתְאַכֵּל	Præsens partici.	בֵּינוֹנִי

אֲכֻלוֹת	אֲכֻלָה	Præteritum	עָבָר
Infinitiuus	מָקוֹר	אָכְלָה	אָכַל
	אֱכוֹל	אָכַלְתְּ	אָכַלְתָּ
Futurum	עָתִיד		אָכַלְתִּי
תֹּאכַל	יֹאכַל		אָכְלוּ
תֹּאכְלִי	תֹּאכַל	אֲכַלְתֶּן	אֲכַלְתֶּם
	אֹכַל		אָכַלְנוּ
	יֹאכְלוּ	Præſens particip.	בֵּינוֹנִי
תֹּאכַלְנָה	תֹּאכְלוּ	Pluralis	Singularis
	נֹאכַל	אֹכְלִים	אֹכֵל

Coniugatio הִפְעִיל.

Exemplum:

hac coniugatione, ſi		Præteritum	עָבָר
prima thematis fuerit		הֶאֱכִילָה	הֶאֱכִיל
vna ex gutturalibus,		הֶאֱכַלְתְּ	הֶאֱכַלְתָּ
ſemper illi ſubſcribe-			הֶאֱכַלְתִּי
tur ֱ:, & præcedēti li-			הֶאֱכִילוּ
teræ ֶ, vt hîc cerne-		הֶאֱכַלְתֶּן	הֶאֱכַלְתֶּם
re eſt.			הֶאֱכַלְנוּ
Infinitiuus	מָקוֹר	Præſens particip.	בֵּינוֹנִי
	הַאֲכֵל	Pluralis	Singularis
	בְּהַאֲכִיל	מַאֲכִילִים	מַאֲכִיל
	כְּהַאֲכִיל	מַאֲכִילוֹת	מַאֲכִילָה
	לְהַאֲכִיל	* Particip. præteri.	פָּעוּל
	מֵהַאֲכִיל	Pluralis	Singularis
Imperatiuus	צִוּוּי	מָאֳכָלִים	מָאֳכָל
הַאֲכִילִי	הַאֲכֵל	מָאֳכָלוֹת	מָאֳכָלָה
הַאֲכֵלְנָה	הַאֲכִילוּ	Regula.	
*Futurum	עָתִיד .	* In hoc tempore vbique in	
	יאכיל		

uo literæ ת, id eſt, ex daghes, quod alioqui inſcribendum א, & hiric fit ·· ſub ת: eadem eſt ratio literarum אֵיתַן in futuro.

Imperatiuus צִוּוּי

הֵאָכֵל הֵאָכְלִי

הֵאָכְלוּ הֵאָכַלְנָה

Futurum עָתִיד

יֵאָכֵל תֵּאָכֵל

תֵּאָכֵל תֵּאָכְלִי

אֵאָכֵל

יֵאָכְלוּ

תֵּאָכְלוּ תֵּאָכַלְנָה

נֵאָכֵל

Coniugatio פִּעֵל.

Infinitiuus מָקוֹר

אַכֵּל

בְּאַכֵּל

כְּאַכֵּל

לְאַכֵּל

מֵאַכֵּל

Imperatiuus צִוּוּי

אַכֵּל אַכְּלִי

אַכְּלוּ אַכֵּלְנָה

Futurum עָתִיד

יְאַכֵּל תְּאַכֵּל

תְּאַכֵּל תְּאַכְּלִי

אֲאַכֵּל

יְאַכְּלוּ

תְּאַכְּלוּ תְּאַכֵּלְנָה

נְאַכֵּל

Exemplum:

Præteritum עָבַר

אִכֵּל אִכְּלָה

אִכַּלְתָּ אִכַּלְתְּ

אִכַּלְתִּי

אִכְּלוּ

Præſens particip. בֵּינוֹנִי

Plural. Singul.

מְאַכֵּל מְאַכְּלִים

מְאַכֶּלֶת

vel

מְאַכְּלָה מְאַכְּלוֹת

Particip. prçterit. פָּעוּל

Plural. Singul.

מְאֻכָּל מְאֻכָּלִים

מְאֻכָּלָה מְאֻכָּלוֹת

Coniugatio פֻּעַל.

Exemplum:

 Præteritum

muel.1.vbi propter accentum distinguentem רְבִיעַ, remansit ־.sic וַתֹּאמֶר לוֹ & dixit illi, Prouerb. 7. vbi etiã propter לוֹ dictionẽ monosyllabam proximè sequentem remanet ־.

Inueniuntur postremò pauca quædam, quæ quòd rariùs occurrant, non differunt in hoc etiam futuro à perfectis. vt à אָסַף collegit, dicitur יֶאֱסֹף colliget, Iob 34. ab אָסַר ligauit, יֶאֱסֹר ligabit, Gen. 42. ab אָהַב dilexit, וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ, & dilexit rex, Hester 2. וַיֶּאֱבַל & luxit, Threnorum 2. & similia.

Coniugatio נִפְעַל.
Exemplum:

Præteritum	עָבָר
* נֶאֶכְלָה	נֶאֱכַל
נֶאֱכַלְתְּ	נֶאֱכַלְתָּ
	נֶאֱכַלְתִּי
	נֶאֶכְלוּ
נֶאֱכַלְתֶּן	נֶאֱכַלְתֶּם
	נֶאֱכַלְנוּ

Quia ·:: nihil aliud est, quàm seua compositum cum ·:, hic sub א ex ·:: fit ·:, ne seua sequens legatur contra canones grammaticos.

Præsens partic.	בֵּינוֹנִי
Plural.	Singul.
נֶאֱכָלִים	נֶאֱכָל
נֶאֱכָלוֹת	נֶאֱכָלָה
Infinitiuus	מָקוֹר
	הֵאָכֵל
	בְּהֵאָכֵל
	כְּהֵאָכֵל
	לְהֵאָכֵל
	מֵהֵאָכֵל

In hoc infinitiuo & imperatiuo cùm desit נ passiuæ vocis character, neque possit inscribi daghes supplens defectũ illius meditullio א, subscribitur ·· pro hiric paruo

verbum præſertim in mediū נֹאכַל
attuli, vt regulæ illius vſum verum videas.

In hoc futuro א prima thematis expreſſa quieſcit in holem motione literarum אֵיתָן, in omnibus perſonis, præterquàm in prima, vbi latet in holem adueniente altero א formatiuo primæ perſonæ ſingularis futuri: ídque, ne fiat concurſus duarum literarum ſimilium: dicendum enim alioqui eſſet אאכַל pro אֹכַל.

Inuenitur tamen א non ſcriptū, etiam delitеſcere in holem motione longa, in ſecunda perſona ſingularis. vt, בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ חַטָּאִים אַל־תֹּבֵא Fili mi, ſi adulati fuerint tibi peccatores, non conſenties, Prouerb. 1. vbi תֹּבֵא pro תֹּאבֶה, latente prima litera א in holem, & mutato ה tertia radicali in א, ex mutua permutatione literarum אֶהֱוִי: thema enim illius eſt אָבָה. Ad hæc quandoque in prima perſona ſingul. huius coniug. occulitur א prima radic. in ״. vt, וָאֵחַר & permanſi, Gen. 32. pro וָאאחר. facit autem ו ex futur. præterit: ſic reperitur אֹהֵב diligam, Prouerb. 8. pro אֹאהֵב, ſi prima radicis exprimeretur.

Notandum inſuper perſonas ſingulares, tertiā maſculinam & fœmininam eandem, cùm ו conuertente futurum in præteritum mutare ־ vltimæ ſyllabæ in ∴. vt, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים & dixit Deus, Gen. 1. pro וְיֹאמַר, & וַתֹּאמֶר רוּת & dixit Ruth, Ruth. 2. pro וַתֹּאמַר: ſic etiam dicitur וַנֹּאמֶר & diximus, Gene. 44. Quæ regula ſemper vera eſt, niſi ſint huiuſmodi dictiones in accentu diſtinguente, vel illas proximè ſequatur dictio monoſyllaba: tunc enim propter ו nulla fit mutatio. vt, וַתִּדֹּר נֶדֶר וַתֹּאמַר & vouit votū, & dixit, 1. Samuel.

nes perfecta est. Consultò tamē quāuis perfecta sint hæc verba singularum expressimus coniugationum exemplum, vt videlicet assuescant rudiores motionū mutationibus, quæ ob literas gutturales fiūt. Nam eadem est ratio aliarum omnium gutturalium, quæ & hîc literæ א.

Porrò quiescere dicitur litera, quæ sub intelligitur in motione lōga, vel quæ quātumuis expressa motione vocali destituta desinit esse consonans, & fit ociosa.

Aliquando in hoc infinitiuo quiescit א, facta contractione duarum syllabarū in vnam. Dicimus enim לֵאמֹר Zach. 1. vbi א est ociosa, quiescens in motione magna ··, pro לֶאֱמֹר.

Memineris hîc obiter regulæ, qua dictum est suprà, literas præcedentes gutturales affici motione cognata motioni literæ gutturalis (si motiones semipuncta vocare liceat.) Quādoquidē hoc verbum

אָכְלָה	אָכַל
אָכַלְתְּ	אָכַלְתָּ
	אָכַלְתִּי
	אָכְלוּ
אֲכַלְתֶּן	אֲכַלְתֶּם
	אָכַלְנוּ
Præsens partic.	בֵּינוֹנִי
Plural.	Singul.
אוֹכְלִים	אוֹכֵל
	אוֹכֶלֶת
אוֹכְלוֹת vel	אוֹכְלָה
Particip. præter.	פָּעֻל
Pluralis.	Singularis.
אֲכוּלִים	אָכוּל
אֲכוּלוֹת	אֲכוּלָה
Infinitiuus	מָקוֹר
	אֱכוֹל
	בֶּאֱכוֹל
	כֶּאֱכוֹל
	לֶאֱכוֹל
	מֵאֱכוֹל
Imperatiuus	צִוּוּי
אִכְלִי	אֱכוֹל
אֱכוֹלְנָה	אִכְלוּ
Futurum	עָתִיד
תֹּאכַל	יֹאכַל
תֹּאכְלִי	תֹּאכַל
	אֹכַל
	יֹאכְלוּ
תֹּאכַלְנָה	תֹּאכְלוּ

Cæterùm verbū יָצָא, egressus est, excipitur à regula, quippe quòd in eo quanuis habeat צ, nō daghes defectū י indicet, sed motio longa ׇ, in qua latere solet. Vnde qua spectat ad י, classis est quiescétium, & non defectiuorum, quia dicimus in futuro יֵצֵא egredietur, vbi latet י, in ׇ י literæ futuri formatiuæ.

יִצַּב תִּצַּב
תִּצַּב תִּצְּבִי
אֶצַּב

Breuitati consulens & personas & coniugationes reliquas omisi, quòd hæc verba vbique per omnes coniugationes omnino similia sint verbo נָגַשׁ. Siquidem eadem ratione, regula, & locis eisdē quibus illic excidit נ prima thematis, similiter & י, eadē.hic.

Est quoque & aliud quoddam thema, לָקַח accepit, cuius prima litera est ל, quod referendum est in numerum defectiuorum פֵּא: deficit enim in eo ל litera prima in infinitiuo. vt, מֵאֲנוּ קַחַת מוּסָר noluerunt recipere disciplinam, Ierem.5. & * imperatiuo. vt, קַח־נָא אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ אֶת־יִצְחָק. tolle nunc filium tuum, vnicum tuum, quem dilexisti (diligis) Isaac, Gen.22. In futuro ponitur daghes in ק, in supplementum thematis primæ. vt, וַיִּקַּח אֶת־הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ & apprehendit cultrum ad mactādum filium suum, Gen.22. vbi וַיִּקַּח pro וַיִּלְקַח legitur.

** Quādoq; imperatiuus huius verbi integer hoc modo reperitur לְקַח & לְקוֹח accipe, Deut.31. & Exod.29. & aliàs. sic in fæmin. לִקְחִי, cape. 1. Re. 17.*

Propter frequentem vsum huius dictionis sæpenumero abiicitur etiam daghes secundæ literæ. vt, וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָרָה אֲדֻמָּה & adducēt ad te vaccam rufam, Num.19. pro וְיִקְּחוּ. sic וְאֶקְחָה פַת־לֶחֶם & accipiam frustum panis, Gen.18. pro וְאֶקְּחָה, &c.

Præter quàm in infinitiuo & futuro primę coniugationis, hæc verborū classis vbique per omnes coniugationes

Quiescentia פֵּא אָלֶף
Coniugatio קַל
Exemplum:
Præteritum עָבַר

Præteritum עבר

הגשה	הגש
הגשת	הגשת
	הגשתי
	הגשו
הגשתן	הגשתם
	הגשנו

Infinitiuus מקור

הגש

Futurum עתיד

יגש	תגש
תגש	תגשי
אגש	
יגשו	
תגשו	תגשנה
נגש	

Coniugatio התפעל.

Exemplum:

Præteritum עבר

התנגש	התנגשה
התנגשת	התנגשת
התנגשתי	
התנגשו	

Et cætera perfectorũ more.

Defectiua פא יוד

Coniugatio קל

Exemplum:

Præteritum עבר

יצב	יצבה
יצבת	יצבת
יצבתי	

Præsens partici. בינוני

Singul.	Plural.
יוצב	יוצבים

Particip. prçterit. פעול

Singul.	Plural.
יצוב	יצובים

Infinitiuus מקור

צבת

Imperatiuus צווי

צב	צבי

Futurum עתיד

Huius ordinis verba quòd sequantur normam defectiuorum פא נון, dicuntur defectiua פא יוד, & habent omnia pro secunda radicis literam צ, quorum quoniam pauca sunt, impræsentia maiorem partẽ tibi subiiciam. Sunt autem, יָצַב stetit יָצַג posuit, יָצַע strauit, יָצַק fudit, יָצַר formauit, יָצַת cõbussit. Et duo prætereà obiter memoriæ commendanda. vt, יָנַח posuit, יָקַף circundedit. Quæ quanuis non habeant pro secũda thematis צ, perdunt י, eadem ratione qua illa quæ habent צ.

Cæterùm

bere. & ſimilia.

Coniugatio פֻּעַל, quæ ideo hîc omittitur, quòd omnino imitetur perfectam.

Defectiua eſt vbique hæc coniugatio cum ſua paſsiua, quòd duntaxat duas habeat radicales expreſſas literas: nã נ quod ſic afficiendum הִנְגִישׁ ſi coniugaretur perfectè, abſorbetur per daghes inſcriptum ſecundæ. Si tamen ſecũda thematis nõ capax fuerit puncti daghes, cõiugabũtur huiuſmodi iuxta formã perfectã. vt, הִנְחִיל hæreditare fecit, (in hæreditatẽ dedit.)

Imperatiuus צִוּוּי

הַגִּישׁ	הַגֵּשׁ
הַגֵּשְׁנָה	הַגִּישׁוּ

Futurum עָתִיד

תַּגִּישׁ	יַגִּישׁ
תַּגִּישִׁי	תַּגִּישׁ
	אַגִּישׁ *
	יַגִּישׁוּ
תַּגֵּשְׁנָה	תַּגִּישׁוּ
	נַגִּישׁ

*Hîc quia poſt ſeua mobile minimè ſequi poteſt daghes, ex -: ſub א factũ eſt - cùm nihil aliud ſit -: q̃ ſeua cõpoſitũ. ſic ſub reliquis ex ſeua - fit eadẽ ratione.

Coniugatio הִפְעִיל

Exemplum:

Præteritum עָבָר

הִגִּישָׁה	הִגִּישׁ
הִגַּשְׁתְּ	הִגַּשְׁתָּ
	הִגַּשְׁתִּי
	הִגִּישׁוּ
הִגַּשְׁתֶּן	הִגַּשְׁתֶּם
	הִגַּשְׁנוּ

Presens particip. בֵּינוֹנִי

Plural.	Singul.
מַגִּישִׁים	מַגִּישׁ
מַגִּישׁוֹת	מַגִּישָׁה

Particip. præterit. פָּעוּל

Plural.	Singul.
מֻגָּשִׁים	מֻגָּשׁ
מֻגָּשׁוֹת	מֻגֶּשֶׁת

Infinitiuus מָקוֹר

הַגֵּשׁ

בְּהַגִּישׁ

כְּהַגִּישׁ

לְהַגִּישׁ

מֵהַגִּישׁ

Sequens coniugatio, vt eius actiua superior, vbique imperfecta eſt.

Coniugatio הֻפְעַל

Exemplum:

 Præteritum

quòd duo, coniugationem videlicet & defectū minimè indicare posśit, nec duplex daghes vni literę inscribi.

Porrò quāuis hoc præteritum omnino simile sit præterito coniugationis נִפְעַל, tamen diuersa est ratio: nā illic daghes defectum נ literę deperditæ supplet, hîc verò cōiugationem indicat. Idcirco (quod animaduertēdum diligenter) quādo huiusmodi dictiones literis & pūctis similes occurrent, consideratis diligenter antecedētibus & consequentibus, vertendę erunt pro sensus commoditate, actiuè vel pasśiuè. vt, נִכַּר אֹתוֹ אֱלֹהִים בְּיָדִי tradidit illum Deus in manum meā. 1. Samuel. 23. vbi certè ex orationis contextu actiuè vertenda venit hæc dictio נִכַּר, sic וְכֹל מִזְרַע יְאוֹר יִיבַשׁ נִדַּף וְאֵינֶנּוּ & omne semen riuuli (omne quod seminatum fuerit ad riuos) arescet, propulsatum est, (propulsabitur) vt non sit, Esa. 19. vbi vides נִדַּף pasśiuè necessariò verti debere.

נִגַּשְׁתִּי	
נִגְּשׁוּ	
נִגַּשְׁתֶּם	נִגַּשְׁתֶּן
נִגַּשְׁנוּ	
בֵּינוֹנִי	Pręsens partici.
Singul.	Plural.
מְנַגֵּשׁ	מְנַגְּשִׁים
מְנַגֶּשֶׁת vel מְנַגְּשָׁה	מְנַגְּשׁוֹת
פָּעוּל	Particip. pręterit.
Singul.	Plural.
מְנֻגָּשׁ	מְנֻגָּשִׁים
מְנֻגָּשָׁה	מְנֻגָּשׁוֹת
מָקוֹר	Infinitiuus
נַגֵּשׁ	
בְּנַגֵּשׁ	
כְּנַגֵּשׁ	
לְנַגֵּשׁ	
מְנַגֵּשׁ	
צִוּוּי	Imperatiuus
נַגֵּשׁ	נַגְּשִׁי
נַגְּשׁוּ	נַגֵּשְׁנָה
עָתִיד	Futurum
יְנַגֵּשׁ	תְּנַגֵּשׁ
תְּנַגֵּשׁ	תְּנַגְּשִׁי
אֲנַגֵּשׁ	
יְנַגְּשׁוּ	
תְּנַגְּשׁוּ	תְּנַגֵּשְׁנָה
נְנַגֵּשׁ	

næ 3. pro וְנִנְחַם, si נ radicale exprimeretur, vel וְנִחַם, si remitteretur daghes, alioqui imprimendum ה, sub נ & notaretur per ··. Daghes tamen vbique in hoc præterito, & præterito coniugationis sequentis est in eadem litera, sed (vt illic videbimus) diuersa ratione.

Infinitiuus, imperatiuus, & futurum, vbique perfecta sunt: nam daghes quod vbique vides in נ, nō supplet defectum primæ thematis, sed נ passiuæ vocis characteristicæ, eadem ratione qua in verbis perfectis: quippe quum daghes verū officiū sit, mox præcedentis, & non sequentis literæ defectum indicare.

נִגֶּשֶׁת*
vel
נִגָּשָׁה נִגָּשׁוֹת

*Reperitur talis participij terminatio, Ierem. 7. & aliàs.

מָקוֹר Infinitiuus
הִנָּגֵשׁ
בְּהִנָּגֵשׁ
כְּהִנָּגֵשׁ
לְהִנָּגֵשׁ
מֵהִנָּגֵשׁ

צִוּוּי Imperatiuus
הִנָּגֵשׁ הִנָּגְשִׁי
הִנָּגְשׁוּ הִנָּגַשְׁנָה

עָתִיד Futurum
יִנָּגֵשׁ תִּנָּגֵשׁ
תִּנָּגֵשׁ תִּנָּגְשִׁי
אֶנָּגֵשׁ
יִנָּגְשׁוּ תִּנָּגַשְׁנָה
תִּנָּגְשׁוּ
נִנָּגֵשׁ

Paucissima tamen quædam sunt, quæ in infinitiuo habēt נ radicale suppressum, & daghes in secunda radicis in supplemētum illius, habéntque in vltima syllabam holem. vt, נִגּוֹף נִגָּף cædendo cæditur, Iudic. 20.

Hæc coniugatio cum sua passiua vbique semper perfecta est, nimirū quòd daghes inscriptū secundæ literæ, character sit coniugationis, & quòd

פִּעֵל. Coniugatio
Exemplum:
עָבָר Præteritum
נִגֵּשׁ נִגְּשָׁה
נִגַּשְׁתָּ נִגַּשְׁתְּ

בְּפַּת,quarum natura eſt, vt daghes habeant in principio dictionis. Quandoquidem daghes forte, in his defectum literæ ſupplens, nunquam inſcribi poteſt gremio literæ primæ ſyllabæ.

Futurum in hac & aliis coniugationibus huius formæ, quoties deſideratur נ prima thematis, in ſecunda recipit daghes (quia præcedunt literæ אֵיתַן.) in quo abſorbetur נ litera primaria, alioqui, ſi exprimeretur, afficienda ſeua, ſic אֶנְגֹּשׂ, יִנְגַּשׂ. Paucißima tamen ſunt, quæ omnino propter illorum frequentem vſum nullo inſcripto daghes ſecundæ, perdunt נ primā radicis in futuro. vt, וַיִּסְעוּ מִיַּם־סוּף, & profecti ſunt à mari carectoſo, Num. 33. vbi וַיִּסְעוּ, vel וַיִּנְסְעוּ legendum erat. Habet etiam aliquando hoc futurum more perfectorū in vltima ſyllaba ִ. vt, יִבּוֹל decidet, Pſal. 1. à נָבֵל. ſic וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל עַל־יוֹנָה & cecidit ſors ſuper Ionā, Ionæ 1. & alia multa.

In hoc præterito & participio, vbique deſideratur נ prima thematis, in ſupplementum cuius ponitur daghes in ſecunda. Nam נ quod apparet paßiua litera eſt. In quibuſdam tamen, quòd habeant ſecundā gutturalem, perditur omnino daghes, quod ſaltem remitti oportebat ad literam נ, quæ affici deberet ... vt, וְנִחָם, & pœnitudine ducetur, Ionæ. 3.

Coniugatio נִפְעַל.

Exemplum:

Præteritum	עָבָר
נִגְּשָׁה	נִגַּשׁ
נִגַּשְׁתְּ	נִגַּשְׁתָּ
	נִגַּשְׁתִּי
	נִגְּשׁוּ
נִגַּשְׁתֶּן	נִגַּשְׁתֶּם
	נִגַּשְׁנוּ
Præſens particip.	בֵּינוֹנִי
Pluralis.	Singularis.
נִגָּשִׁים	נִגָּשׁ

vel	תְּנוּשִׁי תִּנְּשִׁי	vel	תָּנוּשׁ תִּנַּשׁ
		vel	אָנוּשׁ אֶנַּשׁ
vel	תְּנוּשֶׁנָה תִּנַּשְׁנָה	·	יָנוּשׁוּ תִּנְּשׁוּ
		vel	נָנוּשׁ נִנַּשׁ

contra nos, Ieremiæ. 21. pro יִנְחַת, ſi perfectum eſſet. Tamen eſt in cõtrouerſia וַתֵּהֹם כָּל־הָעִיר עֲלֵיהֶן, & ſtrepuit tota ciuitas propter illas, Ruth. 1. Nam וַתֵּהֹם pro וַתִּנְהֹם iuxta formam perfectam ſecundũ Eliã dicitur, ſecundũ Kimhium verò in libro Radicum, & poſt illum alios grãmaticos, hoc verbum eſt à הָים, quieſcẽs in עַיִן, non autem à נָהַם, à cuius opinione non certè temerè recedẽdum eſſe puto, nimirùm cum holem indicet potiùs eſſe claſsis quieſcẽtium, quàm defectiuorum: potuerítque ·· pro ָ ſubſtitutum eſſe, ſicuti ſæpe fit.

Infinitiuus quãdo נ primam thematis perdit, ſuſcipit ת in fine, vt hîc conſpicuum eſt. Habet etiam duplex ־ quando tertia eſt gutturalis, pro duplici ∵. vt עֵת לָטַעַת, tempus ad plantandum, Eccleſiaſt. 3. à נָטַע, plantauit. & alia.

Cæterùm quòd ל vna ex literis בְּכֻלָּם pro ſeua habeat ָ, fit quòd præponatur dictioni habenti accentum in penultima: (omnis enim dictio ſex pũctorum ſemper accentum habet in penùltima.) Similis etiam eſt illius ratio, cùm dictioni monoſyllabæ præponitur. Quod etiam ב & כ aliquando competit.

Imperatiuus ſi perdat נ radicis primam, nihil pro illius defectus indice habet. Quare in huiuſmodi opus eſt & vſu, & cognitione thematũ: ſiquidem daghes quod in exemplo inſcribitur, non ratione defectus ſupplendi poſitum eſt, ſed ratione literarum בֶּגֶד

In hac verborum claſſe, Pręteritū & vtrunque participium ſemper conueniunt cùm perfectis verbis. Infinitiuus, imperatiuus, & futurum etiam nōnunquam. vt, נָפוֹל תִּפּוֹל, cadendo cades, id eſt, certè corrues, Heſter 6. נְצוֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע, cuſtodi linguam tuam à malo, Pſal. 34. וּמִצְוֹתָיו יִנְצֹרוּ, & præcepta illius cuſtodient, Pſal. 78. pręſertim vbi ſecunda thematis fuerit gutturalis, cui quidē, daghes defectum נ primæ literæ ſupplens inſcribi minimè poteſt. vt, לֹא תִנְאָף, Non mœchaberis, Exod. 20. וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם & panis abſconſionum (clandeſtinus) dulceſcit (iucūdus,) Prouerb. 9. הֲיִנְהַק פֶּרֶא עֲלֵי־דֶשֶׁא num rudet onager iuxta herbā, Iob 6. Excipiuntur tamē pauca ſecundam habētia gutturalem, in quibus daghes, alioqui ſecundæ inſcribendum, reiicitur ſub literas אֵיתָן, vnde pro hiric illę habent ··. vt, מִי־יֵחַת עָלֵינוּ quis deſcendet contra

Coniugatio קַל
Exemplum:

Præteritum עָבָר

נָגַשׁ	נָגְשָׁה
נָגַשְׁתָּ	נָגַשְׁתְּ
נָגַשְׁתִּי	
נָגְשׁוּ	
נְגַשְׁתֶּם	נְגַשְׁתֶּן
נָגַשְׁנוּ	

Præſens partic. בֵּינוֹנִי

Singul.	Plural.
נוֹגֵשׁ	נוֹגְשִׁים
נוֹגֶשֶׁת vel נוֹגְשָׁה	נוֹגְשׁוֹת

Particip. pręterit. פָּעֻל

Singul.	Plural.
נָגוּשׁ *	נְגוּשִׁים
נְגוּשָׁה	נְגוּשׁוֹת

* Participium præteritum ſi reperiatur in vſu rarum eſt.

Infinitiuus מָקוֹר
גֶּשֶׁת
בְּגֶשֶׁת
כְּגֶשֶׁת
לָגֶשֶׁת
מִגֶּשֶׁת

Imperatiuus צִוּוּי
גַּשׁ, vel נְגוֹשׁ, vel גְּשׁ. גְּשִׁי
גְּשׁוּ גַּשְׁנָה, vel נְגֹשְׁנָה

Futurum עָתִיד
יִגּוֹשׁ vel יִגַּשׁ
תִּגּוֹשׁ vel תִּגַּשׁ

do fit transpositio, vt dicamus כֶּבֶשׂ, & כֶּשֶׂב pro agno, שַׂלְמָה & שִׂמְלָה pro pallio.

Absolutis iam quæcunque imprimis necessaria de verbis perfectis dicenda videbantur, accingam me nunc quàm breuissimè, ad imperfectorum classes declarandas: quibus nihil facilius est, ei qui diligenter se exercuerit in perfectorum verborū coniugationibus.

Discrimen inter themata perfecta & imperfecta est, quòd perfecta themata, (vt supra dictū est) tribus tantummodo constent substantialibus literis semper expressis & consonantibus. Imperfecta verò, quòd aliquando suppressam habeant vnam vel duas radicales literas: relictis tamē vestigiis, quibus facilè detractam literam cognoscamus. Quādoquidem alia pro detractæ literæ signo habent daghes, in supplementū literæ sublatæ de medio, & dicuntur defectiua. Alia verò motionem magnam, in qua latet & absconditur litera aliqua radicalis אהוי: quæ tamen nonnunquam expressà, motione vocali destituta nihil soni emittit, & dicuntur huiusmodi verba quiescentia. Quæ omnia, subsequentibus exemplis, valde dilucida, & plana fient.

Nunc primùm aggrediamur verba illa, quorum prima radicis litera quæ est נ, aliquando deficiens à scriptura, suppletur per daghes inscriptum meditullio secundæ: obiter annotādo, quæ sequitur, regulam commendandam memoriæ.

Regula.

Daghes propriè non sequentis, sed mox præcedentis literæ defectum indicat.

In

bet hæc coniugatio (פָּעַל) & נִתְפַּקֵּר
futuro huius coniugationis, fit ſyncopa ה ſyllabæ הִתְ formatiuæ coniugationis, eadem ratione qua ſupra in הִפְעִיל diximus.

Infinitiuus ſine literis בְּכְלָם, & imperatiuus, ſunt ſimilia præterito. Quare cùm huiuſmodi voces ambiguæ tibi in Bibliis occurrent, ſunt diligenter conſideratis antecedentibus, & conſequentibus, pro ſenſus commoditate vertendæ, vel in ſenſum præteriti, vel infinitiui, vel imperatiui.

Hoc futurum (raró tamen) aliquando ſecūdam habet affectam ־. vt, אַל־תִּתְהַדַּר לִפְנֵי־מֶלֶךְ Non oſtētabis te coram rege, Prouerb. 25. ſic וַיִּתְאַפַּק הָמָן, & diſsimulauit Aman, Heſter 5. & ſimilia. Te porrò latere non debet quædam inueniri verba partim notata ſecundū Hophal & partim ſecūdum Hithpael. vt, הָתְפָּקְדוּ, numerati fuerunt, Num. 1. ſic הֻדַּשְּׁנָה impinguatus eſt, Eſa. 34. pro הִתְדַּשְּׁנָה: daghes etiam coniugationis character, cuius ſecunda capax in eis eſt, ſicut paulò ante dictum eſt de nonnullis aliis, adhuc deſideratur in illis. Alia etiam ex aliis cōiugationibus, ac imperfectis ordinibus cum Hithpael compoſita reperiuntur, vt ſæpe Kimhius in Miclol & lib. radicum te admonet.

In cōmentariis quoque frequenter hoc ex licentia quadam videbis, & præſertim ſecundum Niphal & Hithpael. Vnum denique ſupereſt annotare, in quo prima radicalis tranſlata eſt in locum ſecundæ. vt, עִם־עִקֵּשׁ תִּתַּפָּל cùm peruerſo peruerſum te præbebis 2. Samuelis 22. Status enim dictionis abſolutus eſt תִּתְפַּתָּל. Talis in nominibus quoque nōnullis aliquā-
do

cunda, quæ alioqui ſemper daghes inſcriptũ habere debet, non fuerit capax illius, reiicietur daghes ſub primã, & ex ─ & daghes, fiet ָ, vt dictum eſt in coniugatione פִּעֵל. vt, הִתְפָּאֵר, glorificauit ſe, הִתְבָּרֵךְ benedixit ſibi. Nõ autẽ dicendũ הִתְבַּרֵךְ הִתְפַּאֵר. & ſic de aliis. Excipiũtur ה, ע & ח, nam quando ſunt ſecundæ radicales etiã in Piel, nullũ plurimùm remittunt daghes ad præcedentem literam, ſed periit omnino. vt, לֹא־הִטַּהַרְנוּ non purificati ſumus, Ioſue 22. pro הִתְטַהַרְנוּ. ſic cũ ח. vt, וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם, & renuit ſeipſum conſolari, Gen. 37. pro לְהִתְנַחֵם. cũ ע. vt, הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר, excute te à puluere, Eſa. 52. pro הִתְנַעֲרִי. & alia poſtremò quę etſi habeant ſecundam daghes capacem, perdũt illud omnino. vt, וַיִּתְיַלְדוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם, & profeſsi ſunt natales ſuos per familias ſuas, Num. 1. pro יִתְיַלְּדוּ. & nonnulla alia.

In Benoni (non enim habet

הִתְפַּקֵּד הִתְפַּקֵּד	vel	הִתְפַּקְּדָה
הִתְפַּקַּדְתָּ		הִתְפַּקַּדְתְּ
הִתְפַּקַּדְתִּי		
הִתְפַּקְּדוּ		
הִתְפַּקַּדְתֶּם		הִתְפַּקַּדְתֶּן
הִתְפַּקַּדְנוּ		
בֵּינוֹנִי		Præſens partic.
Singularis.		Pluralis.
מִתְפַּקֵּד		מִתְפַּקְּדִים
מִתְפַּקֶּדֶת *	vel	
מִתְפַּקְּדָה		מִתְפַּקְּדוֹת

* *Reperitur talis participij terminatio, Ruth. 1. & Cantici canticorum 8.*

מָקוֹר		Infinitiuus
הִתְפַּקֵּד	vel	הִתְפַּקֵּד
בְּהִתְפַּקֵּד	vel	בְּהִתְפַּקֵּד
כְּהִתְפַּקֵּד	vel	כְּהִתְפַּקֵּד
לְהִתְפַּקֵּד	vel	לְהִתְפַּקֵּד
מֵהִתְפַּקֵּד	vel	מֵהִתְפַּקֵּד
צִוּוּי		Imperatiuus
הִתְפַּקֵּד הִתְפַּקֵּד	vel	הִתְפַּקְּדִי
הִתְפַּקְּדוּ		הִתְפַּקֵּדְנָה
עָתִיד		Futurum
יִתְפַּקֵּד		תִּתְפַּקֵּד
תִּתְפַּקֵּד		תִּתְפַּקְּדִי
אֶתְפַּקֵּד		
יִתְפַּקְּדוּ תִּתְפַּקְּדוּ		תִּתְפַּקֵּדְנָה

pro הִתְסַבֵּל seipsum onerauit. Cæterùm si prima radicis fuerit צ, vsu factum est, vt pro ת, substituatur ט. vt, הִצְטַדֵּק pro הִתְצַדֵּק seipsum iustificauit, siue excusauit sese. Insuper si ו fuerit prima radicis litera, ת syllabæ הִת migrabit in ד. vt, הִוַּדְמֵן pro הִתְוַמֵּן dilatū est, vel parauit se. sic הִזַּכּוּ purificate vos, Esa. 1. pro הִזְדַכּוּ: est enim ד virtute in daghes ו. Est autem Hithpael imperatiuus, ordinis eorum quæ habent ה pro tertia radicali, & Cal est זָכָה mundauit: nam si esset Niphal eorū quæ duplicant secundam radicalem, accentus esset in penultima, inquit D.Kimhius in Miclol. Cuiusmodi mutatio ת in ד, magis ad Caldaismum & magistros pertinet: nimirùm quum vix vllū reperiatur in toto Hebraismo verbum huius coniugationis habens pro prima thematis ו. Sed satisfacit coniugatio נִפְעַל, in qua huiusmodi incipiētia à ו si occurrāt, huius significationem habebunt. Denique si prima thematis fuerit ת, absorbebitur ת character coniugationis per daghes, in ת prima radicali litera. Idque ne ter in futuro præsertim, eadem scribatur litera, & fiat cacophonia. vt, עִם־גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם. cum viro integro integrum te exhibebis, id est, exhibere soles (Domine Deus,) Psal. 18. vbi dicitur תִּתַּמָּם pro תִּתְתַּמָּם. sic quādo prima est ט, absorbetur per daghes ת cōiugationis. vt, יִטַּמָּא pro יִתְטַמָּא polluet se, Leuit. 21. vel ד. vt, מִדַּבֵּר, Num. 7. pro מִתְדַּבֵּר colloquens. sic, אֶעֱלֶה עַל בָּמֳתֵי עָב אֶדַּמֶּה לְעֶלְיוֹן ascendam super altitudines nubium (&) assimilabo me altissimo, id est, æqualis ero, Esa. 14. vbi, אֶדַּמֶּה pro אֶתְדַּמֶּה dicitur. & similia. Exemplum:

In hac coniugatione, si secunda	Præteritum	עִבֵּר

admodũ. vt, הָמְלֵחַ לֹא הֻמְלַחַתְּ saliendo non salita fuisti, Ezechiel. 16. qui nunquam cum literis בְּכְלַם reperitur. Obiter etiam annotato in illa Ezechielis sententia, illam huius coniugationis secundam personam fœmininam præteriti, videlicet הֻמְלַחַתְּ habere, vt aliæ nonnullæ, ־ sub ח pro seua, vt clarior & facilior sit pronunciatio. Siquidẽ dicẽdũ erat ex ꝓportione grãmatica הָמְלַחַתְּ.

אֶפָּקֵר
יִפָּקְרוּ
תִּפָּקְרוּ תִּפָּקַרְנָה
נִפָּקֵר

Coniugatio הִתְפַּעֵל vel הִתְפַּעַל.

Septima & vltima coniugatio הִתְפַּעֵל, vel הִתְפַּעַל à forma ipsa appellatur, quòd habeat primæ radicis præpositam syllabam הִתְ cõiugationis formatiuam, quòd sub prima thematis habeat ־, & sub secunda ‥, vel ־, daghésque illius complexui inscriptum, vt in Piel. vt, הִתְקַדֵּשׁ seipsum sanctificauit, הִתְהַדֵּר sese ostentauit. Significant autem verba huius coniugationis actionem reciprocam & intransitiuam, quòd in ea idem sit agens & patiens.

Excipiuntur tamen pauca, quæ in nulla alia coniugatione reperta significationem habent coniugationis קַל, per regulam cuius supra in נִפְעַל meminimus. vt, הִתְפַּלֵּל orauit. 1. Reg. 8. הִתְחַנֵּן deprecatus est. 1. Reg. 9. & similia. Si quãdo porrò prima radicis fuerit vna literarum צ, שׂ, ס, ז, ad venustatem pronunciationis, ת syllabæ הִת interseritur primæ & secũdæ thematis, vendicátque sibi motionem literæ primæ radicalis. Litera verò radicalis prima motionem ipsius ת, quæ est seua quiescens (si motio sit appellandum seua.) vt, הִשְׁתַּמֵּר pro הִתְשַׁמֵּר seipsum custodiuit, הִסְתַּבֵּל

tia radic. eſt ח aut ע, interdum retrofertur ־ vſurpatũ & dicitur יַצְמַח Germinare fecit pro יַצְמִיחַ, Geneſ.2.& תַּשְׁמַע audire facias, Iudic.18. pro תַּשְׁמִיעַ.

Coniugatio הָפְעַל.

Sexta coniugatio actiuæ ſuperioris paſsiua, à forma, הָפְעַל nominatur: quę habet ante primam thematis ה affectum ־ָ:, quod plurimùm perdit ſeua, & nos hic vtroque modo expreſsimus rudibus propter exẽplarium varietatem: interdum ֻ habet, nonnunquam etiam ·.. ſiquidem, quatuor iſtę motiones ־ָ:, ·.., ֻ, & holem, permutabiles ſunt: & ab Hebræis נְקוּדוֹת אֲחָיוֹת puncta ſororia ſiue germana appellatæ, quòd frequẽter vnum pro alio ſubſtituatur. In hac, prima thematis habet ſeua, & ſecunda ־. Significat verò pati, altero ei qui agit, ſuadente & curante. vt, הָפְקַד impulſus fuit viſitare. De hac, ſupra etiam in פֻּעַל meminimus: duæ enim hæ, parum, aut nihil ſignificatione variant inter ſe.

Si quando prima thematis fuerit vna gutturalium, ſub ה indice coniugationis ponetur ־ָ, & ſub prima ־ָ:. vt, הָעֳמַד, cõſtitutus fuit. Eadem eſt ratio futuri. vt, יָעֳמַד conſtituetur. ſimiliter & Paul Hiphil. vt, מָעֳמָד conſtitutus.

Hæc coniugatio manca eſt: habet enim duntaxat præteritum & futurum. Habet etiam infinitiuum, ſed rarum admodum.

Exemplum:

Præteritum	עָבָר
הָפְקְדָה	הָפְקַד
הָפְקַדְתְּ	הָפְקַדְתָּ
	הָפְקַדְתִּי
	הָפְקְדוּ
הָפְסַדְתֶּן	הָפְסַדְתֶּם
	הָפְקַדְנוּ
Infinitiuus	מָקוֹר
	הָפְקֵד
Futurum	עָתִיד
תָּפְקַד	יָפְקַד
תָּפְקְדִי	תָּפְקַד

cognatæ, altera alterius vicem frequenter ſubit, vnde vltima ſyllaba infinitiui, imperatiui, & futuri huius coniugationis, in omnibus verborum formis eſſe poteſt, vel ··, vel hiric magnum. Nam (vt hîc vides) ſine literis בכלם, infinitiuus habet ··, cùm illis autem hiric magnum. Cæterùm perditur quandoque ה coniugationis in infinitiuo etiam, ſicut in participiis & futuro. vt, לַעֲבִיר אֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ ad traducendum domum (domeſticos) regis. 2. Samuel. 19. pro לְהַעֲבִיר. ſic לַשְׁמִיר ad diſperdendum, Eſa. 23. pro לְהַשְׁמִיר: & alia multa tam in ordinibus perfectorum quàm imperfectorum verborum. Item ſecunda perſona ſing. maſcul. imperatiui habet ·· vt infinitiuus. Sed, ſi illi addatur ה paragogica litera, pro ··, hiric magnum ſubſtituetur. vt, הַקְשֵׁב imperatiuus cum paragoge facit, הַקְשִׁיבָה יְהוָה אֵלַי. Attende Domine ad me, Ierem. 18. & alia. Poſtremò hoc non raro in futuro occurrit: legitur enim ex tali cognatione יַכְרֵת יְהוָה כָּל־שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת Excindet Dominus omnia labia falſò blãdiloqua, Pſal. 12. pro יַכְרִית. ſic וַיַּזְעֵק, & congregare fecit, Iudic. 4. pro וַיַּזְעִיק.

Pauca quædã denique ſunt, quæ in plurali habent ſub ſecunda ſeua: in quibus cognoſcitur coniugatio ex literis futuri, quæ in iſta efferũtur per ־ propriè. vt, וַיַּדְרְכוּ אֶת־לְשׁוֹנָם Intenderunt linguam ſuam, Ierem. 9. pro וַיַּדְרִיכוּ. & alia, vt. 1. Samuel. 14. & 31. Perdit etiam nonnunquam hoc futurum י cõiugationis indicem. vt, וְלֹא יַחֲטִא & nõ aberrabit, pro aberrabat, Iudic. 20. & ſimilia, pro יַחֲטִיא. Quod etiã interdum præterito accidit in tertia perſona fœmin. vt, הוֹתֶרֶת reliquum fecerat, Ruth 2. à יָתַר, & alia. Tum demum quando ter

G tia

ſyllabo legunt הָפְקְדַתְּ, quod tantùm triſyllabum eſt, eadem de alıis eſt ratio in omnibus verborum ordinibus.

In vtroq; participio huius coniugationis, aduenićte מ formatiuo participij, tollitur de' medio ה coniugationis character, vt videlicet vitetur ſeruilium literarū multitudo. Nā pro מְהַפְקִיר, in Benoni dicitur מַפְקִיר, in Paul pro מְהֻפְקָר, dicitur מֻפְקָר, poſita motione ה ſublati ſub מ alioqui efferédo per ſeua. Quādoquidem vulgatus eſt ille Hebræorum mos, vt ſi qua è medio tollatur litera, eius motionem proximè antecedens aſſumat, propria abiecta, vt hîc videre licet. Eadē etiam eſt ratio de literis אֵיתָן futuri: vbi pro יְהַפְקִיר, dicitur יַפְקִיר. ſimiliter de alıis illius perſonis: Ezech. 46. tamē ſi velis, Paul vnum plurale fœmin. cum מ & ה expreſſis videre licebit, nēpe מְהֻקְצָעוֹת angulata (atria:) quod vt dicit D. Kimhius, aliíque Hebræi, vnum eſt ex iis quindecim quæ ſuperſignata ſunt pūctis nō vocalib⁹.

Particip. præteri. פָּעוּל

Pluralis.		Singularis.
מֻפְקָרִים		מֻפְקָר
		מֻפְקֶרֶת*
מֻפְקָרוֹת	vel	מֻפְקָרָה

* Reperitur talis terminatio, Leuitic. 6.

Infinitiuus מָקוֹר

הַפְקֵר †
בְּהַפְקִיר
כְּהַפְקִיר
לְהַפְקִיר
מֵהַפְקִיר

† Inueniuntur quādoq; infin. & imperat. cū - in vltima. vt הַרְחֵק, elonga, vel elōgare fac, Iob. 13. & הַפְצֵר transgredi. 1. Samuel. 15. ſic alia pauca in infinitiuo habent hiric ſub ה & confunduntur cum præterito. vt, הַמְלִיט ſeruare, Eſa. 31.

Imperatiuus צִוּוּי

הַפְקִירִי	הַפְקֵר
הַפְקֵרְנָה *	הַפְקִירוּ

*Rara admodum eſt hæc vox.

Futurum עָתִיד

תַּפְקִיר	יַפְקִיר
תַּפְקִירִי	תַּפְקִיר
	אַפְקִיר
	יַפְקִירוּ
תַּפְקֵרְנָה	תַּפְקִירוּ
	נַפְקִיר

Regula.

Quia hiric magnum & ·· motiones ſunt inter ſe

cognatæ,

בּוֹרַךְ benedictus eſt, בּוֹאַר declaratus eſt, יְבוֹרַךְ יְבוֹאַר. Cuiuſmodi certè rara admodum ſunt in Biblijs.

Coniugatio הִפְעִיל.

Quintam coniugationem הִפְעִיל à forma quã habet, appellant: quòd primæ thematis literæ pro coniugationis charactere præponatur ה affectum hiric, ſequente ſeua quieſcente ſub prima radicis, & hiric magno cum accentu (exceptis nonnullis, vt in Miclol Kimhius ait. vt, הִבְדִּילָה diuiſit, Exod. *26.* & alia inter legendum obſeruanda) ſub ſecunda. vt, הִשְׁכִּיב iacere fecit. Eius ſignificatio eſt agere, altero ſuaſore & authore. Cõplectitur tamen verba quædam pauca, quæ in קַל & hîc ſunt aliquãdo intranſitiua. vt, à יָבַשׁ confuſus fuit, in הִפְעִיל dicitur, הוֹבִישׁ מוֹאָב confuſus eſt Moab, Ierem. 48. Præterea etiam quædam (vſu obſeruanda) quæ in Cal non inueniuntur, per regulam cuius in נִפְעַל meminimus, erunt ſignificationis קַל. vt, הִשְׁלִיךְ proiecit, הִגִּיד indicauit, à נָגַר, quod non eſt in vſu. & ſimilia illis.

In prima & ſecunda perſona vtriuſque numeri huius præteriti pro hiric magno ſub ſecunda thematis litera ſubſtituitur – motio parua: ídque ne ſeua ſequentis literæ legatur, quãdoquidem ſi legeretur, fieret ex tali ſyllabarum multiplicitate cacophonia. Quare breuitati con ſulentes, pro הִפְקִירְתָּ quadri-ſyllabo

** Occurrit etiam, ſed raro hoc præteritũ cum .. ſub ה הֵעֱבַרְתָּ trãſire feciſti, Ioſue 7.*

Exemplum:

Præteritum עָבָר

הִפְקִירָה	הִפְקִיר*
הִפְקַרְתְּ	הִפְקַרְתָּ
	הִפְקַרְתִּי
	הִפְקִירוּ
הִפְקַרְתֶּן	הִפְקַרְתֶּם
	הִפְקַרְנוּ

Præſens partici. בֵּינוֹנִי

Pluralis.	Singularis.
מַפְקִירִים	מַפְקִיר
מַפְקִירוֹת	מַפְקִירָה

carere participio, & imperatiuo: quin potiùs, quòd huiusmodi, non in vsu reperiantur in Bibliis, excepto Benoni in hac coniugatione raro, vt suo videbimus loco.

Exemplum:

עָבָר		Præteritum
פֻּקַּד		פֻּקְּדָה
פֻּקַּדְתָּ		פֻּקַּדְתְּ
פֻּקַּדְתִּי		
פֻּקְּדוּ		
פֻּקַּדְתֶּם		פֻּקַּדְתֶּן
פֻּקַּדְנוּ		
בֵּינוֹנִי		Præsens partic.
Singularis.		Pluralis.
פֻּקָּד		פֻּקָּדִים
פֻּקֶּדֶת	vel	
פֻּקָּדָה		פֻּקָּדוֹת
מָקוֹר		Infinitiuus
פֻּקֹּד		
עָתִיד		Futurum
יְפֻקַּד		תְּפֻקַּד
תְּפֻקַּד		תְּפֻקְּדִי
אֲפֻקַּד		
יְפֻקְּדוּ		
תְּפֻקְּדוּ		תְּפֻקַּדְנָה
נְפֻקַּד		

Participiũ hoc rarum est, & differt à præterito, quod habeat sub secunda ‑. vt, מַה נַּעֲשֶׂה לַנַּעַר הַיּוּלָּד quid faciemus puero nato, Iudic. 13. vbi participium nomen potiùs videtur esse adiectiuum. In sexta nusquam inuenitur. Imperatiuum etiam neutra habet.

Infinitiuus non inuenitur nisi raro. vt, גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי furando furatus sum, id est, furtim sublatus sum, Gen. 40. Cùm literis autem בְּכֻלָּם nunquam.

In futuro, literæ אֵיתָן habent seua, vt in actiuo פ: פֻּעַל verò habet ·.·, & y ‒ & daghes, nisi secunda fuerit gutturalis, vel ר: tunc enim mutari debent ·. & daghes in holem, vel ו, per regulam qua diximus motionem magnam æquiualere motioni paruæ & daghes. vt,

בורך

imperat. obſeruare quandoque poteris, vt dicere poſſis שְׂמַח pro שְׂמַח lætari,vel lætare:ſic de ſimilibus.

Regula.

In omni coniugatione quæ habet participio præſenti מ præpoſitum, literæ אֵיתַן eandē habebunt motionem quam מ participij per omnes verborum ordines, vt conſpicuum eſt in coniugationum formula.

Excipitur tamen quinta coniugatio verborū quorum thematis ſecunda eſt ו, vbi מ participij habet ‥, & literæ אֵיתַן ־ .de quibus ſuo loco.

Coniugatio פֻּעַל.

Quarta Hebræorum cōiugatio פֻּעַל vocatur, quæ daghes obtinet in ſecunda litera vbique, vt eius actiua præcedēs, à qua formatur: & habet ſub פ ⁖, & ſub ע ־.vt,סֻפַּר numeratus eſt.Porrò hæc coniugatio à veteribus Iudæis grammaticis appellata eſt בִּנְיָן שֶׁלֹּא־ נִזְכַּר שֵׁם־פֹּעֲלוֹ, id eſt, coniugatio quæ non recordatur nominis ſui agentis.vt,יוֹחָנָן סֻפַּר Iohannes numeratus eſt:vbi numerantis nulla fit mentio. Cæterū ſunt verba huius coniugationis & ſextæ,ſignificationis paſſiuæ ſemper, in Niphal verò verba nonnulla, vt illic dictum eſt, ſignificationem habent neutram, ſiue reciprocam. Videtur tamen recordari nonnunquam hæc coniugat.nominis ſui agentis.vt, בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן beneficentia, & fide expiabitur, ſeu auferetur, iniquitas, Prouerb.16. Vbi fides & beneficentia efficiūt, vt iniquitas deſtruatur. Non etiam mihi videtur ſatis ſufficiens ſola illa ratio, nempe quòd recipiant actionem paſſionis, id eſt,ſignificādi rationem ab alio nēpe agente, qua dixerint coniugationes hāc & ſextam

magnam, quæ frequenter cō-
funditur cum ו. vt, מְגוֹאָל pol-
lutus, Malac. 1. מְפוֹרָר diſtin-
ctus, Heſter 3. מְבוֹרָךְ benedi-
ctus, Pſal. 113. Fallit tamen illa
regula, quoniam multa repe-
riuntur habētia mediam gut-
turalē, in quibus vbique da-
ghes coniugationis character
omnino euaneſcit, nulla ſub-
ſtituta motione lōga ſub pri-
ma. vt, בֵּעֵר remouit, מִהַר mū-
dauit, רִחֵם miſertus eſt, נֵאֵר ir-
ritauit. & ſimilia.

כְּפַקֵּר	
לְפַקֵּר	
מְפַקֵּר	
צִוּוּי	Imperatiuus
פַּקֵּר	פַּקְּרִי
פַּקְּרוּ	פַּקֵּרְנָה
עָתִיד	Futurum
יְפַקֵּר	תְּפַקֵּר
תְּפַקֵּר	תְּפַקְּרִי
אֲפַקֵּר	
יְפַקְּרוּ	תְּפַקֵּרְנָה
תְּפַקְּרוּ	
נְפַקֵּר	

Pauca quædam etiam ſunt, quæ non habentia mediam gutturalem, propter vſum illorum frequētem, perdūt daghes omnino. vt, לֹא בִקְשָׁה דָּבָר nihil poſtulauit, Heſter 2. הַלְלוּ. laudate, Pſal. 148. Reperitur quādoque infinitiuus huius coniugationis cum ה paragogico: affecta tamē ſeua ſecūda radicali litera. vt, כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ. quia bonū (eſt) pſallere Deo noſtro, Pſal. 147. pro זַמֵּר. & alia, vt Leuit. 26. ſic & imperatiuo additur. vt, סַפְּרָה narra. 2. Reg. 8. & ſimilia, pro סַפֵּר.

Imperatiuus etiā interdum cum ⁻ ſub ſecunda inuenitur. vt, פַּלַּג לְשׁוֹנָם, diuide linguam eorum, id eſt, varias eorum ſententias, Pſal. 55. & alia.

Quādo porrò tertia radicis eſt ח vel ע, contrahūtur ſæpe ad Euphoniam duæ ſyllabæ in vnam ad vitandū ⁻ vſurpatum. vt, יְשַׂמַּח exhilarabit, Thren. 2. pro יְשַׂמֵּחַ. Eadem tibi erit de ע ratio: ſimile quoque in infinit. &

imperat.

aram, Nume. 4. non autem, aſpergent cineribus aram. ſic, in Cal dicitur חָטָא peccauit. In hac verò, חִטֵּא obtulit pro peccato, vel expiauit à peccato. vt, תְּחַטְּאֵנִי, expiabis me, Pſal. 51. & alia, quæ cùm occurrunt, diligenter obſeruanda.

Sæpenumero quando ſecunda radicis eſt vna gutturalium אֲהַחַע, vel ר, quæ non recipiũt daghes, Daghes characteriſticō coniugationis, ſecundæ alioqui inſcribēdum, reiicitur ſub primam thematis literam: & ſic ex hiric primæ thematis & daghes, in præterito fit ··. vt, מֵאֵן renuit, Numer. 22. Non autem, מִאֵן, בֵּרֵךְ benedixit, & non בִּרֵךְ.

In Benoni quoque, infinitiuo, imperatiuo, & futuro, ſub prima pro ־ַ, ponitur ־ָ, pro daghes. Vt in infinitiuo & imperatiuo, מָאֵן renuere, vel renue. In futuro, יְמָאֵן renuet, &c. à בֵּרֵךְ in benoni מְבָרֵךְ benedicens. In infinitiuo & imperatiuo בָּרֵךְ, benedicere, vel benedic. In futuro יְבָרֵךְ benedicet, & non יְבַרֵּךְ. ſic de aliis. Similiter, in Paul, mutatur ּ & daghes in holem motionē magnam,

Exemplum:

Præteritum. עָבָר

פִּקְּדָה	vel	פִּקֵּד
		פִּקַּד
פִּקַּדְתְּ		פִּקַּדְתָּ
		פִּקַּדְתִּי
		פִּקְּדוּ
פִּקַּדְתֶּן		פִּקַּדְתֶּם
		פִּקַּדְנוּ

Prçſens partici. בֵּינוֹנִי

Plural.		Singul.
מְפַקְּדִים		מְפַקֵּד
		מְפַקֶּדֶת *
מְפַקְּדוֹת	vel	מְפַקְּדָה

* *Reperitur talis participij terminatio. 1. Samuel. 1. & aliàs.*

Particip. prçterit. פָּעֻל

Pluralis.		Singularis.
מְפֻקָּדִים		מְפֻקָּד
		מְפֻקֶּדֶת *
מְפֻקָּדוֹת	vel	מְפֻקָּדָה

* *Reperitur talis participij terminatio, Ezech. 38. & aliàs.*

Infinitiuus. מָקוֹר

פַּקֵּד

בְּפַקֵּד

tionem. Ab aliis כָּבֵד, id eſt, grauis, quòd ſemper eius ſecunda litera geſtet daghes in vtero. Et ab aliis, בִּנְיָן חָרְגוּשׁ, id eſt, coniugatio dagheſſata, denominata eſt.

Porrò eius ſignificatio propriè eſt tranſitiuorũ, quę nuſquam in aliis inueniuntur cõiugationibus. vt, חִקֵּר inueſtigauit. דִּבֵּר loquutus eſt. Complectitur etiam verba, quæ in prima ſunt neutra, hîc verò tranſitiua. vt, הָלַךְ ambulauit, הִלֵּךְ deduxit, aut ambulare fecit, Iob. 24. טָמֵא immũdus fuit, טִמֵּא polluit, vel polluere fecit, Ezech. 36. Eiuſmodi enim, vt verba quintæ coniugationis, nõnunquã agere altero ſuaſore & authore ſignificant. Præterea pauca quædã ſunt quæ in prima coniugatione & hic neutra reperiũtur. vt, וְשְׂעָרֵךְ צִמֵּחַ. & capillus tuus creuit, Ezech. 16. פִּתַּח הַסְּמָדַר. aperuit ſe vua acerba, vel minuta, qualis ſtatim poſt detruſum florem apparet, Cantic. 7. Quæ profectò habent in ſeipſis magis abſolutam actionẽ, id eſt, actionem quæ extra agentem non tranſit maiorem ſignificant, quàm in Cal. vt Kimhius in Miclol ait: nam quando dixit, creuit, ſuperfluitatem quandam ex ſeipſo manantem ſignificat: quando verò aperuit ſe, quandam vehementiam & vim ex ſe, quæ non in aliquem trãſeat maiorem quàm in Cal. Ea verò quæ in Cal ſunt actiua, ſi per hanc coniugentur, vehementiorẽ importabunt actionem. vt, שָׁבַר fregit, שִׁבֵּר confregit, פָּקַד viſitauit, פִּקֵּד bono animo viſitauit. Poſtremò obiter notandum, hanc cõiugationem amplecti verba, quibus nulla ſimilia in aliis inueniuntur coniugationibus. Nimirum quæ in contrarium ſenſum ſunt vertenda. vt, וְדִשְּׁנוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ. & repurgabunt cineribus aram·

ua & daghes, fiet ·· motio magna. (Quandoquidem æquiualet motio magna, motioni paruæ & daghes) vt à pasſiuo verbo נֶאֱמַר dictum eſt, fit in infinitiuo הֵאָמֵר dici, בְּהֵאָמֵר cùm diceretur. & in futuro, יֵאָמֵר dicetur, &c. A nomine נִרְגָּן suſurro, fit futurum pasſiuæ vocis (non tamen ſignificationis) וַיֵּרָגְנוּ & murmurarunt, Pſal. 106. & ſimilia. vt, Prouerb. 22. Ionæ. 1. & aliàs. Inuenitur etiam infinitiuus huius coniugationis cũ litera pasſiua נ expreſſa, ſeruata forma ſiue proportione infinitiui actiui. vt, וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים & mitti, id eſt, & miſſæ fuerunt literæ, per manum curſorum, Heſter. 3. & alia pauca etiam in imperatiuo, in Miclol. Et memineris hoc loco regulæ ſupraſcriptæ, qua infinitiuus dicitur מָקוֹר, quòd ab eo fluant varij ſignificandi modi. Si quando tamen tertia radicalis litera fuerit ע, fiet contractio duarum ſyllabarum in vnã: nam retro fertur ¯ vſurpatũ in locum ··, quo inſigniri debebat ſecunda radicis in infinitiuo. vt, בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ, dum audiretur præceptũ regis, Heſter. 2. pro בְּהִשָּׁמֵעַ. ſic in futuro. vt, יִשָּׁמַע audietur, Eſaiæ 60. pro יִשָּׁמֵעַ. Eadẽ eſt ratio de his quæ in ה terminantur.

Coniugatio Piel פִּעֵל vel פִּעַל

Tertia Hebræorum coniugatio, à veteri illo paradigmate, cuius in קַל meminimus, פִּעֵל appellatur. Differt à Cal tamen, quòd vbique habeat ſub פ hiric, & ſub ע ··, vel ¯. vt, פִּקֵּד bono animo viſitauit. רִדֵּף perſequutus eſt. Eius ſecundæ gremio ſemper inſcribendum eſt daghes pro coniugationis charactere: vnde ab aliis כָּבֵד, id eſt abrupta, quòd abruptam & non liberam propter daghes, videatur habere pronunciationem.

Vbiq; in infinitiuo, imperatiuo, & futuro huius cõiugationis, deſideratur נ paſſiuę vocis character, qui tamen ſuppletur per daghes, inſcriptũ complexui primę radicis literæ. Verũtamẽ quia daghes forte (defectũ literę hîc ſupplẽs) nũquã inſcribi poteſt alicui primę ſyllabę literæ, idcirco pręponitur illi literæ primæ, in infinitiuo, & imperatiuo, ה affectum hiric, vt daghes illud ſit forte, & audiatur eius aſperitas. In futuro tamen, abiicitur ה illud ſemper: quia literæ איתן, præpoſitæ primæ radicali literæ, demonſtrant ſatis tale daghes eſſe forte. Cuiuſmodi abiectio ה, etiam in infinitiuo, aduenientibus literis בכלם fieri debebat. Qui tamen quãuis literas בכלם habeat, nunquãm illud reiicere ſolet preter quã paucis in locis. vt pro, בְּהֵעָטֵף dicitur, בַּעָטֵף עוֹלֵל. In deficiendo paruulum, id eſt, quum animi deliquiũ paterentur infantes, Threnorũ. 2. & pauca alia. Porrò ſi prima thematis fuerit vna gutturalium אחהע, vel ר, quæ à daghes abhorrent, daghes illud quod primæ literæ alioqui inſcribendũ eſſet, reiicietur ſub ה infinitiui, & imperatiui. Itidem, ſub literas איתן futuri formatiuas, & ſic, ex hiric motione par-

ua

נִפְקַדְתְּ * †

נִפְקַדְתָּ vel נִפְקָדוֹת

* Reperitur talis terminatio, Ionæ. 3. vbi tamen propter accẽtũ diſtinguẽtẽ pro ְ ְ ſubſtituitur, & Pſa. 89.

† Quãdo tertia radicis eſt gutturalis potiſſimũm ח aut ע, pro ְ ְ ſubſtituitur ַ ַ נִשְׁכַּחַתְּ, vt, Obliuioni tradita, ſeu neglecta, Iſa. 23. pro נִשְׁכַּחַת.

Infinitiuus. מָקוֹר

הִפָּקֵד

בְּהִפָּקֵד

כְּהִפָּקֵד

לְהִפָּקֵד

מֵהִפָּקֵד

Imperatiuus. צִוּוּי

הִפָּקֵד הִפָּקְדִי

הִפָּקְדוּ הִפָּקַדְנָה

Futurum. עָתִיד

יִפָּקֵד תִּפָּקֵד

תִּפָּקֵד תִּפָּקְדִי

אֶפָּקֵד *

יִפָּקְדוּ

תִּפָּקְדוּ תִּפָּקַדְנָה

נִפָּקֵד

* Hic ex ְ ſub א factum eſt ֶ, ne poſt ְ mobile ſequeretur daghes.

bet, Ruth. 3. וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת & expauit vir, & inclinauit se: vel melius, & expauit vir, & apprehensus est: quasi dicat, quòd complexus fuerit seipsum, vt expauescentes solent. Similiter, quędam sunt verba neutra, à quibus huius coniugationis verba formantur: neutrius tamen significationis. vt, ab הָלַךְ ambulauit, fit passiuæ vocis verbum, נֶהֱלָכְתִּי, ambulaui, Psal. 109.

Præterea, pauca alia quædam sunt, quæ in nulla alia coniugatione præterquàm hac inueniuntur: quæ tamen exponenda, ac si essent coniugationis Cal. vt, נִשְׁבַּע iurauit. נִשְׁעַן innixus est. Et habet hîc locum, regula sequens notanda.

Regula.

Omne verbum quod in aliqua coniugationum inuenitur in vsu præterquàm in Cal, ferè semper est exponendum in significatione coniugationis Cal.

Exemplum:

Præteritum עָבָר

נִפְקַד נִפְקְדָה

נִפְקַדְתָּ נִפְקַדְתְּ

נִפְקַדְתִּי

נִפְקְדוּ

נִפְקַדְתֶּם נִפְקַדְתֶּן

נִפְקַדְנוּ

בֵּינוֹנִי *Præsens Participiũ*

Singularis. *Pluralis.*

נִפְקָד נִפְקָדִים

Differt hoc participium sing. masc. à præterito, quòd illud maxima ex parte habeat ־, hoc verò ָ in secunda syllaba.

Vbique

ta, יִרְכַּב, ascendet equum, vel equitabit. Et præsertim, illa quę pro tertia aut secunda habent א, vel ה, vel ע. vt, תִּנְאַף adulterium committet, Leuit. 20. תִּשְׂחַק־לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם ridebis eos, subsannabis omnes gentes, Psal. 59. Sic וַיִּשְׁלַח סְפָרִים & misit epistolas, Hester. 1. Sic אֶשְׁמַע audiã, Ierem. 11. & similia. Excipitur אֶזְעֹם, contẽnã, Num. 23. & pauca alia. Quędã etiã vtroque modo afficiũtur. vt, תִּשְׁבּוֹת, Exod. 23. & תִּשְׁבַּת cessabit, Leuit. 26. Quòd autẽ imperatiuus in huiusmodi debeat notari ¯, satis liquidò cõstat ex futuro, quod ab imperatiuo prępositis אִתָּן formetur. Tùm autẽ summa illa sit, vt se in ista coniugatione exerceat sedulò tyro, quandoquidem cęteras omnes faciles ex huius cognitione habebit, ac inueniet.

Coniugatio נִפְעַל.

Secunda coniugatio quæ passiuæ est significationis, נִפְעַל appellatur: & formatur ab actiua superiori, præposita primæ thematis נ litera (quæ passiuæ vocis est characteristica) affecta hiric, sequente seua quiescẽte sub prima thematis. vt, נִפְקַד, visitatus fuit.

Per hanc etiam coniugantur passiua verba, non ab actiuis, sed neutris deriuata. vt, à verbo neutro קָרַב appropinquauit se, fit נִקְרַב adductus est, Exod. 22. Sic, ab הָיָה fuit, fit נִהְיָה factus est, Ioelis. 2.

Item, alia quæ ab actiuo formata verbo, neutrã habent significationem, vel actionis reciprocæ, & intrãsitiuę, quòd in seipsis fit actio, & passio. vt, וַעֲמָשָׂא לֹא־נִשְׁמַר & Amasa non custoditus est, vel non custodiuit sese, id est, non cauit sibi. 2. Samuel. 20. Sic, à לָפַת inclinauit, fit נִלְפַּת inclinauit se. Cuius futurũ sic habet,

ræ בכל in infinitiuo, nisi quòd א, cùm sit gutturalis, pro ·:· habet tantùm ·:·, detractum enim est seua ex ·:·, ne seua sequentis literæ legatur. Habent etiam hæ literæ איתן quando prima radicis est gutturalis, motionem affinem motioni literæ gutturalis. vt, יַהֲרֹג occidet, אֶהֱרוֹס destruam.

Notandũ præterea, primã personam futuri vtriusque numeri interdum asciscere ה paragogicam literam in omnibus cõiugat. etiam imperfectorum verborum (vt fit in imperatiuo) ad ornatum lectionis. vt, אֶזְכְּרָה recordabor, נִשְׁלְחָה mittemus: secundam verò & tertiam plurales masculini generis habere in fine ן. vt, יִלְמְדוּן discent, תִּשְׁמְרוּן custodietis. Et quia huiusmodi percrebra sunt, probatione non opus est. Eandem literam ן nonnunquam etiam accipit secunda singularis fœminini. vt, תִּדְבָּקִין adhærebis, Ruth. 2. Accidit etiam hoc tertiæ personæ plurali præteriti. vt, אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ quod non nouerunt patres tui (maiores tui,) Deut. 8.

Regula.

Vaf cõuertens futurũ in præteritũ effertur per – sequẽte daghes, præter quàm cũ præponitur literæ י affectæ seua, tunc enim contẽtum est ו tãtùm –, nec imprimit daghes ipsi י, notato per seua.

Infinitiuus, imperatiuus, & futurum verborum actiuorum cõiugationis Cal, in vltima syllaba habẽt holem. vt, זְכוֹר recordari vel recordare (rarus tamen infinitiuus actiuus, euphoniæ gratia, est cũ –. vt, שְׁלַח אֶצְבַּע extendere digitum, Esa. 58. pro שְׁלוֹחַ) יִשְׁמוֹר custodiet. Neutra verò –. vt, שְׁכַב dormire & dormi. 4. Reg. 14. pro infinitiuo, & 2. Samuel. 13. pro imperatiuo: pro futuro, וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט, & impinguatus est Israel & recalcitrauit, Deut. 32. & similia. Sunt tamen quædam actiua, quæ similiter habent –. vt, רְכַב equi-

ta,

ret à daghes, vel ר, subscribetur ם ־ִ:.vt, מֵהֲרוֹג ab occidendo.& similia.

Imperatiuus similis est infinitiuo, detractis literis בכלם, & tantùm habet secundam personam. Dicunt enim Hebræi nobis ipsis vel absentibus nos non posse imperare. Huius personæ mascul. singulari, etiam in verbis imperfectis, in omnibus coniugationibus aliquãdo ad ornatũ lectionis additur ה per Paragogen: vt in ista dicitur, שִׁכְבָה עִמִּי dormi mecũ, Gen. 39. pro שְׁכַב. Quæ paragoge ה ita fit in verbis neutris huius coniugationis, vel etiam actiuis, habentibus pro secunda aut tertia litera radicali ח, vel ע, vel א, quæ habent sub secunda ־, de quibus in futuro loquemur. Nam actiua quæ habent in secunda holem in imperatiuo, hac punctorum expresione habẽt ה paragogicũ, & à זְכֹר, dices, זָכְרָה לִּי memento mei, Nehemiæ 5. Admittit etiam infinitiuus interdum ה per paragogen. vt, וַיִּתְּנָהּ לְמָרְטָה & dedit eum ad expoliendũ, Ezech. 21. mutato holem status absoluti infinitiui in camets hatuph, & transpositione motionum facta (si motionem scua liceat appellare) pro לִמְרוֹטָה, si propter paragogen non mutaretur vultus dictionis. Iod etiam vacans admittit. vt, לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים ad faciẽdum sedere cum principibus, Psal. 113. pro לְהוֹשִׁיב, & est infinitiuus quintæ coniugationis ordinis eorum, quorum prima est iod à verb. יָשַׁב sedit, in Cal.

Futurum, fit ab imperatiuo, præposita vna literarum * איתן, quæ in omnibus coniugationibus semper sunt futuri temporis characteristicæ. Illæ in hoc futuro habent pro scua hirec, eadem ratione qua literæ

* In collocãdis personis fut. non rationẽ habuimus ordinis literarũ huius dictionis artis איתן qua primo loco, nescio qua ratione, ponũt Heb. primã personã fut. sed instituti nostri, quo (sicut in præterito iidem Heb.) etiam in futuro primo loco ponimus tert. person. Erit igitur nostra dictio artis יתאן cõtinuato vno ordine à præterito iam incæpto.

confidens, & בָּטוּחַ cōfiſus. Viſe ſupra regulam de ח, & ע, in fine dictionis.

Aliquādo tamen vſu venit vt conſulendo breuitati vſurpatū ‑ retroferatur in Benoni ſub ſecūdam radicalem ſublato ∙∙ , quo illa notari debebat. vt, רוֹקַע extendens, Pſal. 136. pro רוֹקֵעַ, & c. id genus.

Quando tertia radicis eſt gutturalis in participio ſing. fœm. pro ∵ ∵ ſubſtituitur ‑ ‑. vt, שׁוֹמַעַת audiēs fœmin. Gen. 18. non שׁוֹמֶעֶת. ſic שׁוֹסַעַת findēs, Leuit. 11. non שׁוֹסֶעֶת.

Infinitiuus, nullius eſt generis, numeri, & perſonæ: vnde ab Hebræis dicitur מָקוֹר, id eſt, fons, ſeu ſcaturigo temporum, generum, numerorum, & perſonarum omnium. Nimirum, quòd ab eo fluant varij ſignificandi modi, non autem quòd ab illo tempora, genera, numeri, & perſonæ formētur. Infinitiuo ſæpenumero in omnibus coniugationibus ſeruiunt quatuor literæ בְּכְלָם, ex quibus, ב & כ, plurimùm trahūt infinitiui ſenſum ad præteritum, ל & מ verò, ad futurum: ſed quia frequenter occurrunt huiuſmodi, nulla attulimus exempla. In hac coniug. iſtæ literæ adiectitiæ בכלם pro ſeua, quo * propriè affici debent, habent hiric, & id ne ſeua ſequens legatur. Si quando tamen prima thematis fuerit vna gutturalium, non ſolùm infinitiui literæ בכל, ſed etiam futuri characteriſticæ habebunt pro ſuo ſeua motionem affinem literę gutturali. vt, בֶּאֱכוֹל in comedendo, לַחֲבוֹשׁ ad medendum.

* Omnis aſcititia ſiue ſeruilis litera, quādo in dictionis principio ſeruit, propriè inſigniri debet ſeua: ſi enim aliter notetur, hoc fit per accidens, vt hoc loco, ne duplex ſeua legatur, pro בִּפְקוֹר dicitur ad vocalitatē בִּפְקוֹר. ſic de cæteris.

מִפְּקוֹר. Hic, in פ ponitur daghes ſupplens defectum נ præpoſitionis מִן. nam alioqui dicendum eſſet מִן פְּקוֹר. Si verò prima fuerit gutturalis, quę abhor-

Vbi duo ſignantur accentus, prior qui iuxta ־ ponitur, vt ſeua ſequens legatur (de quo ſupra ĩ camets hatuph) producit ſyllabã priorem: poſterior autem, qui grãmaticus eſt accẽtus, attollit alteram.

Quę in tertia maſculina ſingul. pręteriti habent ־ & ··, non differũt à participio (ſeu potiùs nomine adiectiuo) maſc. ſingulari. vt, דָּבַק adhęſit, vel adhęrẽs. In plurali verò, דְּבֵקִים adhęrentes.

Si quãdo tamen vltima litera thematis fuerit ח, vel ע, vtrũque participium ſing. maſculinũ ſępenumero lõgius videbitur vna ſyllaba aliis, propter-vſurpatũ. Nõ enĩ dicimus שׁוֹמַע, ſed שׁוֹמֵעַ, non יָרוּעַ, ſed יָרוּעַ. ſic in infinitiuo, nõ שְׁמַע, ſed שְׁמוֹעַ. ſimilis eſt ratio de ח. vt, בּוֹטֵחַ confidens,

Pluralis. Singularis.
פּוֹקְדִים פּוֹקֵד
פּוֹקֶדֶת
vel
פּוֹקְדוֹת פּוֹקְדָה
Participium præterit. פָּעוּל
Pluralis. Singularis.
פְּקוּדִים פָּקוּד
פְּקוּדוֹת פְּקוּדָה
Infinitiuus מָקוֹר
פְּקֹד vel פְּקוֹד vel פָּקוֹד
בִּפְקֹד vel בִּפְקוֹד
כִּפְקֹד vel כִּפְקוֹד
לִפְקֹד vel לִפְקוֹד
מִפְּקֹד vel מִפְּקוֹד
Imperatiuus צִוּוּי
פִּקְדִי פְּקוֹד
vel
פְּקֹד
פְּקוֹרְנָה פִּקְדוּ
Futurum עָתִיד
תִּפְקוֹד vel תִּפְקֹד vel יִפְקוֹד vel יִפְקֹד
תִּפְקְדִי vel תִּפְקֹדִי vel תִּפְקוֹד vel תִּפְקֹד
אֶפְקוֹד vel אֶפְקֹד
תִּפְקוֹדְנָה* vel תִּפְקֹדְנָה יִפְקְדוּ
תִּפְקְדוּ
נִפְקוֹד vel נִפְקֹד

*Hæc vox in omnibus futuris omnium ordinum, ex orationis contextu, vel per ſecundam, vel tertiam perſonã fœmininam vertenda eſt, & ab ea aliquãdo detrahitur ה, quod tamen virtute cõtinetur in ־, vt dicere liceat תִּפְקוֹדְןָ vel תִּפְקֹדְןָ.

enim quæ frequentisſima eſt, habet ſub פ, id eſt, prima thematis litera ָ, & ſub ע, id eſt, ſecunda ַ. vt פָּקַד viſitauit, שָׁמַר cuſtodiuit. Quæ rarior, habet ָ ſub prima, & ֵ ſub ſecunda: ídque tantùm in tertia præteriti maſc. ſingulari. vt, דָּבֵק adhæſit, שָׁכֵן quieuit. In reliquis enim omnibus conuenit cum פָּקַד. Rariſsima autem ָ habet ſub prima, & holem in ſecunda. vt, יָגֹר timuit, יָכֹל potuit, קָטֹן minor fuit. Cuiuſmodi certè retinent holem per totum præteritum, præterquàm in tertia perſona ſing. fœmin. vt, יָכְלָה potuit mulier. & tertia plurali. vt, יָכְלוּ potuerunt viri, vel mulieres. Et eſt tantùm hæc diuerſitas in præterito: nam alibi vbique imitantur פָּקַד, vel יָשַׁב ſedit, eorũ quæ incipiunt à י paradigma. Excipitur futurũ verbi יָכֹל, vbi rationem tibi aſsignabimus, in claſſe verborũ quorũ prima eſt י.

Hebræi ordinem naturæ ſequuti, à præterito tempore, quod naturæ iam ordinatę ordine præcedit, cõiugationem incipiunt: ſecundo loco præſens ponunt, quod tamen verbum non eſt niſi in imperatiuo: tertio verò & vltimo, futurum.

Hîc vocũ quarũ vna alteri eſt oppoſita, dextera maſculini gen. eſt, & ſiniſtra fœmin. Cui verò nulla opponitur, communis. vt, פָּקַד viſitauit vir, פָּקְדָה viſitauit fœmina, פָּקַדְתִּי viſitaui ego vir, vel ego mulier.

Exemplum:

Præteritum		עָבָר
	פָּקְדָה vel פָּקֶדֶת*	פָּקַד
	פָּקַדְתְּ †	פָּקַדְתָּ
		פָּקַדְתִּי
		פָּקְדוּ
	פְּקַדְתֶּן	פְּקַדְתֶּם
		פָּקַדְנוּ
Præſens particip.		בֵּינוֹנִי

* Indicat interdum ת ſine daghes fœmininũ genus ſicut ה, etiam in ordinibus verborum imperfectis ait Kimhius in Miclol.

† In hac ſecũda pſona fœm. ſing. tertia radicalis notatur pro ַ quando illa eſt gutturalis. vt, שָׁמַעַתְּ בִּתִּי Audiſti (pro audis) filia mea? Ruth. 2. & alia id genus, etiam in aliis coniugationibus, quæ vſus commonſtrabit.

De coniugatione.

Coniugationes Hebræorum ſunt ſeptem (quas בִּנְיָנִים ſtructuras vocant.) Tres actiuæ, totidem paſsiuæ, & vna actiua & paſsiua: per quas omnes vnum atque idem verbum (quod mirum eſt) coniugari poteſt, voce & ſignificatione nonnihil immutata. Eas (vt Latini) non ſolent vocare primam, ſecundam, tertiam, &c. ſed peculiari ſuo nomine vnamquamque appellant.

Annotatio.

Quia, vt iam dictum eſt, oportet omne thema tribus conſtare literis ſubſtantialibus, vſu factum eſt apud Grammaticos, vt per פ, intelligant primam literam cuiuſque dictionis, per ע, ſecundam, & per literam ל, tertiam: eo quòd in hac dictione פָּעַל, operatus eſt, prima litera ſit פ, ſecunda ע, & tertia ל.

Coniugatio קַל, ſiue פָּעַל.

Hebræorum prima coniugatio binomia eſt. A natura enim ſua קַל, id eſt, leuis, ſeu expedita vocatur: quòd pro coniugationis indice nullam aſciſcat ſibi literam ſeruilem, nec daghes forti ſecunda radicalis litera grauetur. Vocatur etiam פָּעַל, à vetere paradigmate, à quo etiam ſortitæ ſunt denominationem cęteræ coniugationes. A פָּעַל enim illo vetere exemplo, coniugatio נִפְעַל appellatur: ſimiliter & aliæ hinc nomenclaturam ſortiuntur, vt ſuo videbitur loco.

פָּעַל apud veteres Grãmaticos commune erat exẽplmm vt nunc eſt פָּקַד quòd à neotericis ſubſtitutũ eſt (vt puto) ne laborarẽt, in litera gutturali ע, pronunciãda rudiores.

Cõplectitur hæc cõiugatio actiua verba. vt, פָּקַד viſitauit, & neutra, ſeu intrãſitiua, id eſt, quorum actus non tranſit in alium. vt, עָמַד ſtetit. & alia.

Habet porrò hæc coniugatio triplicem formam: ea enim

אַתָּה פָּקוּד,tu visitatus,אֲנִי פָּקוּד ego visitatus. & sine pronomine,אִישׁ פָּקוּד vir visitatus. Sic in fœmin. genere. vt, הִיא פְּקוּדָה illa visitata אַתְּ פְּקוּדָה,tu visitata,אֲנִי פְּקוּדָה, ego visitata. & cũ nomine, אִשָּׁה פְּקוּדָה, mulier visitata. &c.

De Genere.

Genus duplex apud Hebræos sortiuntur verba, nempe verbale, & nominum. Nõ enim omnium generum sunt verba Hebræa, vt Græca, & Latina: sed sunt mascul. generis. vt, פָּקַד visitauit vir. Vel fœminini. vt, פָּקְדָה visitauit mulier. Quędam etiam sunt vtrique generi communia. vt, פָּקַדְתִּי visitaui ego vir, vel ego mulier.

De Numero.

Numeri verborum sunt duo, singularis. vt, פָּקַד visitauit, & pluralis. vt, פָּקְדוּ visitauerunt.

De Persona.

Personę verborum sunt tres, tertia. vt, פָּקַד visitauit, secunda. vt, פָּקַדְתָּ visitasti. & prima. vt, פָּקַדְתִּי visitaui. Qua tamen ratione ducti ita suas personas collocent, nõ satis scio, nisi fortè honoris & modestiæ gratia, vt Galli solent. Dicunt enim illi, *luy, vous, & moy*. Quia immodestè diceretur, *moy, vous, & luy*. Vel quòd thema nudum in tertia persona, à qua cæteræ deducuntur, potissimùm appareat.

De Figura.

Figuræ verborũ sunt duæ, simplex. vt, פָּקַד visitauit. & composita. vt, פְּקָדוֹ visitauit illum.

De Specie.

Species verborũ sunt duę, primitiua. vt, פָּקַד, & deriuatiua. vt, אָזַן auscultauit, siue aures prębuit. ab אֹזֶן auris.

De

lia multa. Vel plurimùm illud circumloqui per Benoni, id eſt, intermedium. (Sic enim appellare ſolent præſens tempus) quòd ſit conſtitutũ inter præteritũ, & futurum. Non tamen quòd verbum ſit, ſed participium. Illud Latini præſens appellant. Cuiuſmodi ſanè circumloquutio, participij præſentis pro præſenti verbo, quia creberrima eſt, exempli illuſtratione non eget. Imperatiuus autem præſentis temporis eſſe poteſt.

Sic participium præteritum habent Hebræi, quod פָּעוּל appellãt, quo ſignificatur aliquid præterito tempore factũ, quod tamẽ adhuc permaneat. vt, הַבַּיִת בָּנוּי, id eſt, domus ædificata, quæ tamen adhuc ſtat, vel (ſi de re materiata non ſit ſermo) cuius adhuc recens ſit memoria. vt, פָּקוּד, id eſt, viſitatus, recenti viſitatione videlicet. Si enim loqui velles de domo iam ſolo æquata, vel de viſitatione iam obliuioni tradita, vtendum eſſet non hoc participio, ſed præterito verbi paſſiui. ſic, הַבַּיִת נִבְנָה domus quæ quondam fuit, ſed iam diruta eſt, נִפְקַד viſitatus fuit viſitatione quadam iam obliterata.

Illud etiam notandum, Benoni & Paul omnibus perſonis eſſe cõmunia pro ratione dictionis quæ illis adiicitur: vt ſi adiiciatur pronomen tertiæ perſonæ, erit & benoni tertiæ. vt, הוּא פּוֹקֵד ille viſitans (eſt) id eſt, viſitat. Si ſecũdæ, erit ſecũdę perſonę. vt, אַתָּה פּוֹקֵד tu viſitans (es,) id eſt, viſitas. Si pronomini primę perſonę, erit primę. vt, אֲנִי פּוֹקֵד ego viſitàs (ſum,) id eſt, viſito, vel ſine pronomine. vt, אִישׁ פּוֹקֵד: vir viſitãs (eſt,) id eſt, vir viſitat. Similiter Paul. vt, הוּא פָּקוּד, ille viſitatus

De modis.

Modi verborum ſunt quinque, indicatiuus, imperatiuus, optatiuus, ſubiunctiuus, & infinitiuus. Quãdoquidem præteritum, quod vnicum habent, ſimiliter & futurum, cùm occurrunt in biblijs, vertenda ſunt pro commoditate & exigentia ſenſus, per indicatiuum, vel optatiuum, vel ſubiunctiuum. vt, פָּקַד ſignificare poteſt pro rei exigentia, viſitauit, vel viſitaret, vel viſitauerit, vel viſitauiſſet. Itidem futurum. vt, אֶפְקוֹד viſitabo, vel viſitem, vel viſitauero. ſic de alijs vtriuſque perſonis. Infinitiuum autem & imperatiuum ſeparatim habent.

De tempore.

Tempora verborum ſunt quatuor, præteritũ (quod pro commoditate lectionis vertendum eſt, modò per perfectum, modò per imperfectum, & modò per pluſquàm perfectum,) Benoni, Paul, & Futurum.

Præterito tẽpore etiam frequenter (Prophetæ præſertim) non temerè, pro futuro vti ſolent. Nam, præteriti temporis verbo nunciare aliquid euenturũ, maiorem rei certitudinem ſignificat. Non enim rara eſt Heteroſis apud illos.

Obiter etiam notandum, apud Hebræos nullũ eſſe verbum præſentis temporis pro indicatiuo, vel optatiuo, vel ſubiunctiuo, ſed eos nõnunquam pro eo vti præterito. vt, וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ & ortus eſt, id eſt, oritur ſol, Eccleſiaſtæ. 1. & frequẽter alia: Vel futuro, (præſertim in rebus ſolitis.) vt, מַה־יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל Quid reſidui (eſt) homini, ex omni labore ſuo, quo laborabit, id eſt, laborare ſolet, Eccleſiaſtæ. 1. & ſimi-

perſonæ futuri temporis, communis generis, numeri ſingularis, יִמְלֹךְ regnabit. vbi י tertiæ perſonæ futuri temporis, maſculini generis, numeri ſingularis, eſt character. Motionibus vocalibus etiam mutatis, ab eadem radice formatur nomen מֶלֶךְ rex, מְלָכִים reges. vbi, ים, literæ ſunt formatiuæ pluralis numeri maſculini. Et adhibito ה formatiuo generis fœminini, dicitur מַלְכָּה regina. Deinde aduenientibus ſeruilibus literis aliis, ab eadẽ radice formatur מַמְלָכָה & מַלְכוּת regnum. & alia: ex quibus omnibus, pro inueniendo themate, detrahendæ ſunt omnes illæ addititiæ literæ, poſtea conſulendum lexicon, quod radicis tibi ſignificationem ſuppeditabit. Dignum inſuper notatu eſt (vt faciliùs thematis cognitionem aſſequaris) Hebræorum literas, in vndecim יְסוֹדִיּוֹת, id eſt, radicales, ſeu (vt ita dicam) fundamentales diuidi. Illæ ſunt, גַּד זַחַט סַעַף צַקַר, quæ ſemper ſunt de corpore dictionis: quare in functione illarum cognoſcenda, nihil negotij eſt. & in vndecim שִׁימּוּשִׁיּוֹת, id eſt, ſeruiles, ſeu miniſteriales, נִכְתַּב שְׁמוֹ אֲלִיָּה (quæ tamen nonnunquã ſunt de corpore dictionis:) ex quibus quatuor אֲלַבֵּשׁ tantùm ſeruiunt præpoſitæ primæ thematis literæ. Quatuor verò, כְּנָהָם ſeruiunt modò præpoſitæ, modò poſtpoſitæ themati: & tres יוֹת in principio, medio, & fine ancillãtur. Quarum omnium functiones poſthac, vel ſparſim in hoc opere, vel tractatu ſpeciali in fine huius libelli diffuſè oſtendemus.

De verbo.

Verbo accidunt, modus, tempus, genus, numerus, perſona, figura, ſpecies, & coniugatio.

De

ctorum formas Deo duce,facilè docebimus.Priùs tamen quàm ad verba nos accingamus, quid ſit thema,ſeu radix,literas radicales à ſeruilibus ſecernentes doceamus.

Radix ſeu thema quid.

Apud Hebræos שֹׁרֶשׁ,id eſt, radix (quam Græci θέμα) eſt primitiua & primogenia illa dictio, à qua adiectis aut detractis literis vel ſyllabis, vel mutatis motionibus manant perſonæ, numeri, genera, tempora, participia,nomina,& cætera id genus diſcrimina:quibus dictionē,à dictione diſcernimus. Illa duntaxat tribus cõſtat literis radicalibus,quæ ſemper expreſſæ ſunt in dictionibus perfectis.Quòd ſi detracta aut obmuteſcens fuerit trium illarũ literarum aliqua, radix ſeu dictio tunc erit imperfecta: cuius cognoſcendæ ſuo loco, poſt verba perfecta regulas docebo, & erit facilis ratio.Quę pluribus autem quàm tribus conſtant radicalibus literis, pauca ſunt pura Hebraica. Sũt enim illa potiùs exotica & peregrina.De quibus ſuo loco.

Nunc tibi radicem, ſeu thema vnum dabo, à quo adhibitis literis quibuſdã ſeruilibus, vel ſyllabis, manare plures videbis voces. vt, à מָלַךְ regnauit, quod thema perfectum eſt, vt conſtat, tribus conſtãs literis ſubſtantialibus,fit, מָלַכְתָּ regnaſti.vbi,תָּ ſyllaba eſt formatiua ſecũdæ perſonæ maſculinæ præteriti,מָלַכְתִּי regnaui, תִּי, formatiua eſt primæ perſonæ præteriti cõmunis generis, מָלְכוּ regnauerunt. vbi ו formatiuum eſt tertiæ perſonæ communis generis pluralis numeri, אֶמְלוֹךְ regnabo. vbi א eſt formatiua litera primæ

D ij perſo-

ſine ה præcedente, ſine daghes in prima litera dices, מֹשֶׁה Moſes. יְהוֹחָנָן Iohannes.& ſimilia.

De Caſu & Declinatione.

Nomina apud Hebræos duntaxat variantur è maſculino genere in fœmininum: quod adiectiuorum proprium eſt.vt, שַׂר princeps, שָׂרָה princeps fœmina: טוֹב bonus, טוֹבָה bona. Vel ex ſingulari in pluralem, vel dualem numerum: vt à טוֹב fit plurale טוֹבִים, à טוֹבָה fit plurale טוֹבוֹת, à שַׂר fit plurale שָׂרִים, à שָׂרָה fit plurale שָׂרוֹת, à יָד fit in duali יָדַיִם, à רֶגֶל רַגְלַיִם, & ſic de aliis.

Caſus tamen (cùm in quouis numero nomina ſint indeclinabilia) non ex terminatione cognoſcũtur, vt fit apud Græcos & Latinos, ſed præpoſitis articulis, aut prępoſitione, dicũt, סֵפֶר liber הַסֵּפֶר libri לְסֵפֶר libro אֶת סֵפֶר librum מִסֵּפֶר à libro. Vel ex orationis contextu. vt, סֵפֶר כֵּיפָא liber Petri. De his articulis poſtea latiùs ſuo loco.

Annotatio.

Nullum habent Hebræi nomen comparatiui, aut ſuperlatiui gradus, ſed eum circumloquũtur per particulas יוֹתֵר, id eſt, magis, מִן, id eſt, quam, & מְאֹד, id eſt, valde. vt, חָזָק fortis, יוֹתֵר חָזָק magis fortis (fortior,) מְאֹד חָזָק valde fortis (fortiſsimus.) Quum tamen adhibet particulam מִן comparatiuo, plurimùm non exprimitur יוֹתֵר magis, quod tamen ſupplendum eſt. vt, טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בָּאָדָם Bonum (eſt) confidere in Domino (magis) quàm cõfidere in homine, Pſal. 118. ſecũdùm Latinos. 117. Vbi ſupplẽdum venit, magis.

Claſſes nominum imperfectorum, & reliqua quæ de illis dicenda videbuntur, poſt verborum imperfectorum

Ad hæc obseruare debet diligẽs grãmaticus quandoque nomen pro propriũ pro nomine sumi. vt, נְשֵׁי לֶמֶךְ הַאְזֵנָּה אִמְרָתִי Vxores Lemechi auscultate sermonẽ meum, id est, vxores meæ auscultate sermonem meũ, Gen. 4. Vbi etiã est tertia persona pro prima: frequens enim Hebræis est personarum inuicem substitutio.

Appendix.

Omne nomẽ proprium semper expers est quatuor sequentium rerum, regiminis siue syntaxeos, pluralis numeri, affixi siue pronom. corrupti, & הֵא הַיְדִיעָ, id est, ה connotatiui.

Per regimen, intellige nomen proprium nunquam genitiuũ casum regere. Dici quidẽ potest, מֶלֶךְ מִצְרַיִם rex Aegypti, non tamen פַּרְעֹה מִצְרַיִם Parao Aegypti, sed cum nomine gentili dices, פַּרְעֹה מִצְרִי Parao Aegyptius, מֹשֶׁה יְהוּדִי Moses Iudæus, & non יְהוּדִית Iudææ. sic de aliis.

Plurali numero vt iam dictum est, carent nomina propria: siquidẽ, non dicendũ est אַבְרָהָמִים, יִצְחָקִים, sed אַבְרָהָם, יִצְחָק.

Per affixum etiam intellige, nomen proprium nũquam componi cum pronomine inseparato siue corrupto (quod affixum appellare solent.) turpe enim esset dicere מֹשֶׁךָ Moses tuus, דָּוִדְךָ Dauid tuus. Similiter cum aliis affixis, quæ suo loco enumerabimus, vsum illorum docentes.

Sic ה notatum per pathah sequente daghes, quod הֵא הַיְדִיעָה, id est, ה connotatiuum (quod sæpe Emphasim habet) vocatur, nunquam nomini proprio hominis præponitur, vt dicere liceat, הַמֹּשֶׁה, הַיּוֹחָנָן, sed

in plurali fœmin.fortiuntur.vt, חֶרֶב gladius. In plurali חֲרָבוֹת gladij, Esa.21.

Quædam præterea in plurali terminationē masculinam & fœmin.habent.vt, דּוֹר ætas. In plurali דּוֹרִים & דּוֹרוֹת ætates, Esa. 21. שָׁנָה annus. In plurali שָׁנִים anni, Leuit.25. & שְׁנוֹת חַיִּים anni vitæ, Prouerb.4.

Alia sunt etiā quæ carentia singulari in plurali mascul.sunt.vt, חַיִּים vita, quod nomen dualem magis habet terminationē, quia duplici vita viuimus, Psal. 21. בְּתוּלִים virginitas, נְעוּרִים adolescentia, Esa.54. זְקוּנִים senectus, Gen.37. Cuiusmódi, quædam masculinam & fœmin. habent terminationem. vt, אֻמִּים populi, Psal. 117. & אֻמּוֹת familiæ, Num.25. & alia, quæ vsus & lexicon facilè suppeditabunt.

Regula.

Omnia nomina propria.vt, אַבְרָהָם Abraham, מִרְיָם Maria, carent numero plurali: quibus adiungēda sunt nomina specierū metallorum. vt, זָהָב aurum, כֶּסֶף argentum, נְחֹשֶׁת æs, בַּרְזֶל ferrum, בְּדִיל stannum, עוֹפֶרֶת plumbum. Quæ omnia nomina vno cōtinentur versu, Num.21. Inuenitur tamen כֶּסֶף in plurali numero cum inseparato pronomine bis, Genes. 42. Similiter בְּדִיל semel, Esa. 1. Huius classis insuper sunt pauca quædam alia nomina, quæ in numero singulari tantùm reperiuntur.vt, שֶׁמֶשׁ sol, יָרֵחַ luna. Quanuis tamē pro mensibus dicatur in plurali יְרָחִים menses, Exod. 2. לֶחֶם panis, יַיִן vinum. & quædam alia.

Notandum etiam obiter, nomina specierū animalium crebrò collectiuè capi. vt, אָדָם homo, & nōnunquam homines, צֹאן ouis, & grex ouiū. & similia alia.

Ad

pedes,ab אֹזֶן auris,אָזְנַיִם duæ aures,ab עַיִן oculus,עֵינַיִם duo oculi.ab אַף naris,אַפַּיִם duæ nares, à שָׂפָה labium, שְׂפָתַיִם duo labia.& alia.Pluralis numerus masc.nominis & participij magna ex parte formatur subiungẽdo literam ם, vltimæ literæ singularis, quæ tunc affici debet hiric magno.vt,à צַדִּיק iustus,formatur plurale צַדִּיקִים iusti à מֶלֶךְ, rex, fit מְלָכִים reges. Sunt tamen nonnulla quę non adhibito ם,sed ן,insignitáque vltima litera singularis hiric magno, formant plural. num.masc.vt à רָץ cursor, formatur רָצִים & רָצִין cursores,4.Reg.11.ab עִי aceruus fit עִיִּים,Psalm.79.& עִיִּין acerui, Mich. 3. & alia in Miclol: In quibus omnibus,accentus semper est in vltima.

Fœmininorum nominũ & participiorum, itidem pluralis numerus,à singulari fit,mutãdo הָ id est ה & ָ in וֹת. vt, à טוֹבָה bona,fit plurale טוֹבוֹת bonæ,à גְּדוֹלָה magna,גְּדוֹלוֹת magnæ: quæ accentum etiam in vltima semper habent.

Notandum etiam adhuc, pauca quædã anomala à superioribus excipi regulis, quæ cùm sint generis masculini in numero plurali fœmininorum terminationem sortiuntur.vt,אָב pater.In plurali fœmininam habet terminationẽ אָבוֹת patres, frequens in biblijs. לַיִל nox,לֵילוֹת noctes,Ionæ.2. & similia.E`diuerso,quædam fœminina sunt in singulari, quæ tamen in plurali masculini generis sunt. vt, נְמָלָה formica, נְמָלִים formicæ, Prouerb. 30, יוֹנָה columba יוֹנִים columbæ, Cantic.1.

Itẽ,alia fœminina ex contextu scripturæ deprehensa, cùm in singulari terminationem habeant mascul. in

Item, omnia nomina regionũ, & vrbium, cuiuscũque sint terminationis, generis sunt fœminini. vt, מוֹאָב הֱוִי־סֵתֶר לָמוֹ Moab sis latibulum illis, Esa. 16. vbi מוֹאָב est nomen regionis, cum imperatiuo fœminæo, ab הָיָה fuit. יְרוּשָׁלַםִ הִיא יְבוּס Ierusalem ipsa (est) Iebus, 1. Paralip. 11. vbi nomen vrbis, cum relatiuo fœminino. Sic de aliis.

Quædam etiam sunt nomina, quę vna voce sexum vtrunque significãt. vt, אַרְנֶבֶת lepus, Leuit. 11. חֲזִיר sus, Prouerb. 11. & nonnulla alia.

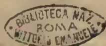
Notandum insuper, plurimùm genus fœmininũ à masculino formari adhibito ה, præcedente ָ & accẽtu. vt, à גָּדוֹל magnus, fit גְּדוֹלָה magna, à טוֹב bonus, fit טוֹבָה bona. & similia.

De numero.

Numerus in nomine triplex, singularis. vt, אֶלֶף mille, מֵאָה cẽtum. Dualis. vt, אַלְפַּיִם duo milia, מָאתַיִם, ducenta. Pluralis. vt, אֲלָפִים plura milia quàm duo, מֵאוֹת pluries centum.

Notabis interim, pauca quædã per dualem duntaxat numerum declinari. vt, שָׁמַיִם cæli, מַיִם aquæ, צָהֳרַיִם meridies, רֵחַיִם duę molæ pistrini, inferior & superior, אָבְנַיִם postis, vel lapis super quem fingit figulus vasa sua, qui plurimùm in modum duarum molarum est. & alia. Sic per dualem inflectuntur numerũ nomina significantia res natura geminas. vt, יָדַיִם duæ manus, in quibus formatur semper numerus iste dualis à singulari, addendo יִם syllabam, pathah & accentu posito sub litera mox pręcedenti. vt, à יָד manus, singulari: formatur duale יָדַיִם duæ manus, à רֶגֶל pes, רַגְלַיִם duo pedes.

Fœminina verò ea ſunt nomina & participia, quę terminantur in ה præcedente ָ, & accentu in vltima. vt, צְדָקָה iuſtitia מַלְכָּה regina, פּוֹקְדָה viſitans fœm. vel in ת præcedente ֶ. Quæ omnia ſemper accentum habēt in penultima. vt, תִּפְאֶרֶת pulchritudo, עֲטֶרֶת diadema. פּוֹקֶדֶת viſitans fœm. Et carent ſemper numero plurali regulariter formato, niſi ת fuerit litera radicalis, tunc enim pluralem numerum habent. vt, à קֶשֶׁת arcus, fit regulariter in plurali, קְשָׁתוֹת arcus, Eſa. 13. Reliqua omnia cuiuſcunque fuerint terminationis, generis erūt maſculini: niſi quòd aliquando (quemadmodū apud Latinos) quædam ſunt irregularia, quorum genus facilè inter legendum vel ex adiuncto verbo, vel ex adiectiuo cognoſcitur. vt, אֶבֶן יְקָרָה lapis precioſus, 2. Samuel. 12. vbi adiectiuū fœmininū. וְאֵשׁ יָצְאָה Et ignis egreſſus eſt. Num. 16. vbi verbum fœminæū. Et alia, inter quæ recenſenda ſunt nomina, quę natura in animalis corpore gemina ſunt, quæ quanuis non terminentur in ה præcedente ָ & accentu, vel in ת præcedente ֶ, ex orationis cōtextu plurimùm generis fœminini deprehenduntur. vt, וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֶּשׁ־דָּעַת & auris ſapientum quæret ſciētiam (ſtudet cognitioni,) Prouerb. 18. תִּמְחַץ רַגְלְךָ בְּדָם intingat ſe pes tuus in ſanguine, vel rubeat, Pſal. 68. בִּזְרֹעַ גְּדוֹלָה in brachio magno, id eſt, potentia magna, Ezech. 17. כָּבְדָה מְאֹד יַד הָאֱלֹהִים שָׁם aggrauata erat (inualuerat) nimis manus (afflictio) Domini illic, 1. Samu. 5. vbi vides, in his omnib' exēplis dictiones res in animalis natura geminas ſignificātes, ex adiuncto verbo fœminino, vel adiectiuo, eſſe generis fœminini. Eadē de aliis eſt ratio.

Post ו.vt, { רוּחַ spiritus. / יָרוּעַ cognitus. } post holē.vt, { מָשׁוֹחַ vngere. / שָׁמוֹעַ audire. }
Post ׳etiam nonnunquam. vt, יְהוֹשֻׁעַ Iosue, Aggei.1.
Legitur etiam בָּטֻחַ fiduciam habens (fretus,) Psal. 112.

Et hæc de Pronunciatione.

Illas præscriptas omnes regulas in medium protuli beneuole lector, non vt eas initio huius linguę candidati accuratè, & nimis curiosè ediscant, sed duntaxat illas percurrendo ita animaduertant, vt cùm aliquantum promouerint, si opus fuerit, huc redeant. Cæterùm, satis erit candidato, si principio literas & earum potestates, motiones vocales, daghes lene & forte, seua, & vbi legatur, literásque quiescentes memoriæ tradiderit. Nam reliqua omnia asiduа lectio, & præceptoris frequens admonitio facilè commonstrabit.

De Nomine.

Sunt apud Hebræos tantùm tres orationis partes, שֵׁם, id est, nomen, פּוֹעַל, id est, verbum, & מִלָּה, id est, consignificatiuum: per quod intelligunt articulum, pronomen, & cæteras partes orationis indeclinabiles. Sed quia parum negotij est in declinandis nominibus, cùm quòd accidentibus, nempe qualitate, figura, & specie, cum Latinis omnino conueniant (quę breuitati studentes omisimus) tum quòd genera, numeri, casus, declinatio, & gradus comparationis, breuiter tractari posint. De his quàm breuisimè fieri poterit, dicemus: & primùm.

De genere.

Hebræorum idioma generibus duobus contentum, masc. & fœm. neutrum genus nescit.

Fœmi-

ſtincta, vt liberata audiatur à daghes, ne eius ſonus abrumpatur.
E' cõtrario verò motiones breues ipſas ſemper ſequitur daghes. vt, יַפָּה pura, חַגּוֹ ſolennitas illius: vel ſeua quieſcens. vt, מִצְרַיִם Aegyptus, שִׁמְרוּ cuſtodite.
Si tamen ponatur accẽtus iuxta motionem breuem, litera ſequens rarò habebit daghes. vt; בַּיִת domus, בֶּגֶד veſtis: & ſimilia. Quòd autem aliquando ſequatur daghes quanuis cum motione parua ſit accentus, exemplũ habes תִּשְׁמְטֶנָּה dimittes eam, Exod. 23. & alia.
Degenerant tamen pauca admodũm participia præteriti temporis, vſu magis obſeruanda, in quibus, poſt motionem breuem quanuis ipſa non habeat iuxta ſe accentũ, ſequitur raphe. vt, פְּקֻדִים numerati, Exod. 30.

De ע, & ח.

Hæ duæ literæ, in principio vel medio dictionis, cùm ſint veræ conſonantes, feriũt ſubſcriptam vel ſequentem motionem vocalem: in fine verò poſt vltimas quatuor motiones magnas, habent pathah, poſt cuius vocem proferri debent: quare iuſtæ tunc non ſunt conſonantes. Habent etiam ſemper accentum, proximè ante ַ. Et (quia huiuſmodi etiam dictiones aliis vna ſyllaba videntur longiores) pathah illud dicitur פַּתַּח גְּנוּבָה, id eſt, pathah ſuffuratum ſeu vſurpatum, quòd prẹter conſuetudinem aliarum, huiuſmodi habeant pathah ſub vltima thematis litera.

Poſt hirec magnũ. vt { שִׂיחַ planta. תַּכְרִיעַ pſternes. } Poſt ֹ. vt { הִפָּתֵחַ adaperire. יוֹדֵעַ cognoſcés. }

Adhuc etiam literæ אֶהֱוִי dicuntur אוֹתִיּוֹת נִסְפוֹת, id est, literæ addititiæ, siue paragogicæ, quòd sæpe nihil significantes subiungantur radicibus.

א in fine addititiū siue redundans per paragogē. vt, חַגָּא commotio, Esa. 19. pro חַג.

ה pariter paragogicum. vt, לַיְלָה nox, Psal. 104. pro לַיִל.

ו itidem redundans. vt, חַיְתוֹ־יָעַר bestia syluæ, Psal. 104. pro חַיַּת יַעַר.

י similiter vacans. vt, שֹׁכְנִי habitās, in Abdia. pro שֹׁכֵן.

Et alia, quæ breuitatis gratia omisimus: eiusmodi proculdubio paragoge, ad euphoniam, in Hebraismo frequens est.

ה Tamē in fine, si nullus statim præcedat accētus, aliquādo æquiualet præpositioni אֶל *id est, ad vel in. vt,* גֹּרְנָה *ad aream, Mich. 4. Nisi* ו *hic oīno redūdaret, dicendum esset* הַיַּת *ex proportione siue grāmatica analogia.*

DE VTRARVMQVE MOTIONUM natura.

Motiones magnæ liberam pronunciationem postulantes, quam daghes & seua quiescens abrumpūt, post se neutrum illorum admittūt. vt, יָשָׁר rectus, שֵׁכָר sicera, פְּקִידִים præfecti, קוֹדֶשׁ sanctitas. פְּקוּדִים visitati.

In quibus tamen motio longa præcedēs habet secū accentum, inscribi potest daghes literæ sequenti. vt, יָמָּה in mari שָׁמָּה illic: vbi vides post ָ poni daghes in מ, sed accentu præcedēte, qui retineat remoretúrque primam syllabam: ita tamen vt non separata videatur à sequēte, sed suspensione quadam vocis ab ea ita distincta,

Quòd literæ אֶהֱוִי lateant in motione longa, pate ex Exod. cap. 20. vbi sic legitur. לֹא־תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶסֶל Nõ facias tibi sculptile: vbi, in פ, dictionis פֶּסֶל, non ponitur daghes propter vnam literarum אֶהֱוִי, quæ subintelligitur post dictionis לְךָ. Simile iudem habetur in fine Psal. 13. בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי In misericordia tua speraui. Sic, à יָשַׁב sedit: in futuro dicitur תֵּשֵׁב sedebit: vbi in literę ת, latet י prima radicis litera. Reliqua vsu inter legendum sunt obseruanda.

Hæ tres literæ אֶהֱוִי, etiã in motione parua actu quãdoque quiescunt. vt,
- גֹּמֶא iuncus.
- שָׂדֶה ager.
- דְּבָרֶיךָ verba tua.

DE LITERIS PERMVTABILIBVS.

Quinetiam quatuor literæ אֶהֱוִי à Grammaticis אוֹתִיּוֹת מִתְחַלְּפוֹת, id est, literæ permutabiles appellantur, quòd frequenter vna in aliam commutetur.

ה in א. vt,
- קְרֶאןָ לִי מָרָא vocate me amaram, Ruth. 1.
- pro מָרָה.

א in ה, & in י. vt,
- כִּסֵּה thronus, 1. Reg. 10.
- pro כִּסֵּא.
- בְּרִיָּה pinguis. fœm. gene. Ezech. 34.
- pro בְּרִיאָה.

ו pro י, & י pro ו. vt,
- חֱוִי esto, Esa. 16.
- pro חֱיִי Imperatiuo, ab חָיָה fuit.
- קִיֵּם confirmauit, Hester. 9.
- pro קִוֵּם.

& alia quamplurima: hæc enim obiter adduximus, vt tyronibus huius linguæ sternamus viam.

ה dūtaxat in fine obmutescit:
- Post ·. vt, גָלְתָה יְהוּדָה migrauit Iehuda, Threno.1.
- Post -.vt, אַרְיֵה leo, Gen.49.
- Post holem.vt, גָלֹה migrare, Amos.5.

ו tantum quiescit:
- In medio. vt, בְּשִׂפְתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא חָכְמָה, In labiis prudentis inuenietur (inuenitur) sapientia, Prouerb. 10. & in fine, semper sub holem.vt, לוֹ illi.

י nō propriè silet & obmutescit in aliqua motionū, præterquàm in -.vt, לְנֶגֶד עֵינָי corā oculis meis, Psal.26. aut in ·. vt, דְּבָרָיו verba illius: & alia propemodū infinita. Sic in ·.vt, דְּבָרֶיךָ verba tua. Radicale י tamen nisi in - (quòd sciam) quiescere percepi.

Post alias autem omnes motiones, י vel est affectum motione vocali, & sic consonans.vt, חָיָה fuit: vel coalescit motione destitutum. Coalescit autem in fine dictionis, post quatuor istas motiones, ·, -, ו, ו, cum præcedenti syllaba, sicut vocalis in diphthongo, & pronūciatur post ·· & -, vt y in dictionibus Gallicis *iray*, *diray*, *feray*. Post holem, vt y, in dictione Gallica *roy* & post ו, vt y in fine dictionis Gallicæ *luy*.

Exempla י coalescētis in fine dictionis post quatuor præscriptas motiones.
- Post ·. vt, אֲדֹנָי adonai, Dominus, ξισυλλάβως.
- Post -. vt, דְּבָרַי deuarai, verba mea, ξισυλλάβως.
- Post holem.vt, גּוֹי goi, gens, הוֹי hoi, heu, μονοσυλλάβως.
- Post ו.vt, בָּנוּי banui, ædificatus, δισυλλάβως.

Quòd

Cæterum ſi poſt ָ ſequatur ה vel א , ָ illud etiam præſente maccaph erit longum . vt, תַּאֲוָה־הוּא deſyderabilis ipſa(arbor erat,) Gen.3. & וּשְׁקָה־לִּי, Et oſculare me, Geneſ.27. & id genus alia.

Quarta , in verbis in quibus in vltima ſyllaba eſt ָ, & nullus vnà cum illo eſt accẽtus, quod potiſsimùm in quibuſdam futuris obſeruatur, tale ָ, eſt camets hatuph, vt וַיָּקָם קַיִן Et ſurrexit Cain. Geneſ. 4. וַיָּקָץ מוֹאָב Et anxius fuit Moab, Num.22.

De literis אֱהֱוִי.

Hæ quatuor literæ nullum ſonum emittunt , niſi motione afficiantur vocali, & ob id literæ נָחוֹת, id eſt quieſcentes ſeu ἄφωναι dicuntur : illarum natura eſt, vt ſemper adſint expreſſæ motionibus magnis, aut non expreſſæ in ipſis lateant : ita vt motionem magnam proferre non poſsis, niſi adfuerit, vel intelligatur vna illarum : quare אִמּוֹת הַדִּבּוּר , id eſt , matres locutionis, appellatæ ſunt.

א, tantùm in fine & medio dictionis ſilet	Poſt ָ . vt, צָבָא exercitus, Num.1. Poſt ֵ .vt, כִּסֵּא thronus, Heſter 1. Poſt hirec magnũ.vt, בָּרִיא pinguis, Iud.3 Poſt holem. vt, בֹּא יָבֹא veniendo veniet, id eſt, certè veniet, Habac.2. In medio dictionis . vt, יֹאכַל בּוֹ comedet ex eo. Exod.12. Poſt וּ. vt, נְשׂוּא פָּנִים diſcrimen ſeu ratio perſonarum, Eſa.3.

ה duntaxat

ſeua. Huic motioni ◌ֳ in quibuſdam codicibus aſcribitur ſeua dextero lateri ſic ◌ֳ, in quibuſdã verò non: quare in huiuſmodi codices incidens ne allucineris, certas quatuor regulas tibi ſubſcribam, quibus camets motionem magnam ab hateph camets, ſeu (vt placet Eliæ vocare) camets hatuph diſcernes.

Prima, ſi aliquando poſt ◌ָ venerint daghes & accentus, iam illud camets non eſt motio magna camets, ſed camets hatuph, ſemper per ou, ſiue o, & non per a legendum. vt, כָּלּוּ תְפִלּוֹת דָּוִד abſolutæ ſunt precationes Dauid. Pſalmo. 72. ita in quibuſdam exemplaribus legitur.

Omne camets poſt quod venit ſeua, debet ſaltẽ methegh accẽtu produci, alioqui ſeua ſequẽs non legetur, quia camets illud eſt camets hatuph Eliã Cãtic. 11. Vide.

Secunda, ſi ſequatur poſt ◌ְ ſeua quieſcens, id eſt, ſi camets præcedens non habeat iuxta ſe methegh, vel alium quemuis iuſtũ accentum, tunc non erit camets, ſed camets hatuph. vt, הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ Sapientia vitam confert poſſeſſoribus ſuis. Eccleſiaſt. 7. quod de naturali ◌ְ & non per accidens poſito in dictione intelligo: nam quanuis Ruth ſecundo legatur אַ֫רְצָה In terram: ſeua poſt tale ◌ְ non eſt legendum, eo quòd vicem gerat ◌ְ motionis paruæ ◌ֶ, propter accentum diſtinguentem: ſtatus enim abſolutus dictionis eſt אֶרֶץ.

Tertia, omne camets vltimæ ſyllabæ iunctum per virgulam quam Hebræi מַקָּף vocant, cum ſequẽti dictione, ſi nõ habeat poſt ſe א vel ה, eſt camets hatuph. vt, כָּל־אֹיְבַי omnes inimici mei. Pſal. 3. Sine maccaph enim ſcribendũ כל per holem: ſimiliter in פֶּן־יִפְרָץ־בָּם ne irrumpat in eos (Dominus) Exodi. 19. vbi ר litera afficitur camets hatuph propter virgulam maccaph.

Cæterum

Sunt etiam adhuc quædam causſæ, propter quas literæ non gutturales aliquando habent ſub ſe ֲ, vt cum ו præponitur literæ affectæ ſeua, dilatatur tunc ſeua per pathah, ornatus ac vocalitatis (vt. Dauid Kimhius ait) gratia. vt, וּזֲהַב & aurum, Geneſ. 2. Et alia. vt, Ezechiel. 26. Iudicum 5. & Numeri. 23. Item, ab hoc verbo בֵּרֵךְ benedixit deriuata, in quibus accentus methegh eſt ſub ב, habēt aliquando ſub ר ֲ. vt, וַאֲבָרֲכֵהוּ & benedicam ei, Geneſ. 27. וְהִתְבָּרֲכוּ־בוֹ & benedicent ſibi in illo. Ierem. 4. & alia. vt, Iudicum 5, magis vſu quàm præceptis percipienda: in quibus variant exemplaria, vt de deriuatis ab אֲכָל, quæ Elias Cantico duodecimo perſequitur.

Quando ſeua ſequitur literam gutturalem, ex ֱ literæ gutturalis tunc fit ֶ, ídque ne alterū ſeua ſequēs legatur, & fiat κακοφωνία (Nihil enim aliud eſt ֱ quàm ſeua compoſitum ſeu dilatatum per ֶ) vt, נַחֲלָתֵנוּ נֶהֶפְכָה לְזָרִים hæreditas noſtra verſa eſt ad alienos. Threno. quinto: vbi נֶהֱפְכָה pro נֶהֶפְכָה. Eadem erit tibi de ֲ ratio.

De ֳ

Quanuis ֳ ſit חָטֵף, id eſt, raptū, non tamen paulò ante adnumerauimus illis duobus, eo quòd plurimū hoc numeretur inter decem motiones vocales (tamē vt vſu videre licet, aliquando eſt ſeua dilatatum ſiue compoſitum cum ָ) quòd indifferenter ſubſcribatur omnibus literis, & quòd ex eo fiat vocabulū monoſyllabū כָּל, quod neque ſeua ſimplex, neque alia duo puncta rapta præſtare poſſunt: nulla enim ex illis ſolis conſtare poteſt dictio. De hoc pauca ſupra in fine

breuiſsimè & obſcuro ſono legendum, clariùs, & lé-
tiùs ſub literis gutturalibus legendum eſſe ad illarum
faciliorē pronunciationē (habent enim quatuor gut-
turales אחהע, minus vocis quàm aliæ conſonantes, &
ſic difficilioris ſunt prolationis:) extra quas, raró ad-
modùm hæc pūcta inueniūtur: quare, peculiaria gut-
turalium appellantur: ea daghes nunquam ſequitur,
raró etiam ſeua, quod ſub primæ ſyllabæ litera nun-
quam illa præcedit: in medio dictionis tamen quan-
doque poteſt. vt, וַיִּזְעֲקוּ, & clamauerunt, Ionæ. 1. & a-
lia. Ponitur etiā methegh accentus protractionis, qui
inſtar lineæ perpendicularis pingitur, cum motioni-
bus quæ præcedunt puncta rapta. Duo חֲטָפִים, etiam
mutuò nuſquam ſeſe conſequuntur.

Notādum gutturales literas ſe, & præcedētes literas notare, hoc eſt, ſi gutturalis litera habeat hateph pathah, præcedens litera plurimùm habebit motionem affinem, nēpe pathah. Si verò hateph ſegol, præcedēs habebit ſegol. vt, יֶעֱלֶה, Aſcendet. וְאֶאֱסֹף addet. hoc etiā fit cū hateph camets vt, יָעֳמַר, ſtatuetur.

Aliquando tamen literæ gutturales in medio di-
ctionis reperiuntur cum puro ſeua. In principio di-
ctionis nunquam, quoniam quoties ſeua debet legi
ſub gutturali, debet componi ſeu dilatari. Hoc autē
tribus regulis in fine huius operis demonſtramus:
quibus oſtenditur gutturales literas poſſe habere ſe-
ua ſimplex & non compoſitum in medio dictionis.

Dictum eſt ſupra, raró admodum hæc puncta ra-
pta reperiri ſub aliis quàm gutturalibus literis. Re-
periuntur tamen, potiſsimùm quando eadē ſequitur
conſonans in eodē themate: tunc enim ex his præce-
dens habet quādoque hateph pathah. vt, צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת
Demerſi ſunt tanquam plumbum, Exod. 15. רִבֲבוֹת
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל Myriades milium Iſrael. Numer. 10. Nō
ſequente etiam eadem conſonante, ſed raró. vt, רֻטֲפַשׁ
Succulentus fuit, Iob 33.

Sunt

virtute continet ſeua, quod quidem apparet, ſi quippiam adiungatur. vt in פָּקַד, ſi addatur ſyllaba תָּ, formatiua ſecundæ perſonæ præteriti maſculini generis, eluceſcit in ד ſeua. vt, פָּקַדְתָּ.

Regula.

Notandum inſuper poſt ſeua mobile nunquam ſequi daghes, vnica tantùm dictione excepta שְׁתַּיִם duæ: vbi poſt ſeua mobile ponitur daghes. Iehudæi tamen in partibus orientalibus exulantes, dicunt א in hac dictione intelligendum ſic, אֶשְׁתַּיִם, pro שְׁתַּיִם vt daghes in ת ſit poſt ſeua quieſcens.

Quare ſeua inter motiones vocales non numeretur, ratio eſt, quoniã aliquando legitur ſeua, aliquando verò quieſcit: & trahitur cum ſua litera ad præcedentem ſyllabã. Motiones vocales verò omnes ſemper leguntur. Prætereà, quòd dictio nũquam cum ſeua ſolo inueniatur, ſed opus eſt adhuc aliis motionibus, antequam dictio aliqua ſtare poſsit: quare ſeua ſiue ſimplex ſiue compoſitum ſit, dicitur nunquam ædificare ſibi domum ab Elia, Cantico ſexto. De hoc in ſequentibus latiùs, quum de hateph camets differemus.

Puncta rapta, id eſt, raptim legenda, quæ etiam ſemipuncta dici poſſunt.

Semipathah. אֲ a. חֲטַף פַּתַח Hateph pathah, id eſt, raptum ſeu paruum pathah.

Semiſegol. אֱ e. חֲטַף סֶגוֹל Hateph ſegol, id eſt, raptum ſeu paruum ſegol.

Pathah & ſegol quæ hîc vides compoſita cum ſeua, nihil aliud indicant quàm ipſum ſeua, alioqui

nunciationis certis in locis quiescat, & certis in locis legatur.

In locis tamen in quibus legitur, omni Iehudæorum de eius lectione superstitione morosa relicta, cum doctissimis præceptoribus nostris Regiis Professoribus dicimus ipsum sonare vt e breuissimum: obiter, quãdo legi debeat, regulas certas subscribẽtes.

Primò, legitur seua, quoties sub prima dictionis litera ponitur. vt, דְבָרִים verba.

Secundò, quando præcedit ipsum vna magnarum motionum. vt, שָׁמְרוּ custodiuerunt.

Tertiò, quãdo ponitur sub litera cuius meditullio inscribitur daghes. vt, סִפְּרוּ narrauerunt.

Quartò, si eadẽ litera bis continenter scribatur, & prima habeat sub se seua, habet illud mobile. vt, הִנְנִי ecce me, הַלְלוּ laudate.

Quintò, si duo seuaim veniant cõtinenter in medio dictionis, primum quiescet, & alterum legetur. vt, יִלְמְדוּ docebunt. In fine autẽ dictionis si duo seuaim concurrant, vtrunque semper quiescit. vt, וַיֵּבְךְּ & fleuit, Gene.27. etiam sub litera habenti in complexu suo daghes. vt, וַיֵּשְׁתְּ & bibit, Genes.9.

Regula.

Nusquam inuenitur seua expressum in fine dictionis, præterquàm in literis בְּגַדְכְּפַת, exceptis tantùm tribus dictionibus, קֹשְׁטְ veritas, Prouerb. 22. וַיַּשְׁקְ & potum dedit, Genes. 29. à שָׁקָה. יַשְׁקְ declinabit, à שָׁמָה.

Omnis vltima litera quatuor literis אהוי exceptis

virtute

Daghes, ab officio suo fortificatiuum dici potest, quòd literas fortificare videatur, tamen, adhuc est etiā Iehudæis, eius etymō incognitum.

ת t פ p כ c ד d ג g ב b

Cùm verò abest, mollius siue remissius sonant: nempe ת th siue θ. פ ph siue φ. כ ch siue χ. ד dh siue d lène. ג gh. ב vt ϐ siue v consonans.

Regula.

Nunquam daghes in vltima litera aliqua apparet, præterquàm interdum in his sex בְּגַדְכְּפַת. vnius exemplum in præsentia sufficiat, פָּקַדְתְּ.

מַפִּיק productum seu prolatum significat: nimirum quando vnius literarum הֱוִי auditur, vel sonus, vel coalescentia, dicitur illa mappic, id est, prolata, & non ociosa.

Non te conturbet, dictum esse literas gutturales non admittere daghes, videásque frequenter ה cum punctulo in gremio: illud enim non est daghes, sed mappic, id est, signum pronunciationis ה dicitur à Grammaticis, & est tunc ה relatiuum, fœminini generis, tertiæ personæ, singularis numeri. vt, בְּנָהּ filius eius: quod tamen puncto vocali notari non debet: nam tunc non esset relatiuum. vt, אֱלוֹהַּ Deus. Sunt insuper quatuor verba, quæ habent pro tertia litera thematis ה, tali puncto inscriptam eius gremio, נָגַהּ, כָּמַהּ, גָּבַהּ, תָּמַהּ, quod quidem punctum indicat ה illud nunquam excidere, sed consonum semper esse, aliter quàm in omnibus aliis habentibus ה pro tertia thematis litera, quæ illic nonnunquam excidit, aut expressa desinit esse consonans, & fit ociosa: de quibus latiùs suo loco.

De: שְׁוָא.

Duo punctula, quorum vnum alteri superponitur, seua appellantur: dicitur etiam minister motionum omnium, eo quòd modò præponatur, modò postponatur decem motionibus vocalibus, & æquè illis inseruiat. Eius natura est, vt ad venustatem pro-

 nunciationis,

Motiones.

Paruæ.				Magnæ.			
Patha	פַּתַח	בַ	a	Camets	קָמַץ	בָ	a
Segol	סֶגֹל	בֶ	e	Tſere	צֵרֵי	בֵ	e
Hiric paruum	חִרִיק קָטוֹן	בִ	i	*Hiric magnum	חִירִיק גָּדוֹל	בִי	i
*Camets raptum, i. breue.	חָטֵף קָמֵץ	בֳ	ou,o	Holem	חוֹלֶם	בוֹ בֹ	o
Kibbuts	קִבֻּץ	בֻ	u	Surec	שׁוּרֶק	בוּ	u

*Hiric magnũ à paruo differt, quòd Hiric magnũ ſequatur Iod, paruum minimè.

Similis eſt ratio aliarum omnium literarum cum his motionibus, atque eſt in hac tàbula cum ב.

Holem motio, modò ſuper vaf, vt לוֹ, illi, & dicitur holem plenũ: modò ſine vaf, vt כֹּה, ſic, & dicitur holem deficiens, reperitur. Surec autem nunquam niſi in gremio vaf, vt לוּא, vtinam.

* Hateph camets per o, vel ou, raptim legẽdum cenſeo, ab eius nomine חָטֵף, quod raptum ſignificat.

De דָּגֵשׁ

Punctulum inſcriptum meditullio literarũ ab Hebræis daghes dicitur: cuius quidem capaces ſunt omnes literæ, præter quatuor gutturales* אֲהַחַע, & ר. Illud porrò eſt duplex, alterũ חָזָק, id eſt forte, cuius officium eſt, vt ſonum literæ (cuius gremio inſcribitur) cõduplicare videatur: vt שִׁבֵּר Sibber. Alia eius officia facilè vſus te docebit. Alterum קַל, id eſt, lene eſt, cuius tantùm ſunt capaces literæ ſex בְּגַד כְּפַת, dum ponuntur duntaxat in principio dictionis, vel poſt ſeua quieſcens plurimùm. vt תִּזְכּוֹר, recordaberis, maſculini gene. & ſic de aliis. Has enim ſex literas ita mutat daghes lene, vt ſonent

* Paucis tamẽ quibuſdam in locis reperiuntur א & ר habere daghes, ſed quia rarò hoc contingit, non in eo inſiſtunt Grammatici.

Hæ ſex reſpondere etiã poſſunt nouem mutis Græcorũ. Mutæ, { Tenues, פּϖ.כּκ.תּτ. / Mediæ, בβ.גγ.דδ. / Aſpiratę, תθ.פφ.כχ.

De his ſex literis latiùs, quum officium daghes punctuli inſcripti meditullio literarum, docebimus.

ſeruiles ſiue addititias, & radicales literas cum themate, docebimus.

Poſſunt etiam hæ quatuor literæ אֶהְוִי, mutæ dici, quòd quanuis motione afficiantur vocali, reſpectu omnium aliarum conſonantium, exiguam habeant vocem, præſertim ה, & א.

Vnica duplex videtur, צ, tſ, ſiue טס.

Soni ferè eiuſdem.

ה ו ט כ ס

ח צ ת ק ט

Omnes hæ literæ rurſus in quinque diſtribuuntur claſſes, ſecundum differentiam & diuerſitatem organorum humanæ vocis. Aliæ enim dum proferuntur, adminiculo gutturis potiſsimùm egent.

vt, אֲהָחַע

Aliæ palati. vt, גִיכַק

Aliæ linguæ. vt, דַטְלָנַת

Aliæ dentium. vt, זְסַשְׁרַץ

Aliæ labiorum. vt, בומף

Hactenus de Literis.

DE PVNCTIS, SIVE MOtionibus vocalibus.

Sunt apud Hebræos puncta quædam, quibus vice vocalium vtũtur, quæ ab illis cõmodè תְּנוּעוֹת, id eſt, motiones vocantur, quòd per eas moueantur literæ. Eas in quinque paruas, & quinque magnas diuidũt.

Motiones.

p	פֵּא Pe	פ ף	
tſ	צָדֵי Tſade	צ ץ	
k	קוֹף Koph	ק	
r	רֵישׁ Res	ר	
ſ	שִׁין Sin	* ש	*Hæc litera cũ pũctulo in dextero cornu magis ſtridet quàm ſ, cum in ſiniſtro verò, vt ſ, ſiue ס, omnino ſonat.
t	תָּו Taf	ת	

Quæ in ſerie Alphabeti figura angulari iunguntur, duas habent figuras: quarum poſterior finem dictionis tantum occupat. Ad ſcripturæ enim decorum, quod ex illis literis in principio, vel medio dictionum contractum eſt, in fine extenditur. Quare ab Hebræis literæ פְּשׁוּטוֹת, id eſt, extenſæ ſiue explicatæ vocantur. Non finales verò, כְּפוּפוֹת, id eſt, reflexæ ſiue replicatæ: מ tamen non finale vocant פְּתוּחָה, id eſt, apertum, & finale ם, סְתוּמָה, id eſt, clauſum.

Sit tibi pro exemplo כ ſic reflexum, & ך finale ſic, ך extenſum.

LITERARVM DIVISIO.

Ad diſcrimen hoc percipiendum, animaduertendi ſunt tractus, & lineamẽta, quibus corpora literarum fiunt: exẽpli gratia, ב tribus lineis cõficitur: כ verò, vnica linea, ſiue tractu vno circũducto. Reliqua, tu cõſydera.

Literarum ſcripturæ penè ſimilium tibi figuras ſubiecimus, ita vt aſſimilis ſimili ſupponatur, vt.

ב ג ד ה ו ט ם

כ נ ר ח ז ס ס

De his, quæ duplicem habent figuram, ſatis ſupra dictum eſt.

Aliæ ſex ſunt ſoni duplicis.

תּ t פּ p כּ c דּ d גּ g בּ b

ת th, θ, פ ph, φ, כ ch, χ, ד dh, ג gh, ב, ϐ, ſiue v cõſo.

Hæ

DE RE GRAMMATICA HEBRAEorum opus, Authore Iohanne Quinquarboreo Aurilacensi, linguarum Heb. & Cald. Regio professore.

DE LITERIS.

Hebræorum literæ viginti duę, omnes consonantes.

Pronunciatio siue Potestas.	Nomina.	Corpus literarum.
'	אָלֶף Aleph	*א
b	בֵּית Beth	ב
g	גִּימֶל Gimel	ג
d	דָּלֶת Daleth	ד
h	הֵא He	ה
v consonans.	וָו Vaf	ו
z	זַיִן Zaiin	ז
	חֵית Heth	*ח
t	טֵית Teth	ט
i consonans.	יוֹד Iod	י
c	כַּף Caph	כ ך
l	לָמֶד Lamed	ל
m	מֵם Mem	מ ם
n	נוּן Nun	נ ן
ſ	סָמֶךְ Samech	ס
	עַיִן Aiin	*ע

** Quia litera Aleph est aspiratio lenissima, nullã habet literam vel Græcam, vel Latinã, sibi respondentẽ, expressimus eius potestatẽ, per spiritũ lenẽ Græcorum: & sic ex lenitate sua nõ videtur audiri eius sonus, sed tantùm motionis vocalis, qua afficitur.*

** Huius literæ uis est suppressa, quòd nullus possit literis referri: est enim aspiratio dẽsa, non sonans vt ch, sed densiùs aspirans quàm h nostrum, & formatur in nodo gutturis.*

** Hæc litera est aspiratio quam non scriptura, sed tantùm viua vox exprimere potest: fitq́ue dum flatus nariũ adminiculo ĩ extrema gutturis parte strãguiatur, & ad sonum nostri g imo gutture pronuntiati accedit.*

tos porrò velim lectores, qui in nostras, aut aliorum inciderint lucubrationes, & perlegerint omnia quæ ab illis nobísque scripta sunt, benéque habere viderint, vt Deum laudent, scriptoribus bene precētur: si verò aliqua aut deesse aut desiderari cognouerint, ne propter pauca illa, quæ fortassis minimè illis arriserint, omnia confestim fastidiant: sed ex illis quæ proculdubio non frustra scripta esse existimandum est, aliquid emolumenti fructúsque comparare sibi conentur, ac studeant. Vale. Lutetiæ, Anno ab orbe redempto, M. D. XLVI. mense Maio.

AD LECTOREM.

HEu miserā hominū conditionem! ecce enim nunc nuper Paulū Paradisum viuentem spirantémq; cōueniebam, cui & nomen illud idē erat insigne, tribúsque Beniamin (vt ipse de antiquitate suæ gentis mihi nonnihil referens aliquoties commemorabat) eadē cum vase illo electo Paulo gentium Apostolo: sed is, proh dolor, non ita pridē quàm inopinato è viuis discedens, haud quidem sine magna studiosorum omnium iactura, velut pius parens orphanos solet liberos, nos magno sui desiderio afflictos, omníque ea ope, qua quondam liberalissimè auditorū suorum omnium studia alebat, destitutos reliquit. Verùm quis fato repugnet? Superest igitur hoc tandem lector candidissime, vt nos pro tot tantísque in hanc nostram Academiam meritis, quotquot illius discipuli fuimus, illum præceptorem nostrum suis laudibus prædicemus, omnésque pij viri Manibus pacem, & quietem precemur. Vale.

Obiit mortem ille anno salutis millesimo, quingentesimo, quadragesimo nono, mense Iulio.

Factus verò est postea Regius linguarum Heb. & Cald. professor Iohannes Quinquarboreus Aurilacensis, Anno Domini 1554. mense Nouembri.

DOCTISSIMO VIRO PAVLO Paradiso Veneto, Regi ab eleemosynis, atque Hebraicarum literarum Lutetiæ Regio professori Iohannes Quinquarboreus S. P. D.

VM superioribus tẽporibus Lutetiæ in linguã Hebraïcã tabulas Nicolai Clenardi interpretandas suscepissem vir ornatissime: & alienum sit ab instituto tabularum singula persequi, victus amicorum ac discipulorum precibus, vt in re Grãmatica Hebræorum præceptis & exẽplis illos iuuarem, non potui illis sæpius hoc rogantibus denegare. Itaque illorũ rogatu opus hoc quã potui diligẽtia, facilitate, & methodo, aggressus sum. Sed, quod ualde ominosum putabã, non defuerũt inuidi blaterones, qui vt cæci de coloribus volẽtes iudicare, conati fuerint persuadere patri, vt is à tam sancto & homine Christiano digno studio me reuocaret. Quorum sanè verbis facilè morem gessisset, nisi apud illum plurimũ valuisset authoritas doctissimi cognati nostri Raymundi Cabroli vtriusque Iuris Doctoris illustris, atque in nostra Aruernia ad Regia vectigalia electi: siquidem tali fuit animo erga me ille, tantóque fauore me prosequutus est, vt semper meorum inuidorũ impetus sustinuerit, ita vt hactenus illius benefico erga me suasu captus sit animus patris. Tum omnino (grassante in Lutetianos incolas peste) interruptis nostris studiis inchoatũ iam opus reliquimus. Postea verò quàm Dei optimi maximi beneficio tanta sedata est lues, vt operà nostra vti possent in hac arte amici, operi incœpto finem imposuimus: idque tibi viro amplissimo non sine ratione dicandum duximus, nimirum quòd te vsus sim præceptore, cui non minùs certè familiaris est sermo Hebræus, quàm sit aliis Latinus, quippe cùm ab ineunte ætate te adeò diligenter in eo exercueris, vt in quo plurimùm insudandum aliis sit, vt intelligant, in eo te facilè recrees, & omnes in tui admirationem ingenij dexteritate trahas. Doctissimum virum Franciscum Vatablum explicandi sacræ scripturæ nodos facilitate, & interpretandi fidelitate celeberrimum haud lubens præterierim, quem etiã vnà cum Alano Restaldo Calignio magnæ eruditionis viro similiter habui præceptorem. Prætereà quòd beneficentia tua semper mi Paule, mihi patuerint tuæ ædes amplissimæ: denique quòd cùm tantum studiorum meorum patronum & defensorem habuero, minùs ab obtrectatoribus mihi pertimescam. Accipe igitur, vir humanissime, æquo discipuli tui studiorum primitias animo, vt ad tentanda maiora inuitetur. Oratos porrò

NICOLAI REGII, CAMPANI in linguam Hebraïcam, ad Lectorem.

Si tribus è linguis quisquam sibi quærere gestit
Longè commoditate supremam:
Huc animos vertat, reliquas Hebraïca vincit:
Sancta est, cœlica, religiosa.
Hac Deus in tabulis voluit describere leges:
Hac Moses decreta tonantis.
Hac nobis sacri cœlestia numina vates
Decantant, & dia resoluunt.
Hinc instrumenti veteris quæcunque leguntur:
Græcia quicquid habet, latiúmque.
Omnibus hæc primùm terris, ac gentibus olim
Ingenita est communis, & vna.
Quare age lector, ama venerandæ dogmata linguæ:
Atque hauri de fonte liquorem
Purum, aliis fons hæc, princeps & origo, paréńsque:
Huic reliquarum quæque ministrat.

Eiusdem, de Authore.

Est aliquid primùm res inuenisse, repertas
Illustrasse sua gloria maior ope.
Sic tantam fertur laudem retulisse Prometheus,
Phœbeis rapiens lumina sacra rotis.
Hæc tibi qui profert proprij monimenta laboris,
Præstitit id, faciles instituítque vias.
Non contentus enim linguæ præcepta referre,
Adiunxit mira dexteritate faces.
Ergo suam referat laudem, qui tanta laborum
Commoda largitur, commodiora dabit.

De re Grammatica

HEBRÆORVM OPVS, IN GRA-
tiam ſtudioſorum linguæ ſanctæ methodo
quàm facilima conſcriptum,

*Authore Iohanne Quinquarboreo Aurilacenſi, lingua-
rum Hebraïcæ & Caldaïcæ Regio profeſſore.*

Tertia & poſtrema æditio cum authoris locuplete diligentíque recognitione.

CVM PRIVILEGIO.

PARISIIS,
Apud Martinum Iuuenem, ſub inſigni D. Chriſtophori,
è regione gymnaſij Cameracenſium.

1556.

